

Програма прикордонного співробітництва ЄСІП
Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна

Партнерство без кордонів

Програма фінансована з фондів
Європейського Союзу

«Європейська школа обміну досвідом» – платформа для забезпечення стійкої співпраці між освітніми установами в прикордонних регіонах України, Словаччини, Угорщини та Румунії

HUSKROUA/0901/011

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

для представників сфери освіти та громадських організацій прикордонних регіонів України, Угорщини, Словаччини та Румунії

PRACTICAL GUIDELINES

for the representatives of the education sector and NGO's in the border regions of Ukraine, Hungary, Slovakia and Romania

«European Exchange School» – platform for effective cooperation in socially sustainable way between educational institutions in the border regions of Ukraine, Slovakia, Hungary and Romania

HUSKROUA/0901/011

2013

Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine
ENPI Cross-border Cooperation Programme

Partnership without borders

The programme is co-financed by the
European Union

«Європейська школа обміну досвідом» – платформа для забезпечення
стійкої співпраці між освітніми установами в прикордонних регіонах
України, Словаччини, Угорщини та Румунії

2013

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

для представників сфери освіти та громадських організацій
прикордонних регіонів України, Угорщини, Словаччини та Румунії

PRACTICAL GUIDELINES

for the representatives of the education sector and NGO's
in the border regions of Ukraine, Hungary, Slovakia and Romania

«European Exchange School» – platform for effective cooperation
in socially sustainable way between educational institutions in the border regions
of Ukraine, Slovakia, Hungary and Romania

2013

Довідник розроблений, впорядкований і укладений за ідеєю та завданням проекту «Європейська школа обміну досвідом» за підтримки програми Європейського Союзу, Програми прикордонного співробітництва ЄСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013, що виконувався з січня 2011 року по січень 2014 року. Головна мета підготовки та видання збірника – поширити інформацію про найкращий досвід освітніх організацій в сфері реалізації міжнародних проектів та поширення методик роботи.

Довідник містить понятійні, організаційні, нормативні та структурні особливості функціонування освітніх систем України, Угорщини, Словаччини та Румунії на сучасному етапі їх розвитку. Виокремлено діяльність міжнародної мережі освітніх закладів, створеної в рамках проекту та представлені найкращі приклади співпраці на міжнародному рівні.

У рамках проекту здійснено детальний аналіз поточної ситуації в сфері освіти в прикордонних регіонах, проведено дослідження щодо потреб та можливостей для навчання учнів / студентів-іноземців в освітніх закладах у прикордонних регіонах. Матеріали досліджень були включені у повну версію Посібника, яка є невід'ємною частиною скороченої версії та додається на CD диску.

Довідник не претендує на вичерпність зібраного у ньому інформаційного ресурсу з огляду на постійну динаміку регіонального розвитку. Наведені відомості слід розглядати як такі, що носять інформативний характер.

Експертна група:

Петро Кіндюх – директор Ужгородської спеціалізованої школи I-III ступенів №5 із поглибленим вивченням іноземних мов (Закарпатська область, Україна)

Наталія Носа – голова правління Центру Європейських ініціатив, президент Міжнародної Асоціації «МАІРР» (Закарпатська область, Україна)

Катерина Станкевич – керівник РМЕО «Екосфера» (Закарпатська область, Україна)

Ярослав Олексин – директор Івано-Франківської загальноосвітньої школи I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням німецької мови, (м. Івано-Франківськ, Україна)

Святослав Густяк – директор Агенції регіонального розвитку «ПОЛОНІНИ» (Пряшівський самоврядний край, Словаччина)

Ракоці Андраш – директор Асоціації регіонального розвитку «КИУТ» (Саболч-Сотмар-Березька область, Угорщина)

Адіна Думітру – директор Агенції управління енергією повіту Марамуреш (повіт Марамуреш, Румунія)

Рецензенти:

Катерина Станкевич – керівник РМЕО «Екосфера» (Закарпатська область, Україна)

Упорядники:

Катерина Станкевич – керівник РМЕО «Екосфера» (Закарпатська область, Україна)

Наталія Носа – голова правління Центру Європейських ініціатив, президент Міжнародної Асоціації «МАІРР» (Закарпатська область, Україна)

Переклад:

Андрій Шитєв – менеджер Міжнародної Асоціації Інституцій Регіонального Розвитку «МАІРР» (Україна)

Аліна Фокша – перекладач (м. Бухарест, Румунія)

Ярослав Джоганик – кандидат філологічних наук, доцент, директор Словацько-Українського інституту гуманітарних ініціатив (Словацька республіка)

Проект «Європейська школа обміну досвідом» за підтримки Програми прикордонного співробітництва ЄСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013

The Guidelines is developed, designed and formed according to the idea and objectives of the project «European Exchange School» with the financial support of the European Union, the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007-2013. The project was implemented from January 2011 to January 2014. The main purpose of the development and publication of the Guidelines is to disseminate information about best practices of educational organizations within the implementation of international projects and dissemination of good practices.

The Guidelines includes conceptual, organizational, regulatory and structural features of the functioning of education systems of Ukraine, Hungary, Slovakia and Romania at the present stage of their development. Singled out the activities of the international network of educational institutions established within the project and presents the best examples of cooperation at the international level.

Within the project research was carried out on the needs and opportunities for teaching foreign pupils / students in educational institutions in border regions. To the presentation version of Guidelines included a brief description of the situation regarding availability of grants and special programs. Materials of researches were included in the full version of the Guidelines, which are an integral part of the demonstration version and added with the CD drive.

The Guidelines does not pretend for the exhaustiveness of the collected informational resource from the view of permanent dynamics of regional development. The given date should be considered such as informational one.

Expert group:

Petro Kindyukh – Director of the Uzhhorod Specialized school of I-III degrees #5 in the depth study of foreign languages (Transcarpathian region, Ukraine)

Nataliya Nosa – Head of the Board of the NGO «European Initiatives Center», President of the International Association «IARDI» (Transcarpathian region, Ukraine)

Katerina Stankevych – Head of the RYEU «Ecosphere» (Transcarpathian region, Ukraine)

Yaroslav Oleksyn – Director of the Ivano-Frankivsk secondary school of I-III degrees #5 in depth study of the German (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

Svatoslav Hustak – Director of the Regional Development Agency «POLONINY» (Presov self-governing region, Slovakia)

Andras Rakoczi – Director of the Regional Development Association «KIUT» (Szabolcs – Szatmar – Bereg region)

Adina Dumitru – Director of the Energy Management Agency of Maramures «AMEMM» (Maramures County, Romania)

Reviewers:

Katerina Stankevych – Head of the RYEU «Ecosphere» (Transcarpathian region, Ukraine)

Compilers:

Katerina Stankevych – Head of the RYEU «Ecosphere» (Transcarpathian region, Ukraine)

Nataliya Nosa – Head of the Board of the NGO «European Initiatives Center», President of the International Association «IARDI» (Transcarpathian region, Ukraine)

Translation:

Andrii Shytiev – manager of the International Association of Regional Development Institutions «IARDI» (Ukraine)

Alina Foksha – translator (Bucharest, Romania)

Yaroslav Dzhoganik – Candidate of Philology, Associate Professor, Director of the Slovak-Ukrainian Institute of Humanitarian Initiatives (Slovak Republic)

Project «European Exchange School» co-financed by the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007-2013

Зміст

ПОСІБНИК	УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	39
	СЛОВАЦЬКОЮ МОВОЮ	53
	РУМУНСЬКОЮ МОВОЮ	67
ПЕРЕДМОВА		5
1. УКРАЇНА		13
	Загальні відомості про цільові території проекту	13
	Нормативно-правова база України	15
	Структура освіти в Україні	15
	Система вищої освіти в Україні	15
	Освіта в Закарпатті	16
2. СЛОВАЧЧИНА		17
	Загальні відомості про країну	17
	Національна стратегія розвитку освіти в Словаччині на 2012-2021 роки	17
	Загальна інформація щодо системи освіти в Словаччині	17
	Система вищої освіти Словаччини	17
3. УГОРЩИНА		19
	Загальні відомості про країну	19
	Система освіти Угорщини	19
	Система вищої освіти Угорщини	20
4. РУМУНІЯ		21
	Загальні відомості про країну і прикордонні регіони	21
	Управління освітою в Румунії	21
	Система вищої освіти в Румунії	22
5. Дослідження у сфері освіти в прикордонних регіонах щодо потреб та можливостей для навчання учнів/студентів іноземців в освітніх закладах прикордонних регіонів		23
	Загальні положення про навчання іноземців в Україні	23
	Результати опитування школярів м. Ужгорода щодо продовження навчання за кордоном	23
	Стипендії в Угорщині	24
	Стипендії в Словаччині	25
	Стипендії в Румунії	25
6. Методологія реалізації проекту «Європейська Школа Обміну Досвідом»		27
	Про проект. Методологія роботи Європейської Школи в Україні	27
	Створення міжнародної партнерської мережі навчальних установ	28
	Методологія створення Європейської школи в Україні	28
	Методика проведення тренінгів	29
	Концептуальні засади роботи з молоддю з проектного менеджменту та фандрейзingu	30
	Методологія роботи Європейської школи в повіті Марамуреш Румунії та проведення 1-ої та 2-ої сесій «Енергетика»	30
	Методологія роботи Європейської школи в Саболч-Сатмар-Березькій області Угорщини. Проведення 1-ої та 2-ої сесій «Екологія»	31
	Методологія роботи Європейської школи у Пряшівському краї Словаччини	33
7. Хронологія виконання та опис заходів проекту		34

Contents

GUIDELINES ON HUNGARIAN LANGUAGE	39
ON SLOVAKIAN LANGUAGE	53
ON ROMANIAN LANGUAGE	67
FOREWORD	5
1. UKRAINE	13
General information about the target territory of the project	13
Legislative basis of Ukraine	15
The structure of the education in Ukraine	15
The higher education system in Ukraine	15
Education in Transcarpathia	16
2. SLOVAKIA	17
General information about the country	17
National development strategy of education in Slovakia	17
Information about the education system of Slovakia	17
The higher education system of Slovakia	17
3. HUNGARY	19
General information about the country	19
The education system of Hungary	19
The higher education system of Hungary	20
4. ROMANIA	21
General information about the country and border regions	21
Management education in Romania	21
The higher education system of Romania	22
5. Research on the education in border regions, the needs and opportunities for study of foreign pupils / students within the educational system of border regions	23
Terms of foreigners studying in Ukraine	23
Result of pupil's survey in Uzhhorod concerning the wish to continue the study abroad	23
Scholarships in Hungary	24
Scholarships in Slovakia	25
Scholarships in Romania	25
6. The methodology of the project «European Exchange School»	27
Information about the project. Methodology of the European School in Ukraine	27
Establishment of an international partner network of educational institutions	28
Methodology of the European School's establishment	28
Methods of training	29
Conceptual framework of working with youth on project management and fundraising	30
Methodology of the European School in the country of Maramures, Romania and the 1st and 2nd «Energy» sessions	30
Methodology of the European School in Szabolcs-Szatmar-Bereg region, Hungary within the 1st and 2nd «Ecology» sessions	31
Methodology of the European School in Presov self-government region, Slovakia	31
7. Timeline of implementation and description of the project activities	34

Наталія НОСА

голова правління Центру Європейських Ініціатив

Nataliya Nosa

head of the Board of the «European Initiatives Center»

ПЕРЕДМОВА

ПРО ПРОЕКТ «Європейська школа обміну досвідом» Історія створення

Закарпатська область є унікальним регіоном не тільки з точки зору геополітичного розташування та близькістю до кордонів Європейського Союзу. За останні роки на території області реалізовано велику кількість успішних проектів в рамках Європейських програм, які є пілотними та заслуговують на вивчення та запровадження в інших регіонах України та країнах Східного партнерства.

Перший досвід реалізації транскордонних проектів у сфері освіти на Закарпатті запроваджено командою гімназії м. Ужгород в рамках проекту «Впровадження інноваційних методів розвитку людських ресурсів в прикордонних регіонах», який був фінансований Програмою «Програма сусідства Польща – Україна – Білорусь» Європейського Союзу. Саме на базі гімназії м. Ужгород створено школу українсько-польської співпраці, принципи діяльності якої і були поширені на загальноосвітні школи Закарпатської та Івано-Франківської областей України, Саболч-Сотмар-Березької області, Пряшівського та Кошицького країв Словаччини, а також на територію повіту Марамуреш Румунії через запровадження проекту «Європейська школа обміну досвідом», що підтримана Програмою ENPI 2007 – 2013 «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна».

Проект «Європейська школа обміну досвідом» створений як логічне продовження попередніх проектів та ініціатив в сфері освіти та охоплює чотири країни, три з яких є членами Європейського Союзу. Як результат здійснених адміністративних реформ органи влади та самоврядування у кожній країні мають різні компетенції по різні сторони кордону. Освіта підпорядковується різним міністерствам і має різні фінансові інструменти, тому аналіз проблем та перспектив розвитку у сфері освіти має стратегічне значення для подальшої співпраці у сфері освіти. У даному посібнику вперше представлений порівняльний аналіз документів та програм у сфері освіти.

У діяльності проекту «Європейська школа обміну досвідом» вирішальне значення має потужна партнерська мережа, створена під час ініціювання проекту та поширення діяльності на зацікавлені у співпраці школи під час реалізації проекту. Основні розробники проекту:

- «Центр Європейських Ініціатив» в Закарпатській області;
- Громадський Центр «Ділові Ініціативи» та Громадська організація «Мережа сприяння конкурентоспроможності та інноваційності «МСКІ» Івано-Франківської області;
- Агенція регіонального розвитку «Полонини», Пряшівського краю Словаччини;
- Асоціація регіонального розвитку «КІУТ» Саболч-Сотмар-Березької області Угорщини;
- Агенція управління енергією повіту Марамуреш Румунії.

Під час розробки проекту визначено основні навчальні заклади прикордонних регіонів, що рекомендовані партнерами для співпраці в рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом», а саме: Загальноосвітня школа №5, (що була реорганізована у Спеціалізовану школу із вивчення іноземних мов у 2012 році), Загальноосвітня школа №5 Івано-Франківської області, Технічна школа м. Сніни у Словаччині, школа ім. Вільмоша Тейхмана у м. Кішварда Саболч-Сотмар-Березької області та школа мистецтв повіту Марамуреш Румунії.

FOREWORD

PROJECT «European Exchange School» History

Transcarpathian region is unique region, not only in terms of geopolitical location and proximity to the borders of the European Union. Over the past 10 years many successful projects, in the frame of European programs, were implemented on the territory of our region. These projects were pilot projects which should be studied and implemented in the other regions of Ukraine and Eastern Partnership countries.

The first experience of cross-border projects in the field of education in Transcarpathia implemented by the team of Uzhhorod Gymnasium in the frame of the project «Implementation of innovative human resource development in border regions», founded by the European Union «Neighbourhood Programme Poland – Belarus – Ukraine». On the basis of Uzhhorod Gymnasium the Ukrainian-Polish Cooperation School was established, principles of which were enlarged to the secondary schools of Transcarpathian and Ivano-Frankivsk regions of Ukraine, Szabolcs-Szatmar-Bereg region of Hungary, Presov and Kosice self-governing regions of Slovakia and Maramures county of Romania through the implementation of the «European Exchange School», which is founded by the «Hungary - Slovakia - Romania – Ukraine» ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007 - 2013.

The project «European Exchange School» covers 4 countries, 3 of which are members of the European Union, and the border regions of Ukraine. Authorities and self-governments in each country have different competences on different sides of the border. The education is subordinated to various ministries and has various financial instruments. Therefore the analysis of problems and prospects in education is a strategic importance for further cooperation in the field of education. In this guide for the first time presented a comparative analysis of strategic documents and programs, and funding instruments in Hungary, Slovakia, Romania and Ukraine.

In the activity of the project «European Exchange School» the crucial importance has the strong partnership network, established during the project initiation and the enlargement of activities among the interested in cooperation schools during the project implementation. The main developers of the project:

- NGO «European Initiatives Center» in the Transcarpathian region;
- Civil Centre «Business Initiatives» and NGO «Network of promotion competitiveness and innovation NPCL» Ivano-Frankivsk region;
- Regional Development Agency «POLONINY», Presov self-governing region, Slovakia;
- Regional Development Association «KIUT», Szabolcs – Szatmar – Bereg region, Hungary;
- Energy Management Agency of Maramures «AMEMM», Maramures County, Romania.

During the project development the main educational institutions of the border regions were identified and recommended by partners for the cooperation in the frame of project «European Exchange School», namely: Secondary School #5 (reorganized to the Specialized school in depth study of foreign languages in 2012), Secondary School #5 of Ivano-Frankivsk region, Technical school in Snina, Slovakia, Vilmos Teichman School in Kisvarda, Szabolcs-Szatmar-Bereg region, Hungary, and the Art School of Maramures County, Romania.

У 2011 році проект був схвалений Комітетами управління Програми ENPI «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна», відповідно 17 січня 2011 року підписано угоду про реалізацію проекту «Європейська школа обміну досвідом». Досвід роботи «Центру Європейських ініціатив» показав, що співпраця освітніх закладів та зацікавлених громадських організацій є передумовою успішних проектів. Саме в процесі такої співпраці в контексті консолідації зусиль експертів з питань проектного менеджменту та освітніх закладів а також експертів у сфері освіти і формуються найкращі ініціативи та програми.

За період реалізації проекту проведено велику кількість тренінгових програм та програм обміну досвідом у прикордонних регіонах, здійснені поїздки обміну досвідом для молодих вчителів, дітей та молоді, організовані семінари та конференції, створені регіональні офіси «Європейської школи обміну досвідом» в м. Ужгороді, м. Івано-Франківську, м. Сніна, м. Кішварда та м. Бая-Маре. Під час проведення робочих засідань проекту, експертами запроваджено та визначено новий термін «транскордонна освіта», що передбачає запровадження системи навчання у загальноосвітніх школах, гімназіях та професійних школах на правах резидентів країни, де розташована школа.

Успішність проекту «Європейська школа обміну досвідом» визначає високий рівень активності та креативності команди експертів, яка сформована для забезпечення ефективної тренінгової роботи, технічної та методологічної підтримки проекту, а саме:

- Підтримку тренінгового напрямку проекту забезпечено представниками Регіонального молодіжного екологічного об'єднання «ЕКОСФЕРА», тренерами Катериною та Оксаною Станкевич, які відпрацювали базові аспекти роботи з молоддю у сфері стратегічного планування ще у 2004-2008 з молодіжною групою гімназії м. Ужгорода та поширили свій досвід роботи на цільову групу проекту як експеримент, який завершився представленням бачення розвитку «Карпатського регіону» очима дітей у сесійній залі Закарпатської обласної ради, виданням окремого буклету та відео-матеріалів, розроблених молоддю за координації досвідчених тренерів.
- Створення нових партнерств та розробку освітніх ініціатив та проектів забезпечено «Центром Європейських ініціатив» та партнерськими організаціями Словаччини, Угорщини та Румунії.

Успішними прикладами співпраці є такі стратегічно важливі освітні проекти, які розроблені в рамках консорціуму та отримали підтримку в рамках програми : ENPI 2007 – 2013 «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна»:

- «Навчальний демонстраційний центр сталої енергії – SEED Центр»
- «Енергія набуває форму» - енергетичні ігри»
- «Plan@NETour»

Важливим інституційним етапом формування сталих партнерств є створення Міжнародного освітнього консорціуму «Альянс», який розпочав діяти з січня 2013 року у прикордонних регіонах України, Словаччини, Угорщини та Румунії. Основна мета консорціуму – активне поширення кращих практик у сфері освіти та запровадження якісно нового підходу до системних та довготривалих партнерств на основі фандрейзингу та просування освітніх послуг.

Таким чином, завдяки об'єднанню зусиль команди проекту, групи експертів та активних представників молодіжних груп отримано високий рівень мультиплікаційного ефекту від створених партнерств до реальних проектів. Запрошуємо всіх, хто зацікавлений у співпраці, до активної роботи у майбутньому!

Перші приклади навчання представлені на базі Технічної школи м. Сніна, Словаччина

The first example of studies presented at the Technical School of Snina, Slovakia

In 2011, the project was approved by the Management Authority «Hungary - Slovakia - Romania - Ukraine» ENPI Cross-border Cooperation Programme, according to it on January 17, 2011, an agreement on the project «European Exchange School» was signed. The experience of the NGO «European Initiatives Center» demonstrated that the cooperation among educational institutions and interested non-governmental organizations were a precondition of successful projects. During the process of such cooperation, by the consolidation efforts of project management experts and educational institutions as well as experts in education, the best initiatives and programs are formed.

During the project implementation a large number of training programs, exchange of experiences sessions for young teachers, children and youth, seminars and conferences were conducted in the border regions. The regional offices of «European Exchange School» were established in Uzhhorod, Ivano-Frankivsk, Snina, Kisvarda and Baia Mare. During the working meetings of the project, experts introduced and defined a new term «cross-border education», which provides an establishment of education system in secondary schools, gymnasiums and professional schools on the rights of residents of the country where the schools are located.

The success of the «European Exchange School» defines the high level of activity and creativity of expert team, which is formed to ensure an effective training work, technical and methodological support of the project, namely:

- Support of training direction of the project were ensured by the Regional Environmental Youth Union «Ecosphere» and the trainers Katerina and Oksana Stankevich, who worked out the basic aspects of work with young people in strategic planning in 2004-2008 with the youth team of Uzhhorod Gymnasium and shared their experience on the target group of the project as an experiment, which finished with the presentation of the development vision of the «Carpathian region by youth eyes» in the session hall of the Transcarpathian Regional Council, separate edition of the booklet and video materials developed by youth under the coordination of experienced trainers.
- Establishment of new partnerships and developing educational initiatives and projects is provided by the NGO «European Initiatives Center» and partner organizations of Slovakia, Hungary and Romania.

Successful examples of cooperation include the following strategic educational projects developed within the consortium and founded by the «Hungary - Slovakia - Romania - Ukraine» ENPI Cross-border Cooperation Programme 2007-2013:

- «Sustainable Energy Educational Demonstration Center – SEED Center»
- «Energy Games – Energy takes shape»
- «Plan@NETour»

An important institutional step in forming long-term partnerships is the establishment of International education consortium «Alliance», which started its activity in January 2013, in the border regions of Ukraine, Slovakia, Hungary and Romania. The main objective of the consortium - the active dissemination of best practices in the sphere of education and the establishment of a qualitative approach to systematic and long-term partnerships based on fundraising and promotion of education.

Thus, due to the joined efforts of the project team, group of experts and active members of the youth groups reached a high multiplier effect from the established partnerships till the real projects.

We invite everyone who is interested in cooperation, to actively work in the future!

Петро КИНДЮХ

Координатор проекту,

Директор Ужгородської спеціалізованої школи №5

Petro KINDYUKH

Project coordinator

Director of the Uzhhorod Specialized school of I-III degrees #5 in the depth study of foreign languages

За інноваційні досягнення у розвитку міжнародної співпраці в освітній галузі Ужгородська спеціалізована школа №5 нагороджена Срібною медаллю на Четвертій національній виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» у номінації «Інновації у розвитку міжнародної співпраці в освітній галузі» (жовтень 2012 року) та Золотою медаллю на Четвертій міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти-2013» у номінації «Міжнародна співпраця у галузі освіти» (березень 2013).

«Завдяки проекту «Європейська школа обміну досвідом» молодь країн Карпатського регіону отримала унікальну можливість вивчити системи освіти, історичні особливості, народні звичаї, традиції, актуальні проблеми розвитку сусідніх країн. І, звичайно, важко переоцінити важливість безпосереднього спілкування з іноземними ровесниками, педагогами, науковцями. Під час роботи літніх міжнародних таборів та на подальших спільних тренінгах узагальнено отримані знання та досвід і розроблено спільні цікаві проекти розвитку Карпатського Євро регіону, що отримали високу оцінку представників місцевого самоврядування. Створено потужну міжнародну мережу загальноосвітніх навчальних закладів, зацікавлених у співпраці з іноземними партнерами, забезпечено їх медійну підтримку завдяки веб-порталу europeanschool.org.ua.

Можна з упевненістю говорити про особливий бренд – «Європейська школа «Альянс», що об'єднує всіх, хто прагне європейських цінностей і здобутків у галузі освіти країн транскордонного співробітництва».

For the innovative achievements in the development of international cooperation in the educational field Uzhhorod Specialized school #5 was awarded with the Silver Medal at the Fourth National Exhibition-presentation «Innovation in Modern Education» in the category «Innovation in the development of international cooperation in the field of education» (October 2012) and the Gold Medal at the Fourth International Exhibition «Modern educational Institutions - 2013» in the category «International cooperation in the field of education» (March 2013).

«Thanks to the project «European Exchange School» the youth from the countries of the Carpathian region gained a unique opportunity to study the education systems, historical features, folk customs, traditions and the main problems of neighboring countries. And of course, it's hard to overestimate the importance of direct communication with foreign peers, teachers and researchers. During the international summer camps and the joint trainings the gained knowledge and experience were generalized, common interesting projects on the development of the Carpathian Euroregion were developed. These projects were highly appreciated by the officials of local government. A strong international network of schools, interested in cooperation with foreign partners, had been created.

A media support provided through the web portal europeanschool.org.ua.

We can confidently talk about the special brand «European School «Alliance», which unites all who seek for the implementation of European values and achievements in the education of cross-border cooperation countries».

Сергію РОМАН

директор гімназії м. Ужгород

Ініціатор створення Міжнародного консорціуму освітніх закладів «Альянс»

Serhiy ROMAN

Director of Uzhhorod Gymnasium

Initiator of the International consortium «Alliance» establishment

За інноваційні досягнення у розвитку міжнародної співпраці в освітній галузі гімназія м. Ужгорода нагороджена Золотою медаллю на Третій міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти-2012», (березень 2012).

Гімназія м. Ужгорода є загальноосвітнім закладом, який надає дітям та молоді не тільки базову освіту, але й активно залучає учнів до міжнародної діяльності. Гімназією виконано низку проектів, яким ми пишаємось:

- «Впровадження інноваційних методів розвитку людських ресурсів в прикордонних регіонах», який був фінансований Європейським Союзом в рамках Програми Добросусідства «Польща – Білорусь – Україна» Interreg IIIA / Tacis ТКС 2004-2006
- «Проект інформаційно-методичної підтримки для ужгородських загальноосвітніх шкіл «Крок за кроком у Європу», за фінансової підтримки Міжнародного Фонду «Відродження»

For the innovative achievements in the development of international cooperation in the educational field Uzhhorod Gymnasium awarded with the Gold Medal at the Third International exhibition «Modern Education Institutions 2012 (March 2012)».

Uzhgorod Gymnasium is a secondary educational institution that provides for the children and young people not only basic education but also actively involves students in international activities. Gymnasium implemented a number of projects that we are proud of:

- «Implementation of innovative human resource development in border regions», funded by the European Union Neighbourhood Programme «Poland - Belarus - Ukraine» Interreg IIIA / Tacis CBC 2004-2006
- «Project information and technical support for secondary schools of Uzhhorod «Step by Step to Europe», funded by the International Fund «Renaissance»

- «Програма «Міська рада 2025» за підтримки Ужгородської міської ради, Закарпатським регіональним відділенням Асоціації міст України, та Міжнародною Асоціацією «МАІРР»
- «Тиждень Європи у Німеччині» за ініціативою органів місцевого самоврядування землі Саарланд (Німеччина), Жешівського воєводства (Польща), Екологічної школи «Sprohn Haus», Німеччина та ін.

З січня 2013 року гімназія м. Ужгород є ініціатором та учасником Міжнародного освітнього консорціуму «Альянс», що створений в рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом».

Одним із найуспішніших результатів роботи є налагодження співпраці з Департаментом освіти повіту Конья Туреччини та молодіжною організацією «Монументум» м. Лондона, Великобританії.

Діяльність проекту була поширена на гімназію м. Ужгорода, яка спеціалізується на розвитку міжнародних відносин, міжнародного бізнесу та дипломатії. Відповідно до створених партнерств, гімназією м. Ужгород реалізовано проекти в рамках програми Європейського Союзу «Молодь в Дії», Бізнес без кордонів «BWB в Туреччині та BWB2 в Ужгороді, готується наступний етап проекту в м. Лондоні.

В рамках даних проектів яких група молоді з гімназії м. Лондона, гімназії м. Ужгорода та гімназії м. Конья розробили спільні бізнес-проекти.

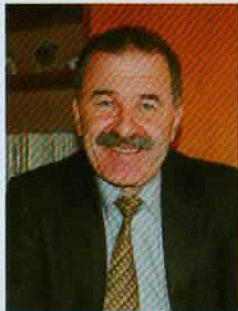
- The Program «City Council 2025» supported by Uzhhorod City Council, Transcarpathian regional office of the Association of Ukrainian Cities, and the International Association «IARDI»
- «European Week in Germany» by the initiative of the local authority of Saarland (Germany), Rzeszow Voivodship (Poland), Environmental School «Sprohn Haus» Germany and others.

Since January 2013 Uzhhorod Gymnasium is the initiator and participant of the International Education Consortium «Alliance» that is created within the project «European Exchange School».

One of the most successful results is an established cooperation with the Educational Department of district Konya, Turkey and the youth organization «Monumentum» London, United Kingdom.

The project has been enlarged to the Uzhhorod Gymnasium, which specializes in the development of international relations, international business and diplomacy. In accordance with the established partnerships Uzhhorod Gymnasium implemented projects under the European Union Program «Youth in Action», Business without borders BWB in Turkey and BWB2 in Uzhhorod, the next phase of the project will be implemented in London.

In the frame of these projects, a group of young people from the Gymnasium of London, Uzhhorod Gymnasium and Konya Gymnasium developed a joint business projects.

Мар'ян КОМАРНИЦЬКИЙ

директор багатопрофільного ліцею «Лідер» ЗОШ - №20 м. Ужгорода.

Marian KOMARNICKIY

Director of Multidisciplinary Lyceum «Leader» Secondary School - # 20 in Uzhhorod

Багатопрофільний ліцей «Лідер» – ЗОШ №20 м. Ужгорода успішно будує міжнародну співпрацю з навчальними закладами прикордонними територіями сусідніх держав, беручи за мету формування в учнів здоров'язбережувальної, комунікативної та полікультурної компетенції. Спільно з партнерами – школою ім. Я. Коменського м. Михайлівці (Словаччина) та Угорсько-словацькою двомовною школою м. Шаторойоуйгей (Угорщина) у 2012 році успішно реалізовано проект «Дружба єднає народи», який профінансовано Європейським Союзом в рамках Програми прикордонного співробітництва ЄІСП Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна.

Спільні спортивні ігри, цікаві і змістовні дозволяють дітям і вчителям можливість познайомитися з культурним та історичним надбанням сусідніх народів.

Школа має також унікальний досвід у сфері інклюзивного навчання. Відповідно до створених партнерств, у січні 2013 року ліцеєм «Лідер» (ЗОШ №20) розпочато проект «Партнерство в інклюзивній освіті».

З січня 2013 року ліцей «Лідер» (ЗОШ №20) став учасником міжнародного освітнього консорціуму, що створений в рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом».

Multidisciplinary Lyceum «Leader» – Secondary School №20 in Uzhhorod successfully build international cooperation with the educational institutions in the border areas of neighboring countries, taking aim at development of students' healthy, communicative and multicultural competencies. Together with its partners: Y. Kamensky School of Michajlovce (Slovakia) and the Hungarian-Slovak bilingual school of Satoraljaiuhely (Hungary) in 2012 has successfully implemented the project «Friendship unites nations» which was founded by the European Union within the «Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine» ENPI Cross-border cooperation Program.

Common sports, interesting and informative entertainment created for students and teachers opportunities to learn the cultural and historical heritage of neighboring nations.

The school has a unique experience in the field of inclusive education. In accordance with the established partnerships in January 2013, Lyceum «Leader» Secondary School №20 started the project «Partnership in inclusive education». Since January 2013, Lyceum «Leader» - Secondary School №20 became a member of the international educational consortium that created in the frame of the project «European Exchange School».

Катерина СТАНКЕВИЧ

тренер проекту

Katerina STANKEVYCH

Trainer of the project

«Учасниками проекту «Європейська школа обміну досвідом» стала надзвичайно талановита і креативна молодь. Цікаво було працювати з міжнародними командами, кожного разу в учасників народжувалися нові ідеї.

Саме тому і виникла ініціатива запропонувати студентам школи розробити власну стратегію розвитку Карпатського регіону так, як бачать це вони. Це був цікавий досвід, який дав поштовх для розвитку багатьох проектних ідей, більшість з яких була реалізована молоддю впродовж проекту».

«The participants of the project «European Exchange School» were an extremely talented and creative young people. It was interesting to work with international teams, because each time the participants created new ideas.

That is why there was an initiative to offer for the students of the school to develop its own strategy for the development of Carpathian region as they see it. It was an interesting experience that gave impetus to the development of many project ideas, most of which were implemented by young people during the project».

Ярослав ОЛЕКСИН

директор Івано-Франківської школи №5

Jaroslav OLEKSYN

Director of Ivano-Frankivsk School №5

Івано-Франківська спеціалізована школа I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням німецької мови має великий досвід роботи з міжнародної співпраці з навчальними закладами та громадськими закладами Європи та США, є дипломантом незалежного рейтингу «Ділова Івано-Франківщина» за вагомий внесок у зростання іміджу Івано-Франківської області на загальноукраїнському та міжнародному рівні.

Завдяки впровадженню міжнародної програми, яка готує випускників школи до екзамену на Німецький мовний диплом рівня B2/C1, у школі створено всі необхідні умови для комунікативного входження учнів у європейську молодіжну спільноту та життєвий простір.

Участь у транскордонному проєкті «Європейська школа обміну досвідом» збагатила знання шкільної команди про підприємництво та менеджмент підприємницької діяльності та створила можливість для обміну набутим досвідом з молодими людьми Угорщини, Румунії, та Словаччини в ході сесійних обмінів та спільних таборів у країнах-учасницях.

З січня 2013 року Івано-Франківська школа №5 стала учасником міжнародного освітнього консорціуму, що створений в рамках проєкту «Європейська школа обміну досвідом».

«Проєкт «Європейська школа обміну досвідом» надзвичайно популярний серед івано-франківської молоді. Тут ми вивчаємо мови, подорожуємо та знаходимо нових друзів» - Святослав Фурда, президент Івано-Франківської Європейської школи.

Ivano-Frankivsk specialized school of I-III degrees #5 in depth study of German has a great experience in international cooperation with the educational institutions and civil institutions of Europe and the USA, is a winner of an independent rating «Business Ivano –Frankivsk» for significant contributions to the growth of Ivano-Frankivsk region's image at the national and international level.

Through the implementation of an international program that prepares graduates for the exam in German language diploma of level B2/C1, the school has all the necessary facilities for communicative entering of students into the European youth community and youth living space.

Participation in the cross-border project «European Exchange School» enriched the school team knowledge on entrepreneurship and business management and has created an opportunity to exchange experience with young people from Hungary, Romania and Slovakia during the exchange sessions and joint camps in the participating countries.

Since January 2013 the Ivano-Frankivsk School №5 is a member of the International educational consortium that was created within the project «European Exchange School».

«Project «European Exchange School» is very popular among young people in Ivano-Frankivsk. Here we study languages, travel and find new friends» - Sviatoslav Furda, president of Ivano-Frankivsk European School.

Ракоці АНДРАШ

Директор Асоціації регіонального розвитку «КИУТ»,
партнер проекту «Європейська школа обміну досвідом». Угорщина

Andras RAKOCZI

Executive director of the Regional Development Association «KIUT»,
Partner of the project «European Exchange School»

Асоціація регіонального розвитку «КИУТ» та Загальноосвітня школа ім. Вілмоша Тейхмана під керівництвом Йолан Цап в м. Кішварда впевнено підтримали проектну ідею «Європейська школа обміну досвідом» у 2009 році, тому що ми вважаємо, що розвиток транскордонної освіти є пріоритетом майбутньої політики розвитку прикордонних регіонів. Кожна область, кожний освітній заклад надає унікальні послуги по різні боки кордону, які заслуговують на вивчення та впровадження найкращих практик.

Мета створення «Європейської школи обміну досвідом» полягає у важливості євроінтеграційних процесів, які відбувалися у 2009-2011 рр. та продовжують відбуватися у зв'язку із прагненням України стати членом Європейського Союзу. Ми підтримуємо прагнення України та вважаємо, що напередодні вступу до Європейського Союзу разом із партнерами в ми зможемо запровадити низку освітніх ініціатив та програм освітнього напрямку. Велике значення мають партнерські угоди між школами, гімназіями, ліцеями, ВНЗ у прикордонних регіонах, які були підписані в рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом». Інституційною основою партнерської мережі став Міжнародний консорціум «Альянс».

Regional Development Association «KIUT» and Teichman Vilmos Primary School headed by the director Czap Jolan, in Kisvarda, strongly supported the idea of the project «European Exchange School» in 2009, because we believe that the development of cross-border education is a priority for the future policy development in the border regions. Each region, each educational institution provides services on both sides of the border that are worth studying and implementing best practices.

The purpose of the «European Exchange School» is the importance of European integration processes taking place in 2009-2011 and is continuing in connection with Ukraine's aspirations to join the European Union. We support the aspirations of Ukraine and consider that before joining the European Union, together with our partners we are able to introduce a number of educational initiatives and programs in the sphere of education. The great importance has partnerships between schools, gymnasiums, lyceums, colleges in border regions that were signed in the framework of the «European Exchange School». Institutional basis for the partnership network was the International Consortium «Alliance».

Алена РОМАНОВА

директор Технічної школи м. Сніна,
ініціатор започаткування навчання українських учнів у Словаччині

Alena ROMANOVA

Director of Technical School in Snina,
Initiator of the opportunity for the Ukrainian students to study in Slovakia

Технічна школа м. Сніна всебічно підтримує діяльність Європейської школи «Альянс», що створена в рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом». Викладачі та керівництво Технічної школи м. Сніна зацікавлені у залученні українських дітей до навчання у Технічній школі в Словаччині та організували низку навчально-ознайомчих візитів до м. Сніна та м. Ужгород, провели тренінгові програми та взяли активну участь у розробці бази даних учнів та вчителів, а також експертів, що працюють в сфері освіти в прикордонних регіонах Словаччини, Угорщини, Румунії та України. В рамках проекту здійснено відео-тренінгові навчання для студентів України та Словаччини, а також проведені сесії обміну досвідом в сфері інжинірингу в Словаччині.

З січня 2013 року Технічна школа м. Сніна є учасником Міжнародного освітнього консорціуму, який створений в рамках проекту «Європейська Школа Обміну Досвідом».

Проект «Європейська школа обміну досвідом», зокрема Технічна Школа у м. Сніна, забезпечує можливості для молодих людей отримати знання про структуру іноземних освітніх систем.

Technical School in Snina supports the activities of the European Schools «Alliance» that is established within the project «European Exchange School». Teachers and Technical school management in Snina interested in attracting Ukrainian children to study at Technical school in Slovakia and had organized a number of training study visits to Snina and Uzhhorad, conducted training programs and participated in the development of a database of students, teachers and experts working in the field of education in the border regions of Slovakia, Hungary, Romania and Ukraine. Video training study conducted, in the frame of the project. Ukrainian and Slovakian students, also exchange experience sessions were held in the field of engineering in Slovakia.

Since January 2013 Technical School in Snina is a member of the International Educational Consortium, which was created in the frame of the project «European Exchange School».

The «European Exchange School», particularly Technical School in Snina provides opportunities for young people to gain knowledge about the structure of foreign educational systems.

Святослав ГУСТЯК

Директор Агенції регіонального розвитку «Полонини», експерт проекту «Європейська школа обміну досвідом»

Svatoslav HUSTAK

Director of the Regional Development Agency «POLONINY», expert of the project «European Exchange School»

Успішність проекту «Європейська школа обміну досвідом» пояснюється унікальною командою керівників партнерських освітніх закладів, які прагнуть забезпечити найвищий рівень освітніх послуг в прикордонних регіонах.

У 2011 році ми, експерти проектного менеджменту разом із керівниками освітніх закладів прийняли рішення про необхідність зміцнити партнерства та ініціювати нові ініціативи в сфері освіти. Таким чином, як результат проекту «Європейська школа обміну досвідом» в прикордонних регіонах працює партнерська мережа яка має назву «Міжнародний освітній консорціум «Альянс», що об'єднує зацікавлені загальноосвітні заклади прикордонних регіонів.

Я впевнений, що «Міжнародний освітній консорціум «Альянс» має великі перспективи щодо участі у майбутніх проектах в рамках програмного періоду 2014–2020.

The success of the «European Exchange School» explained by the unique team of partner educational institutions managers, who want to provide the highest level of educational services in border regions.

In 2011, we, the project management experts with the heads of educational institutions agreed on the need to strengthen partnerships and initiate new initiatives in the sphere of education. Thus, as a result of the «European Exchange School» in the border regions partnership network is functioning that was named «International Educational Consortium «Alliance» that unites interested secondary schools in border regions.

I'm sure that the «International Educational Consortium «Alliance» has great prospects to participate in future projects in the programming period 2014–2020.

Маріна ЛІЦІ

викладач, радник з питань освіти
Румунія

Marina LICİ

Teacher, Educational Adviser
Romania

Адїна ДУМИТРУ

Директор Агенції управління енергії
повіту Марамуреш, Румунія

Adina DUMITRU

Director of the Energy Management Agency of
Maramures, Romania

Агенція Управління Енергією повіту Марамуреш «АМЕММ» є неурядовою організацією, що створена у 2009 році за ініціативою Повітової Ради Марамуреш у співпраці з іншими інститутами та за підтримки Європейської Комісії. Агенція Управління Енергією повіту Марамуреш створена з метою сприяння підвищенню енергоефективності та поновлюванню джерел енергії в регіоні.

Агенція «АМЕММ» надає консультаційні, інформаційні, мережеві, освітні послуги та підтримку щодо професійної підготовки в галузі ЕЕ і ВДЕ, розробки проектних ідей, виявлення можливостей фінансування, підготовки та реалізації проектів. Агенція «АМЕММ» реалізовує проекти в сфері збереження енергії, інформаційні енергетичні кампанії, проводить семінари з інституційної спроможності, освітньої діяльності у сфері стійкої енергетики. Інспекція з освіти повіту Марамуреш, повітова рада Марамуреш, Північний університет Бая-Маре і муніципалітет Бая-Маре є основними партнерами, які активно підтримують освітні заходи Агенції «АМЕММ».

Агенція «АМЕММ» приступила до реалізації проекту «Європейська школа обміну досвідом» у січні 2011 року, коли було налагоджено тісну співпрацю з Вищою школою мистецтв. Вища школа мистецтв була центром класичної музики в Бая-Маре з 1958 року, тобто з часу свого заснування. Школа має складну структуру: початкова, середня і вища школа, поділяється на підрозділи: загальна освіта, музика, мистецтво і архітектура. Навчальний процес включає в себе 830 студентів і 160 викладачів, які повні рішучості підтримувати високий рівень вищої школи мистецтв, єдиної установи такого типу в країні.

The Energy Management Agency of Maramures «АМЕММ» is an NGO created in 2009 by the Maramures County Council in cooperation with other institutions and with support from the European Commission for the purpose of promoting energy efficiency and renewable energy sources in the region.

АМЕММ provides consulting, information, networking, education and training in the area of EE and RES, project ideas, identification of funding opportunities, preparation and implementation of projects. Besides other energy related projects, АМЕММ has implemented several successful energy awareness campaigns, capacity building seminars, educational activities in the field of sustainable energy. The main partners actively supporting АМЕММ's educational activities are the Maramures County Inspectorate for Education, Maramures County Council, North University of Baia Mare and Municipality of Baia Mare.

АМЕММ started the implementation of the «European Exchange School» project in January 2011 when a close cooperation was established with the Baia Mare High School of Arts. The High School of Arts has been the Baia Mare centre of classical music since 1958 when it was founded. The school has a complex structure: primary, secondary and high school education and like studding domains: general education, music, arts and architecture. The educational process includes 830 students and 160 teachers who are determined to maintain the high level of the High School of Arts, the only institution of this type in the county. Having the best material resources and qualified people, the High School of Arts has proved through time its efficiency. As proof are the results of the performances and accomplishments of the former and present students, many of whom are now

Маючи найкращі матеріальні ресурси і кваліфікованих викладачів, Вища школа мистецтв з часом довела свою ефективність. Доказом є результати виступів і досягнень колишніх і нинішніх студентів, багато з яких тепер навчається у висококваліфікованих професорів в Університетах або у відомих художників у Румунії чи за кордоном.

Таким чином, за участі Вищої школи мистецтв у проєкті «Європейська школа обміну досвідом» зв'язок між енергією і мистецтвом було здійснено в контексті прикордонного співробітництва. Енергія є чинником, що має найбільш суттєвий вплив на матеріальну систему, яка є найважливішим елементом сталого розвитку, тому зусилля кожного з нас щодо поліпшення методів використання енергії повинні стати пріоритетом. Нинішній спосіб життя, що характеризується надмірним споживанням не відновлюваних ресурсів і відкритим або прихованим нехтуванням нашого негативного впливу на навколишнє середовище, ставить під загрозу майбутнє наших дітей і онуків. Тому ми повинні радикально змінитися, якщо ми хочемо жити в кліматичних умовах, схожих на ті, які ми зараз вважаємо незмінними.

Освіта має найбільший вплив на людське мислення і дії. Освіта в сфері енергії є фундаментальним і довгостроковим рішенням. Думки людей щодо ставлення до навколишнього середовища, повинні формуватися ще на ранній стадії виховання дітей - у дитячому садку, і продовжуватися у початковій, середній і вищій школі. Студенти повинні знати як утворюється енергія і як це впливає на навколишнє середовище та здоров'я, і тоді вони будуть знати, які дії мають бути менш енергозатратними і більш сприятливими для клімату. Батьки, школа і суспільство повинні бути відповідальними і забезпечувати ці умови та можливості для поліпшення життя на нашій синьо-зеленій планеті.

За час нашої роботи ми зрозуміли, що (принаймні у нашому регіоні) існує відсутність фундаментальних знань щодо енергії і розуміння серед дітей та молоді. Молоде покоління (школярі та молодь) не є свідомим щодо «розумного» споживання енергії та ресурсів, тому що, з одного боку, немає «зеленої» культури і ставлення до культури споживання енергії, що передається від старших поколінь (батьків і родичів). З іншого боку, існує дуже мало інформації про необхідність збереження ресурсів і способів зробити це.

Попередні дії і досвід Агенції «АМЕММ» показав, що молоді люди можуть дуже легко знайти способи спілкування і об'єднати зусилля для досягнення спільної мети. Таким чином, проєкт «Європейська школа обміну досвідом» пропонує унікальні можливості для учнів та студентів у прикордонних регіонах, щоб працювати спільно у боротьбі зі зміною клімату, вчитися один у одного як заощаджувати енергію, обмінюватися ідеями, порівнювати результати і підготуватися до майбутніх спільних дій.

Ентузіазм і енергія молодих людей, разом зі знанням, мудрістю і керівництвом експертів та вчителів у галузі енергетики створюють потужні умови, що забезпечують зміну поведінки і надають можливість для дорослим і дітям брати участь у розробці та реалізації заходів із збереження та економії енергії.

Пам'ятайте, що разом ми зможемо знайти рішення, які допоможуть зберегти природні ресурси і озеленити нашу планету!

Дебра БАЗАРЕА

лідер румунської команди Європейської школи обміну досвідом

Debra BAZAREA

Leader of Romanian team of the «European Exchange School»

«Проєкт «Європейська школа обміну досвідом» надав екстраординарний досвід, який вчить нас тому, що хоча ми належимо до різних культур, але, які в цьому проєкті, можемо досягти успіху та побудувати сильні і тривалі дружні відносини, які засновані на традиціях, звичаях, іграх, ідеях, про які ми дізналися один від одного».

professors in specialised universities or famous artists in our country or abroad.

Therefore, with the involvement of the High School of Arts in the EES project a connection between energy and arts was made in the context of cross border cooperation. Energy is the factor with the most significant impact on a material system, being an essential element of sustainable development, therefore the efforts made by each one of us to improve the way we use energy must become a priority. The current way of living based on reckless consumption of exhaustible resources and open or concealed neglecting of our impact on the environment threatens the future of our children and grandchildren. Therefore, we must change radically if we want to leave behind a planet where they can live in climate conditions similar to those we now consider immutable.

Education has the highest impact on the human thinking and action. Energy education is fundamental and is the long-term solution to cultivate people's green living senses. The views of people towards the environment should be changed from the earliest stage by educating children in kindergarten, elementary, middle and high schools. Students should know how energy is produced and how this affects the environment and health, and then they will know how to be less energy intensive and more climate friendly. The parents, school and society have all the responsibility and mission to provide this education and create the opportunities for a better life on the BLUE-GREEN PLANET.

During our work we realized that (at least in our region) there is a significant lack of sustainable energy knowledge and awareness among children and youth. Younger generations (school children and youth) are not conscious about the «smart» energy and resource consumption because on one hand, there is no «green» culture and attitude to be transferred from the older generations (parents and relatives), and on the other hand there is very little information about the need to save resources and ways to do it.

Previous actions and experience of AMEMM showed that youngsters find very easily ways to communicate and combine forces for the achievement of a common goal. As such, the European Exchange School project offered an excellent opportunity for students in cross border regions to work as a team in the fight against climate change, learn from each other how to save energy, exchange ideas, compare results and prepare for future joint actions.

Young people's enthusiasm and energy, mixed with the knowledge, wisdom and guidance of energy experts and teachers make a powerful combination in the creation of an environment that inspires behavioural change and provides opportunities for both adults and children to engage in the development and implementation of energy saving measures.

Remember, together we can find solutions to help save the natural resources and green-up the planet!

«The European Exchange School» project was an extraordinary experience which taught us that even though we belong to different cultures, we are exactly the same. I am happy that we succeeded in developing strong and long-lasting friendships which are based on the many things we learned from each other, such as traditions, customs, games, ideas».

Україна
Ukraine

Україна

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ЦІЛЬОВІ ТЕРИТОРІЇ ПРОЕКТУ

Україна за площею та кількістю жителів, у порівнянні з іншими європейськими державами, - велика країна. Її площа - 603,7 тис.км², що становить 5,7 % території Європи. За площею Україна більша, ніж Франція (544 тис.км²), Іспанія (505 тис.км²), ФРН (357 тис.км²), Польща (313 тис.км²).

На півдні Україна омивається водами внутрішніх морів - Чорного і Азовського. Загальна довжина її кордонів дорівнює 7590 км. Довжина сухопутного кордону - 5624 км. Протяжність морського кордону - 1966 км. Україна межує на сході з Російською Федерацією (1955 км), на півночі з Білоруссю (1084 км), на заході - з Польщею (542 км), Словаччиною (98 км), Угорщиною (135 км), Румунією (608 км) та республікою Молдова (1202 км). Доступ до країн Середньої та Західної Європи забезпечений на ділянці кордону протяжністю 2590 км. Територія України переважно рівнинна, 95 % країни - рівнина, 5 % - гориста територія (Карпати, Кримські гори). Геополітичне розташування України характеризується впливом як західної, так і східної культур.

Закарпатська область
Transcarpathian region

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ ТА ПРИКОРДОННІ РЕГІОНИ

Проект «Європейська школа обміну досвідом» охоплює п'ять прикордонних регіонів, а саме: Пряшівський край Словаччини, Саболч-Сатмар-Березьку область Угорщини, повіт Марамуреш Румунії, Закарпатську та Івано-Франківську області України.

Вибір цільової території зумовлений перш за все історичними та культурними чинниками в зазначених регіонах. А також потребами населення в необхідності отримання освіти по інший бік кордону, зокрема технічної та загальноосвітньої освіти. Важливим чинником є також наявність дієвої партнерської мережі та єдиного фінансового інструменту, що охоплює всі зазначені регіони - бенефіціари.

Органи влади та самоврядування в кожній з чотирьох країн мають різні компетенції по різні боки кордону, освіта належить до різних міністерств та має різні фінансові інструменти. Тому аналіз проблем та перспектив розвитку у сфері освіти має стратегічне значення для подальшої співпраці у сфері освіти. Начальний процес у кожній країні здійснюється відповідно до існуючої нормативно-правової бази та структури освіти.

GENERAL INFORMATION ABOUT THE TARGET TERRITORY OF THE PROJECT

Ukraine, what concerns the area and population, in comparison with the other European countries, a large country. Its area - 603,7 thousand km², that is 5.7% of European territory. By the territory Ukraine is larger than France (544 km²), Spain (505 km²), Germany (357 km²), Poland (313 km²).

In the south Ukraine is washed by the waters of inland seas - the Black Sea and Sea of Azov. The total length of its borders is 7590 km. The length of the land border is 5624 km. The length of the sea border is 1966 km. Ukraine is bordered on the east by the Russian Federation (1955 km), on the north by Belarus (1084 km) on the west - with Poland (542 km), Slovakia (98 km), Hungary (135 km), Romania (608 km) and the Republic of Moldova (1202 km). Access to the countries of Central and Western Europe provided at the site of the border length of 2,590 km. The territory of Ukraine is mostly flat, 95% of the country - plain, 5% - mountainous area (Carpathian and Crimean mountains). The geopolitical location of Ukraine is characterized by the influence of both western and eastern cultures.

TRANSCARPATHIAN REGION AND BORDER REGIONS

The «European Exchange School» includes five border regions, namely: Presov region of Slovakia, Szabolcs-Szatmár-Bereg region of Hungary, Maramures County of Romania, Transcarpathian and Ivano-Frankivsk regions of Ukraine.

The target area is selected, first of all, due to historical and cultural factors in these regions, as well, according to the needs of population to obtain an education on the other side of the border, particularly technical and secondary education. An important factor is the availability of an effective partnership network and a single financial instrument that covers all of these areas - the beneficiaries.

A authorities and self-governments in each of the four countries have different jurisdiction on the different sides of the border, education sphere refers to the various ministries and has various financial instruments. Therefore, analysis of problems and prospects in education has a strategic importance for further cooperation in the field of education. The educational process in each country conducted according to the existing legal framework and structure of education.

Система освіти в Україні нещодавно пройшла процес реформ відповідно до вимог Європейського Союзу: перехід до 12-ти річної системи середньої освіти, зміна методів оцінювання та інші переваги європейської системи освіти. Освіта в прикордонних регіонах України, зокрема в Закарпатській, Івано-Франківській, а також у Чернівецькій областях, характеризується рядом особливостей. Історично так склалося, що у прикордонних регіонах, з давніх часів живуть представники різних національностей.

Освітній процес має різні рівні складностей та проблем, які не могли бути вирішені протягом останніх років, а зокрема:

- Нестача фінансових ресурсів для освітніх установ в прикордонних регіонах. Як правило, прикордонні регіони - периферійні території, які мають обмежені можливості через віддалене місцезнаходження від столиці країни. І тому матеріальні ресурси та капіталовкладення мізерні, і обладнання у школах, що знаходяться по обидва боки кордону, застаріле та непотрібне. З метою вирішення такої проблеми як нестача фінансових ресурсів, групи директорів шкіл та вчителів шукають додаткові ресурси від держави чи міжнародних організацій в рамках відповідних програм та проектів. Освітні установи в Словаччині, Угорщині та Румунії мають великий досвід в проектному менеджменті, маємо ряд прикладів успішної діяльності освітніх установ у реалізації проектів та отриманні технічної допомоги від різних донорських організацій, що допомогло вирішити їхні інституційні проблеми.
- Освітні установи, зокрема школи та гімназії, ліцеї та коледжі, мають велику зацікавленість в участі у міжнародних проектах та програмах. Але, для участі в державних чи міжнародних програмах групи освітян (директори установ, а також вчителі) не мають достатнього рівня знань на досвіді в проектному менеджменті та реалізації проектів.
- Кожна освітня установа в прикордонних регіонах має свій досвід, яким хоче поділитися із зацікавленими сторонами з метою покращення результатів проекту та обміну досвідом (ефект мультиплікатора). На даний момент, завдяки створенню нових можливостей для прикордонних регіонів, школи, ліцеї, та гімназії в прикордонних регіонах України дуже потребують програми обміну досвідом, а відсутність спільної освітньої мережі та відсутність інформаційної основи для постійного інформаційного потоку до освітніх установ робить всі двосторонні та багатосторонні ініціативи неефективними з точки зору покращення результатів проектів, які можуть бути реалізовані на базі зацікавлених освітніх установ.
- Актуальною проблемою для освітніх установ є створення нових стимулів для учнів та вчителів. Одним з ефективних стимулів до активізації різних груп молоді є створення спеціалізації для шкіл. Такий спосіб стимулювання та покращення ефективності навчального процесу створює додаткові можливості у прикордонних регіонах через високу зацікавленість та ефективність співпраці між установами по різні боки кордону.
- На даний момент умови для навчання дітей різних національностей створені в школах з відповідними мовами навчання. В Україні зараз працюють школи з угорською, словацькою, румунською мовами навчання. Школи з українською мовою навчання наразі створені в Словаччині, Угорщині, Румунії. Всі вищезгадані установи зацікавлені у співпраці. Але відсутність спільної бази даних таких установ робить процес створення партнерств дуже складним та практично неможливим для інституцій, які не мають досвіду в співпраці.
- Молодь із сімей національних меншин та інші зацікавлені сторони бажають здобути освіту у вищих навчальних закладах тієї країни, мова якої є для них рідною. Але нестача інформації, відсутність рекомендацій, а також нестача зв'язків між навчальними установами, дуже обмежує можливості цільових та зацікавлених груп.
- Через нестачу фінансових ресурсів такі проблеми не можуть бути вирішені окремими зусиллями кожної установи чи командою вчителів. Проект пропонує об'єднати зусилля навчальних установ по обидва боки кордону в рамках створеної Європейської школи обміну досвідом.

The education system in Ukraine recently passed the reform process in accordance with the requirements of the European Union: the transition to 12-year secondary education, changes in assessment methods and other advantages of European education systems. Education in the border regions of Ukraine, particularly in the Transcarpathian, Ivano-Frankivsk and Chernivtsi regions is characterized by several features. Historically, the border regions, for a long time were inhabited by representatives of different nationalities.

The educational process has different levels of difficulty and problems that could not be resolved over the past years, including:

- Lack of financial resources for educational institutions in border regions. Usually, the border regions are peripheral areas that have limited capacity due to the distant location from the capital. As a result, material resources and investments, such as equipment in schools on both sides of the border, outdated and unneeded. In order to solve such problems as lack of financial resources, a group of school directors and teachers are looking for additional resources from the state or international organizations within the relevant programs and projects. Educational institutions in Slovakia, Hungary and Romania have great experience in project management, there are a number of examples of successful educational institutions in the implementation of projects and technical assistance from various donor organizations helped to solve the institutional problems.
- Educational institutions in particular schools and gymnasiums, lyceums and colleges have a strong interest in participating in the international projects and programs. However, to participate in national or international programs groups of educators (directors of institutions and teachers) do not have sufficient knowledge or experience in project management and implementation.
- Each educational institution in the border regions has its own experience that wants to share with the stakeholders in order to increase the project results and exchange of experiences (multiplier effects). At the present, due to the creation of new opportunities in the border areas, schools, lyceums and gymnasiums in the border regions of Ukraine are interested in the exchange of experience and the lack of a common educational network and the lack of information basis for the continuous flow of information to educational institutions makes all bilateral and multilateral initiatives ineffective in terms of increasing the results of projects that can be implemented on the basis of interested educational institutions.
- The actual problem for educational institutions is to create new stimuli for students and teachers. One of the most effective stimuli to activate different groups of young people is to create specialization for schools. This method of stimulating and improving the educational process creates additional opportunities in border regions because of the high interest and effectiveness of cooperation among institutions on both sides of the border.
- At the present, the conditions for learning children of different nationalities are established in schools with the relevant language study. In Ukraine there are schools with Hungarian, Slovak, Romanian education. Schools with Ukrainian language currently established in Slovakia, Hungary and Romania. All of the above mentioned institutions are interested in cooperation. But the lack of a common database of agencies makes the process of creating partnerships very difficult and almost impossible for institutions that do not have experience in cooperation.
- Young people from the families that make up the minority, and other stakeholders are dreaming to get an education in higher educational institutions of the country which language is their native. But lack of information, lack of recommendations and the lack of links among educational institutions are very limits the target and interested groups.
- Due to the lack of financial resources such problems cannot be solved by individual efforts of each agency or teachers team. The project proposes to combine the efforts of educational institutions on both sides of the border within the established «European Exchange School».

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА УКРАЇНИ

З нормативно-правовою базою України можна ознайомитися за посиланнями:

www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

www.ubgd.lviv.ua/UA/zaochka/res/files/ewh1kxqhnw1kfxmnlxloykpa_0_.htm

www.vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu

СТРУКТУРА ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Освіта в Україні має складну структуру європейського типу і включає в себе такі етапи:

- Дошкільну освіту
- Загальну середню освіту
- Позашкільну освіту
- Професійно-технічну освіту
- Вищу освіту
- Післядипломну освіту
- Аспірантуру, докторантуру
- Самоосвіту

Встановлені такі освітні рівні:

- Початкова загальна освіта
- Базова загальна середня освіта
- Повна загальна середня освіта
- Базова вища освіта
- Повна вища освіта

Прийняття такої розгалуженої схеми має принципове значення:

- а) це гарантує людині вільність вибору;
- б) дає можливість здобути освіту у відповідності до розумових і професійних здібностей.

Згідно із Законом України «Про освіту» громадяни мають право на отримання освіти за різними формами: очною, заочною або екстернатом (навчання за індивідуальним планом).

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Структура вищої освіти України розбудована відповідно до структури освіти розвинених країн світу, яка визначена ЮНЕСКО, ООН та іншими міжнародними організаціями. Вища освіта є складовою системи освіти України, що визначена Законом України «Про освіту». Вища освіта здобувається у вищих навчальних закладах відповідних рівнів акредитації на основі: базової загальної середньої освіти, повної загальної середньої освіти та освітньо-кваліфікаційних рівнів «Молодший спеціаліст» і «Бакалавр», а також «Спеціаліст і магістр» як післядипломна.

Відповідно до статусу вищих навчальних закладів встановлено чотири рівні акредитації:

- **перший рівень** – технікум, училище, інші, прирівняні до них вищі навчальні заклади;
- **другий рівень** – коледж, інші прирівняні до нього вищі навчальні заклади;
- **третій і четвертий рівні** (залежно від наслідків акредитації) – інститут, консерваторія, академія, університет.

LEGISLATIVE BASIS OF UKRAINE

The regulatory and legal framework of Ukraine can be found on the following links:

www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

www.ubgd.lviv.ua/UA/zaochka/res/files/ewh1kxqhnw1kfxmnlxloykpa_0_.htm

www.vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu

THE STRUCTURE OF THE EDUCATION IN UKRAINE

Education in Ukraine has a complex structure of the European type and includes:

- Preschool education
- Secondary education
- Extracurricular education
- Professional and technical education
- Higher education
- Postgraduate education
- Postgraduate and doctoral education
- Self-education

The following educational levels:

- Elementary general education
- Basic secondary education
- Complete general secondary education
- Basic higher education
- Complete higher education

The adoption of such an extensive scheme has a principal importance:

- a) it guarantees individual freedom of choice;
- b) an opportunity to get education according to the mental and professional abilities.

According to the Law of Ukraine «On Education» citizens have the right to get education in different forms: full-time, part-time and external studies (study by an individual plan).

THE HIGHER EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE

The structure of higher education in Ukraine was built according to the structure of education in developed countries as determined by UNESCO, the United Nations and other international organizations. Higher education is a component of the education system of Ukraine, by the Law of Ukraine "On Education". Higher education is acquired in the higher educational institutions of the appropriate accreditation on the basis: basic secondary education, secondary education and qualification levels "Junior Specialist", "Bachelor" and «Specialist and Master» as a postgraduate.

According to the status of higher education there are four levels of accreditation:

- **first level** – technical school, other equivalent higher education institutions
- **second level** – college and other equivalent higher education institutions
- **the third and fourth levels** (depending on the results of accreditation) – institute, conservatory, academy, university.

Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців за такими освітньо-кваліфікаційними рівнями:

- **молодший спеціаліст** – забезпечують технікуми, училища, інші вищі навчальні заклади першого рівня акредитації;
- **бакалавр** – забезпечують коледжі, інші вищі навчальні заклади другого рівня акредитації;
- **спеціаліст, магістр** – забезпечують вищі навчальні заклади третього і четвертого рівнів акредитації.

Ступеневість вищої освіти полягає у здобутті різних освітньо-кваліфікаційних рівнів на відповідних етапах (ступенях) вищої освіти.

Мережа вищих навчальних закладів забезпечує навчання 392 студентам на 10 тис. населення.

Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за 70 напрямками, які включають понад 500 спеціальностей.

ОСВІТА В ЗАКАРПАТТІ

На території Закарпаття функціонує 303 загально-освітніх закладів I-III ступенів в тому числі 13 гімназій.

Гімназія в системі української освіти є ще нетиповим освітнім закладом.

Берегівська гімназія

Берегівська українська гімназія

Буштинська гімназія

Великобerezнянська гімназія

Виноградівська гімназія

Ужгородська гімназія

Іршавська гімназія

Лінгвістична гімназія м. Ужгорода

Мукачівська гімназія

Перечинська гімназія II-III ступенів

Свалявська гімназія

Угорськомовна гімназія

Хустська гімназія-інтернат

На території Закарпатської області функціонує 18 вищих освітніх закладів (університети, інститути, філії та консультаційні центри).

Вищі освітні державні заклади I-II рівнів акредитації представлені: Берегівський медичний коледж, Закарпатський базовий державний медичний коледж, Коледж мистецтв ім. А. Ерделі Закарпатського художнього інституту, Свалявський технічний коледж національного університету харчових технологій, Закарпатський лісотехнічний коледж, Закарпатський машинобудівний технікум, Мукачівський державний аграрний технікум, Мукачівський кооперативний фінансово-комерційний технікум, Ужгородський комерційний технікум, Ужгородський навчальний центр Київського національного торгово-економічного університету, Міжгірське медичне училище, Ужгородське музичне училище ім. Д.Є. Задора, Ужгородське училище культури.

Вищі освітні заклади I-II рівнів акредитації недержавної форми власності – Довжанський вищий економічний коледж «Бакалавр» ім. В. Якуба, Закарпатський коледж управління та бізнесу «Ерудит» та ін.

Higher educational institutions train specialists by the following educational levels:

- **Junior Specialist** - technical schools, colleges and other higher educational institutions of the first level of accreditation;
- **Bachelor** - colleges and other institutions of higher education of the second level of accreditation;
- **Specialist and Master** - higher educational institutions of the third and fourth levels of accreditation

Level system of higher education lies in receipt of different educational levels at appropriate stages (phases) of higher education.

Network of higher education institutions providing education for 392 students per 10 thousand population.

Preparation of specialists with higher education is carried out in 70 directions including more than 500 specialties.

EDUCATION IN TRANSCARPATHIA

303 educational institutions, including 5 private (lyceums), 3 evening schools and 13 gymnasiums are functioning on the territory of Transcarpathia.

Gymnasium in the Ukrainian education system is still untypical educational institution.

Gymnasium of Berehovo

Ukrainian Gymnasium of Berehovo

Gymnasium of Bushtyno

Gymnasium of Velykii Berezny

Gymnasium of Vynohradovo

Uzhhorod Gymnasium

Gymnasium of Irshava

Linguistic Gymnasium

Gymnasium of Mukachevo

Perechyn Gymnasium of II-III degrees

Gymnasium of Svalyava

Hungarian Gymnasium

Gymnasium-Internat of Hust

On the territory of Transcarpathian region there are 18 higher educational institutions (universities, institutes, branches and consulting centres).

Higher educational state institutions of I-II accreditation levels: Medical College of Berehovo, Transcarpathian State Basic Medical College, College of Arts by A. Erdelyi of Transcarpathian Art Institute, Svalyava Technical College, National University of Food Technologies, Carpathian Forest Technical College, Transcarpathian Engineering College, Mukachevo State Agricultural College, Mukachevo Cooperative Financial and Commercial College, Uzhhorod Commercial College, Uzhhorod Education Center of Kyiv National University, Trade and Economics, Medical College of Mizhhirje, Uzhhorod Music School of Zadora, Uzhhorod College of Culture.

Higher educational institutions of I-II accreditation of private ownership: Dovzhansky Higher Economic College «Bachelor» by V. Jacuba, Transcarpathian College of Management and Business «Erudit» and others.

Словаччина Slovakia

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО КРАЇНУ

Словацька Республіка – континентальна держава, розташована в центрі Європи. І межує з Австрією, Угорщиною, Польщею, Україною і Чехією. На півночі та на північному сході Словаччина обмежена Карпатськими горами. Гірська місцевість становить більше, ніж 33% території країни. Населення країни – 5,4 млн. осіб. Основною етнічною групою є словаки (85% населення) – західнослов'янський народ, історично і культурно тісно пов'язаний із Західною Європою. Офіційною державною мовою є словацька, хоча угорська і чеська також поширені досить широко. Столиця держави – місто Братислава

Система освіти Словаччини регулюється такими основними законами: Конституцією Словаччини (прийнятою 1992 року), законом про освіту, спеціалізованими законами, урядовими постановами, які є чинними протягом встановленого Парламентом терміну, та ін.

Головна роль в управлінні освітою в Словаччині відводиться Міністерству освіти, науки, молоді та спорту, яке створено та діє відповідно до законодавства.

НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В СЛОВАЧЧИНІ НА 2012-2021 РОКИ

Стратегія розвитку освіти Словацької Республіки була розроблена Міністерством Освіти Словацької Республіки, детальний опис знаходиться за посиланням:

www.ecav.sk/files/user/strategia_rozvoja_skolstva_v_ecav.pdf

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО СИСТЕМИ ОСВІТИ В СЛОВАЧЧИНІ

Освіта в Словаччині, подібно як і в державах СНД, поділяється на:

- Дошкільну
- Початкову
- Середню
- Вищу

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ

У Словаччині існують громадські, державні та приватні вищі навчальні заклади. Також, усі вищі навчальні заклади діляться на два типи:

GENERAL INFORMATION ABOUT THE COUNTRY

Slovak Republic – continental state located in the center of Europe and is bordered by Austria, Hungary, Poland, Ukraine and the Czech Republic. From the north and the north-east Slovakia is restricted by Carpathian Mountains. Highlands is more than 33 % of the country. The country's population is 5,4 million people. The main ethnic group is the Slovaks (85 % of population) – West Slavic nations, historically and culturally closely connected to Western Europe. The official state language is Slovak, but the Hungarian and Czech language is also spread widely. The capital of the state is Bratislava city.

Slovak education system regulated by the following basic laws: the Constitution of the Slovak Republic (adopted in 1992), the Law on Education, the specialized laws and governmental regulations which are in force for a specified period of Parliament, and others.

The main role in the management of education in Slovakia assigned to the Ministry of Education, Science, Youth and Sport, which established and operates in accordance with the law.

NATIONAL DEVELOPMENT STRATEGY OF EDUCATION IN SLOVAKIA FOR 2012-2021

Strategy for Development of Education of the Slovak Republic has been developed by the Ministry of Education of the Slovak Republic, a detailed description can be found at the link:

www.ecav.sk/files/user/strategia_rozvoja_skolstva_v_ecav.pdf

INFORMATION ABOUT THE EDUCATION SYSTEM OF SLOVAKIA

Education in Slovakia, as well as in the CIS countries, is divided into:

- Preschool
- Primary
- Secondary
- Higher

THE HIGHER EDUCATION SYSTEM

In Slovakia, there are public, state and private universities. Also, all higher educational institutions are divided into two types:

ВНЗ університетського типу (наприклад, Університет ім. Каменського в Братиславі), ВНЗ не університетського типу (найчастіше за фахом).

В даний час працюють 12 університетів, 5 вищих технічних шкіл, 3 вищі художні школи, 1 вища економічна школа, 2 військові і поліцейські школи, 10 приватних ВНЗ, а також 3 іноземні ВНЗ, які надають навчальні послуги на території Словаччини.

Навчання у словацьких ВНЗ проходить у рамках акредитованих освітніх програм і діляться на три рівні.

■ **Перший рівень** - навчання закінчується присвоєнням випускникам ступеня бакалавра (Bc. або BcA. - Bakalár), навчання триває зазвичай три роки, в деяких ВНЗ 4 роки.

■ **Другий рівень** вже важчий. Навчання триває зазвичай 2 роки, однак, буває навчання від одного до 3 років. Існують три різні програми.

- При першій програмі присвоюється академічний ступінь магістра (Magister), що є аналогом ступеня Mag. або MgA (магістр мистецтва), або в англосаксонських системах MA (Master of Arts), M.Sc. (Master of Sciences) і M.F.A. (Master of Fine Arts). А після здачі іспиту, присвоюються звання: RNDr. (Доктор природничих наук - програми в галузі природознавства), PharmDr. (Доктор фармації - в фармацевтичних програмах), PhDr. (Доктор філософії - програми із суспільних наук та мистецтва), JUDr. (Доктор права - у юридичних програмах), PaedDr. (Доктор педагогіки - у педагогічних програмах та програмах з фізичної культури), ThDr. (Доктор теології - у теологічних програмах).

- Друга можлива програма на другому рівні вищої освіти - це інженерська освітня програма, з присвоєнням академічного ступеня інженера (Ing. - Inžinier). Присвоюється випускникам технічного, сільськогосподарського, а також, на відміну від інших держав, економічного спрямування. На відміну від магістерської програми, випускники інженерської програми не можуть здавати ригорозний іспит. Аналогом академічного ступеня є німецький Dipl.-Ing. (Diplom-Ingenieur) і в технічних спеціальностях англосаксонських M. Eng. (Master of Engineering), Master of Science або Master of Applied Science.

- Третя можлива програма другого рівня вищої освіти - це докторська освітня програма, в якій присвоюються академічні ступені MUDr. (Доктор загальної практики), MDDr. (Доктор-стоматолог), або MVDr. (Доктор-ветеринар).

■ **Третій і вищий рівень** вищої освіти Словаччини - це докторська освітня програма, яка триває максимально три роки в денній формі і п'ять років в заочній. Присвоюються академічні ступені PhD. (Доктор), ArtD. (Доктор мистецтвознавства) або Th.D. (Доктор теології).

higher educational institutions of university type (e.g. University by Kamensk in Bratislava), higher educational institutions non university type (usually by specialty).

At present there are 12 universities, 5 higher technical schools, 3 higher art schools, 1 Higher School of Economics, 2 military and police schools, 10 private universities, as well as 3 foreign higher educational institutions providing education in Slovakia.

Slovak higher educational institutions provide training in the framework of accredited educational programs, and are divided into three levels.

■ **The first level** - the study expires by the assignment of Bachelor degree (Bc. or BcA. - Bakalár), education usually lasts 3 years, in some higher educational institutions 4 years.

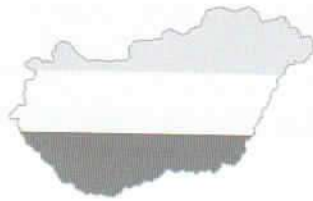
■ **The second level** is more difficult. Education usually lasts 2 years, however, there are studies from one to three years, and there are three different programs.

- According to the first program the academic master's degree is assigned (Magister), which is analogous to the degree of Mag. or MgA (Master of Arts) in the Anglo-Saxon systems MA (Master of Arts), M.Sc. (Master of Sciences) or M.F.A. (Master of Fine Arts). After the exam, the title assigned: RNDr. (Doctor of Natural Sciences - natural science program), PharmDr. (Doctor of Pharmacy - pharmaceutical programs), PhDr. (Doctor of Philosophy - v spoločenskovedných a umenovedných študijných programoch), JUDr. (JD - in legal program), PaedDr. (Doctor of Pedagogy - v učiteľských a telovýchovných študijných programoch), ThDr. (Doctor of Theology - in theological programs).

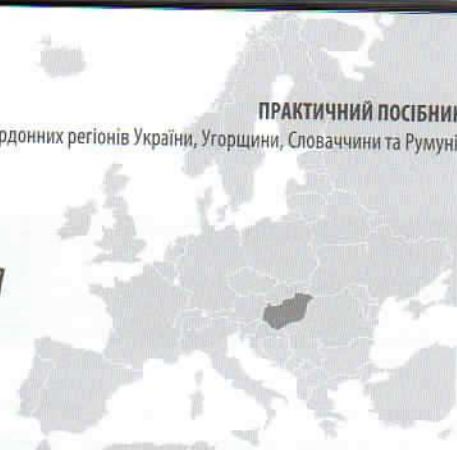
- The second program is available on the second level of higher education. Engineering is an education program by assigning an academic degree of Engineer (Ing. - Inžinier). Assigned to the graduates of technical, agricultural and in contrast to the other states, economic directions. In contrast to the first program, graduates of Engineering programs cannot pass rigorous exam. Analog is a German academic degree Dipl.-Ing. (Diplom-Ingenieur) in technical specialties of Anglo-Saxon M. Eng. (Master of Engineering), Master of Science or Master of Applied Science.

- The third program is the second level of higher education - a doctoral education program in which MUDr. academic degrees is assigned (Dr. of General Practice), MDDr. (Doctor, Dentist) or MVDr. (Dr.-veterinarian).

■ **The third and the highest level** of higher education in Slovakia is a doctoral education program, which lasts three years in full-time and five years in part-time. The PhD. academic degree is assigned (Doctor), ArtD. (Doctor of Art), Th.D. (Doctor of Theology).

Угорщина Hungary

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО КРАЇНУ

Розташування Саболч-Сатмар-Березької області

Угорщина розташована в Центральній Європі між Карпатами, Альпами і Дінарськими горами, проте майже три чверті території країни розташовані на рівнинній місцевості. Населення – близько 10 млн. осіб. Столиця – місто Будапешт. Основною етнічною групою є угорці (мадяри), вони складають 97% населення країни.

Державною мовою є угорська, англійська та німецька викладаються в середніх школах в якості другої мови.

Основну роль в управлінні освітою Угорщини відіграє Міністерство освіти, досліджень, молоді та спорту, яке організоване та функціонує відповідно до законодавчої бази.

Система освіти Угорщини регулюється такими основними законами: Конституцією Угорщини, законом про освіту, спеціалізованими законами, урядовими постановами, які є чинними протягом встановленого Парламентом терміну, та ін.

СИСТЕМА ОСВІТИ УГОРЩИНИ

Протягом останніх років освіта в Угорщині зазнала значних змін та згідно рішення Парламенту від грудня 2011 року відбувається оновлення загальної освіти, профпідготовки, вищої освіти та освіти для дорослих.

Освіта в Угорщині включає:

- дошкільну освіту (дитячий садок);
- початкову школу;
- середню освіту;
- вищу освіту.

На даний момент існує два формати середньої освіти:

- навчання з метою отримання атестату, завдання якого підготовка учнів до продовження освіти у навчальних закладах вищого рівня, або можливість продовження навчання у професійних навчальних закладах (гімназії та професійні школи).

- професійно-технічне навчання, яке забезпечує можливість отримання фахової освіти у рамках складання фахового екзамену для учнів з невисокими результатами у навчанні.

- **ГІМНАЗІЯ** і надалі працюватиме у режимі 4-6-8 навчальних років, а також буде введено так званий нульовий навчальний рік для підготовки з іноземної мови.

- **ПРОФЕСІЙНА СЕРЕДНЯ ШКОЛА** передбачає 9-12 навчальні роки, які завершуються випускними екзаменами та можливістю отримання фахової освіти за 13-14 навчальний рік.

GENERAL INFORMATION ABOUT THE COUNTRY

(Szabolcs-Szatmar-Bereg region)

Hungary is situated in Central Europe between the Carpathians, the Alps and Dinaric Mountains, but almost three-quarters of the country are located on flat district. Population is about 10 million people. Capital - Budapest. Major ethnic groups are Hungarians (Magyar), which is 97% of the population.

The official language is Hungarian, English and German are taught in secondary schools as a second language.

The main role in the management of education in Hungary assigned to the Ministry of Education, Research, Youth and Sports, organized and functions according to the legislation.

The education system in Hungary regulated by the following basic laws: Constitution of Hungary, the law on education, specialized laws and governmental regulations which are in force for a specified period of Parliament, and others.

THE EDUCATION SYSTEM OF HUNGARY

In recent years, education in Hungary has undergone significant changes and according to the decision of Parliament in December 2011 it updates the general education, proficiency training, higher education and adult education.

Education in Hungary includes:

- Pre-school education (kindergarten);
- Primary school education;
- Secondary school education;
- Higher education.

At the present there are two formats of secondary education:

- Study with the purpose to get a certificate, the task of which to prepare the students for continuing the education in higher educational institutions, or the ability to continue their education in professional schools (gymnasiums and professional schools).

- Professional and technical education, which provides the opportunity to get the professional education by passing the special examination for students with low results in learning.

- **GYMNASIUM** will continue to functioning in a mode 4-6-8 academic years, and will be introduced so-called zero academic year for training foreign language.

- **PROFESSIONAL SECONDARY SCHOOL** education is 9-12 years which ends with the final examinations and the possibility of obtaining special education within 13-14 school year.

СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ УГОРЩИНИ

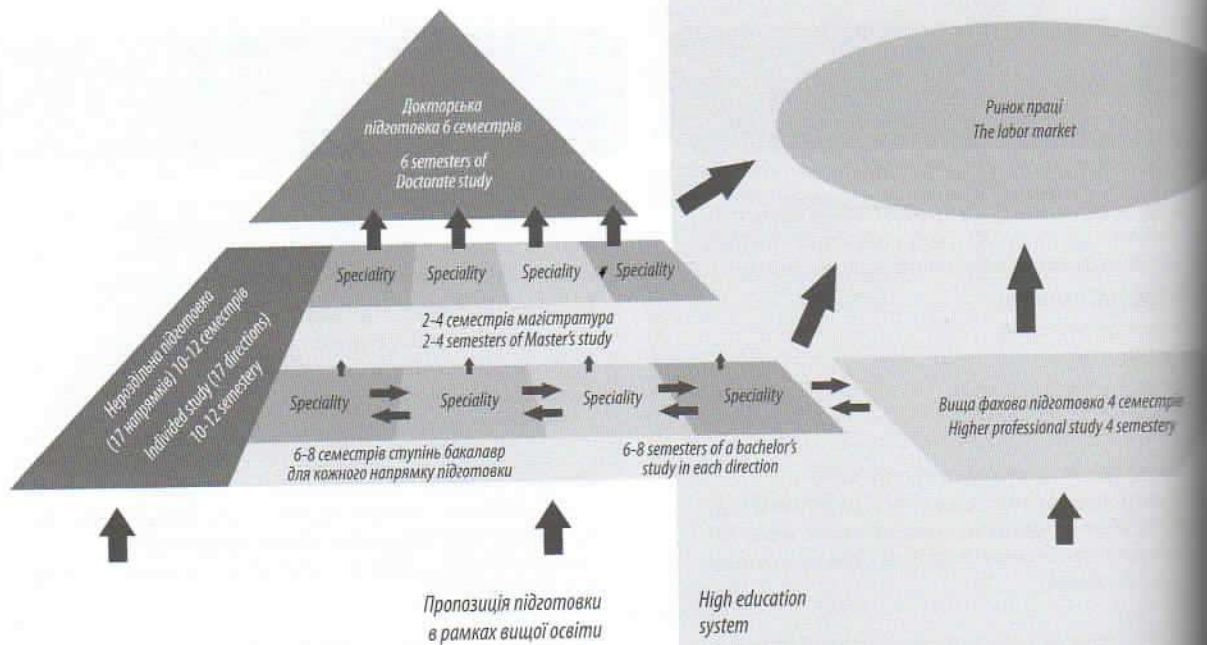
Система навчання є сукупністю всіх тих навчальних гілок та навчальних предметів, які мають схожий або частково схожий навчальний зміст.

Ступені бакалавру та магістратури поділяються на такі напрями підготовки:

- сільськогосподарський напрямок підготовки
- філософський напрямок підготовки
- економічний напрямок підготовки
- напрямки підготовки інформатика
- юридичний та адміністративний напрямки підготовки
- технічний напрямок підготовки
- художній напрямок підготовки
- напрямки підготовки посередництва мистецтва
- напрямки підготовки національної оборони і військової підготовки
- медичний напрямки підготовки та напрямки охорони здоров'я
- педагогічний напрямки підготовки
- напрямки підготовки із спортивних наук
- напрямки підготовки суспільствознавство
- природничий напрямки підготовки

Рівні підготовки:

Система підготовки, яка базується на трьох, один на одного побудованих циклах підготовки. Щоб ознайомитись з пропозицією підготовки в рамках вищої освіти, зверніть увагу на малюнок, розміщений нижче:

Наразі система вищої освіти в Угорщині включає в себе 18 державних університетів, один громадський університет, 12 державних коледжів, 26 клерикальних освітніх установ і 9 коледжів, керованих громадськими фондами.

HIGHER EDUCATION SYSTEM IN HUNGARY

The education system is a combination of all the educational branches subjects that have similar or partly similar educational content.

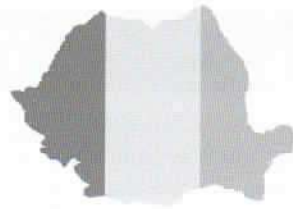
Bachelor's and master's degree divided into the following directions:

- Agriculture direction
- Philosophy direction
- Economy direction
- Informatics direction
- Legal and administrative direction
- Technical direction
- Art direction
- Art Mediation direction
- National defence and military direction
- Medical and healthcare direction
- Pedagogical direction
- Sport Sciences direction
- Social Science direction
- Natural Sciences direction

Levels of study:

Learning system that is based on 3, one-on-one built cycles. In order to get acquaintance with the higher educational system, look at the following diagram.

At present the system of higher education in Hungary includes 18 universities, one public university, 12 community colleges, 26 educational institutions and 9 colleges managed by public funds.

Румунія Romania

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО КРАЇНУ І ПРИКОРДОННІ РЕГІОНИ

Румунія розташована в південно-східній частині Центральної Європи, площа країни 238391 квадратних кілометрів. Румунія є географічно привабливою країною де рівнини і гори рівномірно розподілені (рівнини – 36%, пагорби і плато – 33%, гори – 31%).

Румунія межує з Угорщиною та Україною, Молдовою, Болгарією та Сербією. На південному сході омивається Чорним морем.

Згідно з останнім переписом населення, загальна чисельність жителів знизилася до 21.623.849 осіб. Основну кількість населення складають румуни (89,4 %). Також на території Румунії проживають угорці (7,1 %), у тому числі і Szeklers, цигани (1,7 %), інші меншини (1,8 %). Національні меншини мають конституційне право на використання рідної мови у повсякденному житті (державне управління, школи, преси і т.д.).

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ В РУМУНІЇ

Нормативно-правова база для здійснення освіти забезпечується Законом про національну освіту № 1 /2011. Право втілювати положення зазначеного закону надано Міністерству освіти Румунії.

Обов'язкова освіта в Румунії триває 10 років і включає початкову і середню освіту, а середня освіта стає обов'язковою до 2020 року. Обов'язкову 10-річну освіту громадяни отримують до 18 років.

Національна довузівська система освіти складається з усіх державних, приватних і релігійних уповноважених/акредитованих освітніх установ.

Румунська доуніверситетська система освіти відповідно до МСКО (Міжнародної стандартної класифікації освіти) включає в себе такі рівні:

а) виховання (0-6 років), у тому числі в початковий рівень дошкільної (0-3 років та 3-6 років) освіти.

б) початкову освіту, яке включає в себе підготовчий клас та навчання в 1-4 класах;

в) середню освіту, яка включає в себе:

- Неповну середню або середню освіту, де навчання триває з 5-го по 9-й класи.

- Вищу або середню освіту, яка включає в себе навчання в 10-му, 12-му/13-му старших класах школи, з теоретичними та професійно-технічними програмами.

г) підготовку кадрів, від 6 місяців до 2 років;

д) доуніверситетську освіту, яка включає в себе пост-середню освіту.

GENERAL INFORMATION ABOUT THE COUNTRY AND BORDER REGIONS

Romania is located in the south-eastern part of Central Europe with an area of 238 391 sq km and is an example of an average European country. From geographical point of view, Romanian is a Carpathian and Danube county, with output in the Black Sea, with a varied relief that is harmoniously distributed (plains, 36% hills and plateaus, 33% mountains, 31%).

Romania borders with Hungary and Ukraine, Moldova, Bulgaria and Serbia. In the south-east Romania is washed by the Black Sea.

According to the last available population poll, the total number of the population has declined to 21.623.849 inhabitants, being distributed as follows: Romanian 89.4%, Hungarians (including Szeklers) 7.1%, Roma 1.7%, other minorities, 1.8%. Minorities have the constitutional right to use their mother language in daily life (public administration, schools, press, etc).

EDUCATION MANAGEMENT IN ROMANIA

The legal framework for the exercise of the basic right to lifetime education under the authority of the Romanian state is provided by the National Law for Education no.1 /2011. The institution that is entitled to undertake the provisions of the mentioned law is the Romanian Ministry for Education.

Compulsory education is a 10-year education and includes primary and secondary education, while high-school education becomes compulsory until 2020 at the latest. The obligation to attend the 10-year daytime education ceases at 18 years old.

The national pre-university education system is constituted by all state, private and religious authorized/accredited educational institutions.

The Romanian Pre-university Educational System according to ISCED (The International Standard Classification of Education) includes the following levels:

a) Early education (0-6 years), including the ante-preschool level (0-3 years) and pre-school education (3-6 years), which includes the little group, the medium group and the big group.

b) Primary education which includes the preparatory grade and 1st – 4th grades;

c) Secondary education, which includes:

- Lower secondary or middle education, which includes 5th-9th grades,

- Higher or high school education, which includes 10th – 12th/13th high school grades, with the following programmes: theoretical vocational and technological.

d) Study, between 6 months and 2 years;

e) Tertiary non-university education, which includes post-high school education.

ВИЩА ОСВІТА

У Румунії **вища освіта** забезпечується університетами, академіями, інститутами, школами вищої освіти, які можуть бути державно-приватними або релігійними.

Навчальний рік зазвичай починається у перший робочий день жовтня місяця, і включає в себе два семестри. Семестр зазвичай триває 14 тижнів. Для іспитів відведено не менше трьох тижнів. Структура курсу університету затверджується Сенатом університету.

Дипломи:

- **1-й цикл:** після закінчення ступеня освіти бакалавра називається «диплом бакалавра» або, залежно від обставин, «інженерний диплом» або «диплом міського ландшафтного дизайнера».
- **2-й цикл:** після закінчення ступеня магістра програми освіти та успішного захисту дисертаційної роботи називається «диплом магістра».
- **3-й цикл:** після успішного закінчення навчальної програми PhD університету присуджується «диплом доктора філософії».
- **Аспірант програми:**
 - а) пост-докторські програми для перспективних наукових досліджень
 - б) післядипломне навчання та безперервний професійний розвиток програм.

HIGHER EDUCATION

In Romania, the **higher education** is ensured by universities, academies, institutes, higher education school that might be public/private, or religious.

The *academic year* usually starts in the first working day of the month of October and includes two semesters. A semester usually has 14 weeks of teaching activities, followed by minimum 3 weeks of examinations. The structure of university year is approved by the university Senate.

Diplomas

- **1st cycle:** after the graduation of a bachelor's degree education is called a bachelor's diploma or, as the case may be, an «engineering diploma» or «urban landscaper's diploma».
- **2nd cycle:** after the graduation of a master's degree education program and the successful defence of the dissertation paper is called a master's diploma.
- **3rd cycle:** after the graduation of a PhD university study programme a diploma is awarded.
- **Postgraduate programs are:**
 - a) post-PhD programs for advanced research;
 - b) postgraduate training and ongoing professional development programs.

ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ

У ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНАХ ЩОДО ПОТРЕБ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ
ДЛЯ НАВЧАННЯ УЧНІВ/СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ В ОСВІТНИХ
ЗАКЛАДАХ ПРИКОРДОННИХ РЕГІОНІВ.

У рамках проекту здійснено дослідження щодо потреб та можливостей для навчання учнів/студентів-іноземців в освітніх закладах у прикордонних регіонах. До презентаційної версії Посібника включено короткий опис ситуації щодо наявності спеціальних стипендій та програм. Матеріали досліджень включені у повну версію Посібника, яка є невід'ємною частиною демонстраційної версії та додається на CD диску.

RESEARCH ON THE EDUCATION

IN BORDER REGIONS, THE NEEDS AND OPPORTUNITIES FOR STUDY
OF FOREIGN PUPILS / STUDENTS WITHIN THE EDUCATIONAL
SYSTEM OF BORDER REGIONS

Within the project research was carried out on the needs and opportunities for teaching foreign pupils / students in educational institutions in border regions. To the presentation version of Guidelines included a brief description of the situation regarding availability of grants and special programs. Materials of researches were included in the full version of the Guidelines, which are an integral part of the demonstration version and added with the CD drive.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ

- Основні правила прийому іноземців на навчання у вищі навчальні заклади України встановлені на державному рівні у суворо обумовлені законодавством країни.
- Право іноземцям отримати освіту в Україні гарантується Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (зі змінами), «Про навчання іноземних громадян в Україні» (зі змінами) та від 05.08.1998 р. № 1238 «Про затвердження Положення про прийом іноземців та осіб без громадянства на навчання до вищих навчальних закладів».
- При прийомі на навчання, вищі навчальні заклади керуються також договорами, складеними з юридичними та фізичними особами.
- Іноземці, які постійно проживають на території України, мають право на вступ до навчальних закладів на рівних правах з громадянами України.

Види освітньої діяльності з навчання іноземних громадян:

- 1 Підготовка до вступу у вищі навчальні заклади України (підготовче відділення)
 - Термін навчання – 10 місяців.
 - В програму підготовчого відділення входить:
 - вивчення російської або української мови;
 - поглиблене вивчення базових дисциплін середньої школи.
- 2 Підготовка за акредитованими напрямами та спеціальностями за освітньо-кваліфікаційними рівнями:
 - «Бакалавр»
 - «Спеціаліст»
 - «Магістр»
 - «PhD»

Мова навчання – як правило, українська, російська або англійська за вибором студента.

TERMS OF STUDY OF FOREIGNERS IN UKRAINE

- Basic rules for the admission of foreigners to study in higher educational institutions of Ukraine established at the state level due to the strict legislation.
- The right of foreigners to get an education in Ukraine is guaranteed by the Law of Ukraine «On Legal Status of Foreigners and Stateless Persons» (with the amendments), «On the learning of foreign citizens in Ukraine» (with the amendments) and from 05.08.1998, № 1238 «On Approval of the admission of foreigners and stateless persons to study in higher educational institutions».
- During the admission process, higher educational institutions are guided also by agreements concluded with the legal entities and individuals.
- Foreigners, residing in the territory of Ukraine are eligible for admission to the educational institutions on equal rights with citizens of Ukraine.

Types of educational activities for training foreign citizens:

- 1 Preparation for admission to the higher educational institutions of Ukraine (Preparatory Department)
 - Duration of the training is 10 months.
 - The preparatory department program includes:
 - Learning Russian or Ukrainian language;
 - In-depth study of basic secondary school subjects.
- 2 Preparation according to the accredited directions and specialties by educational and qualification levels:
 - «Bachelor»
 - «Specialist»
 - «Master»
 - «PhD»

Language of education is usually Ukrainian, Russian or English by student's choice.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ШКОЛЯРІВ М. УЖГОРОДА

ЩОДО БАЖАННЯ ПРОДОВЖЕННЯ НАВЧАННЯ ЗА КОРДОНОМ

Експертами проекту «Європейська школа обміну досвідом» (частково спільно з організацією «Свідома Україна» у 2012-2013 навчальному році проведено опитування 324 учнів старших класів шести шкіл міста Ужгорода різного профілю та місця розташування: спеціалізована школа I-III ступенів №2, спеціалізована школа I-III ступенів №5, середня

RESULTS OF PUPIL'S SURVEY IN UZHGOROD

CONCERNING THE WISH TO CONTINUE THE STUDY ABROAD

The experts of the «European Exchange School» (partly in cooperation with the organization «Conscious Ukraine» in 2012-2013 academic year conducted a survey of 324 secondary school students of six schools of different types and location in the city of Uzhhorod: Specialized school of I-III degree №2, specialized school I-III №5, Secondary School I-III №15, Uzhhorod gymnasium,

загальноосвітня школа I-III ступенів №15, Ужгородська гімназія, лінгвістична гімназія, багатопрофільний лицей «Лідер». (Результати опитування у додатку). Слід взяти до уваги, що опитування проводилось у школах з українською мовою навчання.

Узагальнені висновки:

- Більшість опитаних учнів (61%) хотіли б навчатися за кордоном. Основна перешкода навчанню за кордоном – нестача коштів (54%) та недостатнє знання іноземних мов (22%).
- Найбільш привабливими країнами для отримання диплома про вищу освіту є Польща (24%), Словаччина (16%), Чехія (14%) та Угорщина (12%). Певна частина учнів (12%) хоче навчатись у будь-якій країні ЄС.
- Найбільш популярними спеціальностями для навчання за кордоном для ужгородських школярів є медицина (18%), журналістика та інформатика (16%), міжнародний туризм (13%).
- Основним мотивом обрання вищого навчального закладу учні назвали власне бажання, інтерес (34%) та орієнтувалися на престиж професії і можливості подальшого працевлаштування (27%).
- Загалом учні оцінюють рівень освіти в українській освітній системі як задовільний (3,7 бала за 5-бальною шкалою) і вважають, що навчання за кордоном надає кращі перспективи у майбутньому (48%), хоча тільки 21% опитаних планують працевлаштуватися за кордоном після закінчення ВНЗ.

Linguistic gymnasium, Multidisciplinary college «Leader» (Survey results attached). Please note that the survey was conducted in schools with education in Ukrainian language.

Generalized conclusions:

- Most of the surveyed students (61%) would like to study abroad. The main obstacle to studying abroad – lack of funds (54%) and lack of knowledge of foreign languages (22%).
- The most attractive countries for higher education are Poland (24%), Slovakia (16%), Czech Republic (14%) and Hungary (12%). Some of the students want to study in any EU country.
- The most popular specialties for studying abroad for the students of Ukraine is medicine (18%), journalism and computer science (16%), international tourism (13%).
- The main motive of the selection criteria of university according to students' opinion are their own interest (34%) and were guided by the prestige and opportunities for further employment (27%).
- In general, students evaluate the level of education in the Ukrainian educational system as a solid (3.7 points on a 5-point scale) and believe that studying abroad provides better prospects in the future (48%), while only 21% of respondents plan to find a job abroad after graduation of higher.

СТИПЕНДІЇ В САБОЛЧ-САТМАР-БЕРЕЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Угорська рада з призначення стипендій (HSB) є організацією, яка відповідає за розподіл стипендій в Угорщині (**офіційний сайт: www.scholarship.hu**).

У 2005 р. міністр освіти Угорщини заснував фонд стипендій для розвитку мобільності студентів вищих освітніх установ та надання іноземним громадянам можливості підвищити освіту в угорських вищих навчальних закладах.

Пропонуються стипендії за такими програмами:

- 1 Базовий університетський курс (5-10 місяців)
Вступні вимоги: кандидат повинен мати атестат про повну середню освіту і на момент подачі заяви навчатися за програмою бакалаврату або спеціаліста.
- 2 Постдипломна освіта (3-21 днів або 1-10 місяців)
Вступні вимоги: кандидат на момент подання заявки повинен вчитися в магістратурі.
- 3 Аспірантура (1-3 роки)
Вступні вимоги: наявність диплома магістра.
- 4 Постдокторантура (1-10 місяців)
Вступні вимоги: науковий ступінь кандидата наук.
- 5 Дослідницька робота для старших викладачів або вчених (3-21 днів або 1-10 місяців).
Вступні вимоги: активна участь у наукових дослідженнях.
- 6 Літні курси (2-4 тижні)
Ці стипендії надаються за програмами для будь-яких гуманітарних або природничих спеціальностей протягом зазначеного часу. Стипендії за базовими університетськими курсами не можуть виділятися на строк, що перевищує 3 роки.
Стипендіати повинні перебувати на території Угорщини весь період дії стипендії.

SCHOLARSHIPS IN SZABOLCSZATMAR-BEREG REG

Hungarian Council for scholarships (HSB) is the organization responsible for the allocation of grants in Hungary (**official site: www.scholarship.hu**).

In 2005, the Hungarian Minister of Education established a scholarship fund for the development of students' mobility in higher educational institutions providing for foreign citizens the opportunity to enhance the education in Hungarian higher educational institutions.

Scholarships are offered in the following programs:

- 1 Basic university course (5-10 months)
Entry Requirements: Candidate must have a certificate of complete secondary education and at the time of application to study on the undergraduate or a specialist.
- 2 Postgraduate education (3-21 days or 1-10 months)
Entry Requirements: Candidates for the time of application should be studying in a master.
- 3 Postgraduate (1-3 years)
Entry Requirements: Master Degree
- 4 Post Doctoral studies (1-10 months)
Entry Requirements: PhD in sciences.
- 5 Research work for senior lecturers or researchers (3-21 days or 1-10 months).
Entrance requirements: active participation in research.
- 6 Summer courses (2-4 weeks)

These scholarships are available by the the programs for any human or natural sciences specialties within the specified time. Scholarships for basic university course cannot be allocated for a period exceeding 3 years.

Scholars must stay on the territory of Hungary by the whole duration of scholarship.

СТИПЕНДІЇ У СЛОВАЧЧИНІ

Іноземним громадянам доступні стипендії на неповні курси навчання, вивчення словацької мови, для стажування аспірантів / докторантів на основі міжвідомчих, міжурядових угод або в рамках угод про співробітництво між освітніми установами (*інформація на інтернет-сайті: www.minedu.sk або www.studyin.sk*).

Національна стипендіальна програма Словацької республіки діє для підтримки обміну студентами, докторантами, викладачами вузів і науковими працівниками.

ТИПИ СТИПЕНДІЙ:

- стипендії для студентів іноземних вузів (як мінімум 6-го семестру навчання), прийнятих на часткове навчання у словацьких вузах за програмою магістра на один-два семестри (від 5 до 10 місяців);
- стипендії для іноземних аспірантів, прийнятих на часткове навчання в аспірантурі в словацьких вузах, науково-дослідних центрах (від 1 до 12 місяців);
- стипендії для викладачів іноземних вузів і науковців для лекційного або дослідницького стажування у словацьких вузах, науково-дослідницьких інститутах та неурядових організаціях за запрошенням (від 1 до 12 місяців).

Претендентами на стипендії не можуть бути студенти, аспіранти, наукові працівники чи викладачі вузу, які навчаються або працюють під час подання заявки до словацьких вузів, у науково-дослідних інститутах або у неурядових організаціях.

Претендентами на стипендії можуть бути громадяни таких країн:

- країни Євросоюзу - Австрія, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Голландія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Польща, Португалія, Румунія, Словенія, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція, Естонія.
- країни, що підтримують Болонську декларацію (перераховані тільки ті країни, які не названі в попередньому пункті): Азербайджан, Албанія, Андорра, Вірменія, Боснія і Герцеговина, Грузія, Ісландія, Ліхтенштайн, Македонія, Молдова, Норвегія, Російська Федерація, Сербія, Туреччина, Україна, Хорватія, Чорногорія, Швейцарія; Білорусь;
- Канада, Мексика, країни Латинської Америки, країни центральної Америки, США;
- Австралія, В'єтнам, Єгипет, Ізраїль, Індія, Індонезія, Китай, Нова Зеландія, Республіка Корея, Таїланд, Тайвань, ПАР, Японія.

Програма стипендій не підтримує:

- іноземних студентів і аспірантів, прийнятих на повне навчання за програмами магістратури або аспірантури у Словаччині, або тих з них, які прийняті на повне навчання у Словаччині, і хотіли б частково оплатити його з джерел Національної стипендіальної програми.
- іноземних науковців і викладачів вузів, що вже працюють в словацьких вузах або науково-дослідних інститутах;
- громадян Словацької Республіки, які навчаються або працюють в іноземних вузах або науково-дослідних інститутах;
- іноземних претендентів, прийнятих на стажування у Словаччині в рамках інших стипендіальних програм (напр. Вишеградський Фонд, Erasmus, CEEPUS, міжурядові договори і т. п.).

СТИПЕНДІЇ В РУМУНІЇ

Навчання в Румунії іноземних громадян та громадян Румунії з резиденцією в інших країнах регулюється Постановою Уряду 288/1993.

Стипендії надаються румунською державою на основі:

- a) взаємних домовленостей, відповідно до положень міжнародних

SCHOLARSHIPS IN SLOVAKIA

For the foreign citizens scholarships are available a part-courses studying, learning the Slovak language, training for the postgraduate / doctoral students on the basis of inter-governmental agreements or as part of cooperation agreements between educational institutions (*information on the website: www.minedu.sk or www.studyin.sk*).

The National Scholarship Programme of the Slovak Republic acts to support the exchange of students, doctoral students, university teachers and researchers.

TYPES OF SCHOLARSHIPS:

- Scholarships for foreign university students (at least the 6th semester) accepted for partial study in Slovak universities by the Master's program for one or two semesters (from 5 to 10 months);
- Scholarships for international postgraduate students accepted for partial postgraduate studies in Slovak universities, research centers (1 to 12 months);
- Scholarships for foreign university lecturers and scholars for the lecture or research internships at Slovak universities, research institutes and non-governmental organizations by invitation (from 1 to 12 months).

Applicants of the scholarship cannot be students, graduate students, scientists or university professors who are studying or working at the time of application to the Slovak universities, research institutes or NGOs.

Applicants of the scholarship shall be citizens of the following countries:

- EU countries - Austria, Belgium, Bulgaria, Great Britain, Hungary, Germany, Holland, Greece, Denmark, Ireland, Spain, Italy, Cyprus, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Poland, Portugal, Romania, Slovenia, Finland, France, Czech Republic, Sweden, Estonia.
- countries maintaining the Bologna Declaration (listed only those countries that are not mentioned in the previous paragraph): Azerbaijan, Albania, Andorra, Armenia, Bosnia and Herzegovina, Georgia, Iceland, Liechtenstein, Macedonia, Moldova, Norway, Russian Federation, Serbia, Turkey, Ukraine, Croatia, Montenegro, Switzerland, Belarus;
- Canada, Mexico, Latin America, Central America, USA;
- Australia, Vietnam, Egypt, Israel, India, Indonesia, China, New Zealand, South Korea, Thailand, Taiwan, South Africa, Japan.

The scholarship program does not support:

- international students and graduate students accepted for a full training program of Magistracy or postgraduate studies in Slovakia, or those of them who are being accepted for a complete study in Slovakia would like to pay it partially from the sources of the National Scholarship Program.
- foreign scientists and lecturers of the higher educational institutes who already work in Slovak universities or research institutes;
- citizens of the Slovak Republic who study or work in foreign universities or research institutes;
- Foreign applicants accepted for an internship in Slovakia within other grant programs (e.g. Visegrad Fund, Erasmus, CEEPUS, intergovernmental agreements, etc.).

SCHOLARSHIPS IN ROMANIA

Study of foreign citizens in Romania and Romanian citizens with the residence in other countries is regulated by the Government Resolution 288/1993, as well as providing scholarships by the Romanian state or by its own expense.

Scholarships are provided by the Romanian state on the following basis:

- a) mutual agreement, in accordance with the provisions of international

документів культурного співробітництва;

б) на підставі зовнішніх інтересів Румунії - 150 стипендій на рік.

в) 50 стипендій на рік через Румунський Фонд Культури для середніх шкіл, університетів і пост-вищу освіту на благо громадян румунського походження, які проживають в інших країнах, а також для іноземних громадян, не румунського походження, зацікавлених у румунській культурі, науці і цивілізації.

г) на основі європейського співробітництва університетів та програм мобільності:

- ERASMUS MUNDUS
- CEEPUS
- TEMPUS
- ASIA

Національний Центр Стипендій для Навчання за Кордоном (CNBSS), який управляє стипендійними програмами для досліджень в зарубіжних країнах, представляє відповідне законодавство і організовує національні конкурси в Румунії для таких стипендій.

Для отримання додаткової інформації, будь ласка, відвідайте www.roburse.ro

НАВЧАННЯ НА ІНОЗЕМНИХ МОВАХ

Для акредитованих навчальних програм, які здійснюються іноземними мовами, приймаючий ВНЗ організовує тестування з іноземної мови. Особи, які походять з країн, де офіційною мовою є мова, на якій проводяться курси та особи, які мають міжнародно визнаний мовний сертифікат, звільняються від цього тесту.

instruments of cultural cooperation;

b) on the basis of external interests of Romania - 150 scholarships per year.

c) 50 scholarships a year through the Romanian Cultural Foundation for secondary school, university and post-university education for the benefit of citizens of Romanian origin, living in other countries, as well as foreign citizens of not Romanian origin interested in Romanian culture, science and civilization.

d) based on the European university cooperation and mobility programs:

- ERASMUS MUNDUS
- CEEPUS
- TEMPUS
- ASIA

National Fellowship Centre for the Study Abroad (CNBSS), which manages scholarship programs for research in foreign countries, represents the legislation and organizes national contests in Romania for these scholarships.

For more information, please visit www.roburse.ro

STUDY ON FOREIGN LANGUAGE

For accredited educational programs that are carried out in foreign languages, the host university organizes tests in a foreign language. Those who are citizens of countries where the official language is the language in which the program is carried out and persons, who have an internationally recognized language certificate, are exempt from this test.

МЕТОДОЛОГІЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ «ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА ОБМІНУ ДОСВІДОМ»

METHODOLOGY OF THE PROJECT «EUROPEAN EXCHANGE SCHOOL»

www.europeanschool.com

Офіційно проект «Європейська школа обміну досвідом» розпочав роботу 17 січня 2011 року з дати підписання контракту з головним органом управління програмою «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна». Але потужна підготовча робота була розпочата за шість місяців до підписання контракту, а саме: Асоціацією міст в Закарпатській області було оголошено конкурс «Якщо б президентом був я» серед різних вікових груп. Переможці цього конкурсу були запрошені до співбесіди з метою визначення бачення майбутньої Європейської школи.

Спільно з групою учнів різних шкіл м. Ужгорода було визначено основні проблеми освітньо-виховного процесу в Закарпатській області. В даному випадку Ініціатива «Європейська школа», визначена як більш тривала та стала ініціатива, яка була розпочата задовго до офіційного початку реалізації проекту та отримала продовження після завершення проекту через реалізацію подальших ініціатив в сфері освіти.

Officially the project «European Exchange School» launched in January 17, 2011 from the date of contract signing with the main managing authority of «Hungary - Slovakia - Romania – Ukraine» program. But the active preparatory work was started six months before the signing of the contract, namely the Association of Cities in the Transcarpathian region announced a competition «If I was president» among different age groups. The winners of this competition were invited to the interview in order to determine the future of the European vision of the school.

In cooperation with a group of students from different schools of Uzhhorod the main issues of the educational process in the region were identified. In this case, the «European School» initiative defined as a most durable and sustainable initiative that was started long before the official start of the project and has continued after the end of the project through the implementation of further initiatives in the education field.

ПРО ПРОЕКТ

На розвиток молодого покоління впливає чинник вибору між двома моделями життя: пасивного (коли за людину хтось робить вибір і приймає рішення) й активного (коли людина свідомо вирішує як їй жити і діяти). Вибравши першу модель життя, молоді люди ростуть пасивними, а це втрачає для суспільства загалом. Сучасному суспільству потрібні енергійні, ініціативні люди, які володіють якостями лідера, здатні організувати діяльність. У зв'язку з цим виникає необхідність у підготовці таких людей зі школи.

Проект «Європейська школа обміну досвідом» ініційований громадською організацією «Центр Європейських ініціатив». Завдання проекту зумовлені накопиченим досвідом, сучасним станом та визначених потреб світних закладів в прикордонних регіонах в рамках попередніх успішних ініціатив в сфері освіти.

У Європейській школі ми намагалися створити таку атмосферу, у якій би молодь могла розвинути свій творчий потенціал. Діяльність школи організована таким чином, що народжена ініціатива має форму ідей і прагнень, спроб діяти. Вона розвивається, а не пригнічується дорослими. У закладі панує атмосфера, у якій культивується дитяча активність, партнерство. Школа виконує функції внутрішньої самоорганізації учнів, працює на перспективу майбутньої участі молодого покоління в органах державного і громадського управління й самоврядування.

У рамках проекту «Європейська школа» з молодими лідерами проводяться спеціалізовані тренінги з формування комунікаційних та інформаційних навиків, комп'ютерної грамотності, основ міжнародного туризму, менеджменту. На таких заняттях учні вчать конструктивним відносинам з іншими, активно взаємодіють одне з одним, на практиці застосовують отримані знання, творчо реалізуються. Формуванню лідерських навиків сприяють і відкриті діалоги, під час яких кожен має право висловити власну точку зору.

INFORMATION ABOUT THE PROJECT

The development of the younger generation is affecting by the factor of the choice between the two models of life: passive (when a person makes a choice and decisions) and active (when a person consciously decides how to live and work). Choosing the first model of life, young people grow passive, but it is a loss for the society as a whole. Modern society needs energetic, enterprising people who have leadership skills, able to organize activities. In this regard, it is necessary to train these people from the school.

The «European Exchange School» project is initiated by the NGO «European Initiatives Center». Objectives of the project developed according to the gained experience, current situation and defined needs of the educational institutions in border regions within the frame of previous successful initiatives in the education field.

In the European school we tried to create an atmosphere in which the youth could develop their whole creative potential. The school's activity is organized in a way that the developed initiative takes the shape of ideas and aspirations and attempts to act. It develops rather than suppressed the adults. In the institution is an atmosphere in which children's activity and partnership is cultivated. The School performs the functions the inner self organization of the students, works for the future prospects of the participation of young people in state and public administration and governance.

Within the project «European Exchange School» young leaders take part in the specialized training on the development of the communication and information skills, computer literacy and basic of the international tourism management. During these classes students learn to form constructive relationships with others, actively interact with each other, and apply in practice, knowledge that is creatively implemented. Development of leadership skills promotes an open dialogue in which everyone has the right to express their own point of view.

СТВОРЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ МЕРЕЖІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

29 січня 2013 року за ініціативою керівників Ужгородських загальноосвітніх закладів та громадських організацій, а саме - директора Ужгородської спеціалізованої школи I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням іноземних мов Петра Кіндюха, директора гімназії м. Ужгорода Сергія Романа, директора багатoproфільного ліцею «Лідер»(ЗОШ №20) Мар'яна Комарницького та керівника Центру Європейських ініціатив Наталії Носи - прийнято рішення про доцільність об'єднання та консолідації досвіду навчальних закладів та проектних інституцій з метою участі у міжнародних проектах та освітніх програмах, формування партнерств, активного обміну досвідом у сфері впровадження освітніх ініціатив та представлення навчальних закладів на міжнародному рівні.

Кожна з вищевказаних шкіл має власний унікальний досвід у міжнародній співпраці відповідно до своєї спеціалізації.

У рамках консорціуму визначена спеціалізація кожного учасника, а саме:

Словацьчина:
технічна освіта, інжиніринг

Slovakia:
technical education, engineering

Угорщина:
екологія

Hungary:
ecology

Румунія:
збереження енергії

Romania:
conservation of energy

Україна:
міжнародний бізнес та міжнародні відносини, лідерство, толерантність

Ukraine:
international business and international relations, leadership, tolerance

МЕТОДОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

Ще до початку функціонування проекту протягом декількох місяців разом з пілотною групою учнів експерти Центру Європейських Ініціатив та тренери створили бачення школи майбутнього. На спеціальних тренінгах діти вивели свою думку.

Було визначено, що Європейська школа – це:

- 1 Нові навчальні програми та методики;
- 2 Адаптація знань, сучасних технологій до індивідуальних потреб дітей;
- 3 Індивідуальна педагогічна підтримка дітей;
- 4 Розвиток ініціативи та творчості;
- 5 Заохочення до самореалізації, само менеджменту і т.д.

Європейська школа повинна:

- 1 Базуватися на вихованні лідерів, адже ця риса дуже необхідна у сучасному житті.
- 2 Дати дітям змогу спілкуватися на теми енергетики, екології, лідерства, інжинірингу зі своїми однокласниками з Угорщини, Словацьчини, Румунії. Дітям необхідно розглядати навчання, свою школу, державу в іншому аспекті.
- 3 Виявляти творчість, ініціативність, креативність.
- 4 Подарувати учням відчуття необхідності суспільству.
- 5 Школа покликана допомогти об'єднати індивідів з різних країн. Не можна обійтися без міжкультурного діалогу. Вивчати мови без спілкування їх носіями – це неефективно.

ESTABLISHMENT OF INTERNATIONAL PARTNER NETWORK OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

On January 29, 2011 by the initiative of the directors of Uzhhorod educational institutions and NGOs, namely director of Uzhhorod Specialized School degrees №5 of in depth study of Foreign Languages Peter Kindyuh, director of Uzhhorod Gymnasium Sergiy Roman, director of Multidisciplinary School «Leader» - Secondary School №20 Marian Komarnicki and the Head of the «European Initiatives Center» Nataliya Nosa have made a decision on the reasonability of unification and consolidation of the educational institutions' experience and the project institutions to participate in the international projects and educational programs, formation of partnerships, active exchange of experiences in the field of educational initiatives' implementation, representing the educational institutions on the international level.

Each of the above mentioned schools has its own unique experience in international cooperation according to their specialization.

Within the consortium defined specialization of each partner, including:

METHODOLOGY OF THE EUROPEAN SCHOOL'S ESTABLISHMENT

Even before the start of the project during several months with the help of students, the experts and trainers of «European Initiatives Center» have formed a future vision of the school. On special training children offered their own ideas.

It was determined that European school is:

- 1 New training programs and methods;
- 2 Adaptation of knowledge, modern technologies to the individual needs of children;
- 3 Individual educational support for children;
- 4 Promoting initiatives and creativity;
- 5 Encouraging self-actualization, self-management, etc.

The European School must:

- 1 Based on the education of leaders, because this feature is very important in modern life;
- 2 Provide for children an opportunity to communicate on the topics of energy, ecology, leadership, and engineering with their peers from Hungary and Romania. Children need to look at the education, their school, the state from the other side;
- 3 To find out creativity and imitiveness;
- 4 To give the feeling of necessity in the society for the children;
- 5 The School aims to help unite individuals from different countries. It is impossible to learn without the intercultural dialogue is very important. Learning without communication with its native speakers is ineffective.

Відрізняється від традиційних форм навчання з самого початку роботи було визначено спрямування роботи школи:

- 1 На творчу самореалізацію;
- 2 Культивування самоповаги;
- 3 Інтерактивні технології;
- 4 Врахування пріоритету інтересів дітей;
- 5 Мотивація творчої праці.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГІВ

Чому, власне, метод тренінгу був обраний для проведення занять у Європейській школі?

Тренінг – це особлива форма навчання, під час якої людина максимально оволодіває новими знаннями, отримує нові навички, переглядає власні цінності та пріоритети, коригує, удосконалює та розвиває певні якості та властивості своєї особистості, обирає для себе такі форми та методи поведінки, які відповідають саме її ситуації та індивідуальності. Серед інших форм навчання саме тренінг дає можливість на 90% засвоїти отриману інформацію.

Тренінгові методи роблять процес навчання цікавим, не обтяжливим, а після тренінгу так чи інакше виходять на новий рівень взаємин, підтримку стосунків і поза тренінговою групою. Метод тренінгу дійсно найефективніший, а тому й практичний результат від нього значно більший в порівнянні з лекціями та семінарами.

Тренінг і традиційні форми навчання мають суттєві відмінності. Традиційне навчання більш орієнтоване на правильну відповідь, і за своєю сутністю є формою передачі інформації та засвоєння знань. Натомість тренінг, перш за все, орієнтований на запитання та пошук відповідей.

На відміну від традиційних, тренінгові форми навчання повністю охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, до взаємодії тощо.

Науковими дослідженнями встановлено, що людина, як правило, засвоює лише близько 30% (або ще менше) інформації, яку вона чує або бачить, або чує та бачить одночасно. Під час активної участі, наприклад, у обговоренні питань, рівень засвоєння людиною інформації зростає приблизно до 50%. Під час практичних дій рівень засвоєння зростає приблизно до 75%. Найвищий рівень засвоєння (близько 90%) спостерігається тоді, коли люди одразу застосовують набуті знання в реальному житті або навчають інших. Тому неможливо очікувати на найкращі результати, якщо навчатися лише у лекційний спосіб. Щоб досягти максимальної ефективності навчання, потрібно запровадити навчання через дії самих учнів.

Методи навчання:

- 1 Робота в групі
 - Робота в малих групах
 - Пари
 - Трійки
- 2 Лекції
- 3 Міні-лекції
- 4 Презентації
- 5 Колективні презентації
- 6 Мозковий штурм
- 7 Дискусія
- 8 Метод кейсів (аналіз ситуаційних вправ)
- 9 Рольова гра
- 10 Ділова гра
- 11 Фасилітація
- 12 Модерація

The direction of the school was determined from the very beginning:

- 1 The creative self realization;
- 2 Cultivating self-esteem;
- 3 Interactive technologies;
- 4 Taking into account the priority of the children's interest;
- 5 Motivation for the creative work.

METHODS OF TRAININGS

Why, in fact, a method of training was selected for conducting classes in European school?

Training - a special form of learning in which a person maximally gets new knowledge, new skills, review their own values and priorities, adjusts, enhances and develops certain qualities and features of his personality, chooses for himself such forms and methods of behavior that correspond exactly with the situation and personality. Among the other forms of education exactly training provide an opportunity to acquire 90% of the information.

Training methods make the process of learning interesting and not burdensome, and after the training in any way they come to the next level of relationships, maintain the relationships outside the training group. The method of training is really the most effective, and therefore practical result of it is much higher than of lectures and seminars.

Training and traditional forms of education have significant differences. The traditional training is more focused on the correct answer, and by its essence is a form information transfer and learning. Instead, training, first of all focused on questions and searching of answers.

Unlike the traditional, the training forms of education completely covering the whole human potential: the level and scope of its competence (social, emotional and intellectual), independence, ability to make decisions, to interact etc.

Scientific studies found that people is usually assimilate nearly 30% (or less) information which hears or sees or hears and sees simultaneously. During the active participation, for example, in discussions of questions, the level of assimilation of human information increases to about 50%. During the practical actions the assimilation level increases nearly to 75%. The highest level of assimilation (nearly 90%) observed when people at once use their knowledge in real life and teaches others. Therefore it is impossible to expect the best results when learning only in lecture mode. In order to achieve the maximum effectiveness of training it is necessary to introduce the study of the students through their own actions.

Learning methods

- 1 Working in a group
 - Working in small groups
 - Pairs
 - Threes
- 2 Lectures
- 3 Mini-lectures
- 4 Presentations
- 5 Collective presentation
- 6 Brainstorming
- 7 Discussion
- 8 Case method (analysis of case studies)
- 9 Role-playing game
- 10 Business game
- 11 Facilitation
- 12 Moderation

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОБОТИ З МОЛОДДЮ З ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФАНДРЕЙЗИНГУ

Необхідно відмітити, що до роботи в проекті залучені перш за все представники молоді, які продемонстрували свою активну позицію щодо розвитку держави/регіону/міста. До участі у проекті запрошені учні старших класів різних шкіл, які взяли участь в обласному конкурсі «Якщо б Президентом був я».

В рамках проекту «Європейська школа обміну досвідом» запроваджено інноваційні підходи щодо активізації молоді, а зокрема:

- підхід активного залучення представників проекту, операторів Європейської школи, до роботи проекту. Для участі у семінарах та конференціях, розрахованих на аудиторію експертів з питань розвитку освіти, були запрошені також представники молоді з прикордонних регіонів.
- під час тренінгових сесій командою експертів проведено низку тренінгових навчальних з питань проектного менеджменту. Національні та міжнародні групи молоді прослухали тренінговий курс з основ фандрейзингу та проектного менеджменту. Результатом цих тренінгів є розроблені проекти, деякі з яких вже отримали фінансування в рамках програми «Молодь в дії» і вже реалізовані молоддю у 2012 році, інші готуються до реалізації у 2013 році.

Запроваджено принцип передачі інформації від молодих фахівців з питань проектного менеджменту Центру Європейських Ініціатив до цільової групи – молоді.

МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ШКОЛИ В ПОВІТІ МАРАМУРЕШ ТА ПРОВЕДЕННЯ 1-ОЇ ТА 2-Ї СЕСІЙ «ЕНЕРГЕТИКА»

Агентство Управління Енергетикою повіту Марамуреш (АМЕММ) безпосередньо не займається освітніми закладами, тому для належної реалізації проекту «Європейська Школа Обміну Досвідом» було обрано одну основну школу і декілька інших.

- Загальна методика проекту базувалась на таких передумовах: необхідність збільшення обізнаності студентів, викладачів та громадськості в цілому щодо енергоефективності, відновлюваних джерел енергії та зміни клімату;
- необхідність створювати і тестувати інноваційні освітні програми та методики, які можуть бути використані в майбутньому для збільшення впливу проекту;
- необхідність зміцнення співпраці між освітніми установами в прикордонних регіонах.

Методологія, яка була прийнята для реалізації проекту, була зосереджена на задоволенні цих потреб.

Основні заходи виконані АМЕММ в рамках проекту «ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА ОБМІНУ ДОСВІДОМ», зазначені нижче:

- зустрічі і заходи, пов'язані з управлінням проектом;
- участь і організація семінарів з освітніми установами та партнерами проекту;
- відвідування шкіл у повіті Марамуреш та у регіонах партнерів;
- навчання операторів Європейської школи;

CONCEPTUAL FRAMEWORK WORKING WITH YOUTH ON PROJECT MANAGEMENT AND FUNDRAISING

It should be noted that to the work in the project were involved the representatives of the young who have demonstrated their active participation in the development of the country / region / city. For the participation in the project invited school students from different schools that participated in the competition «If I was president».

Within the project «European Exchange School» innovative approaches were introduced to enhance the involvement of young people, and in particular:

- Approach of the active involvement to the work of project representatives and operators of the European School. To participate in seminars and conferences, provided for an audience of experts in the development of education, representatives of the youth from border regions were invited.
- During the training sessions, the team of experts provided a series of training courses on the project management. National and international youth groups participated in training course on the basics of fundraising and project management. As a result of these trainings are developed projects, some of which have received funding from the program «Youth in Action» and is implemented by young people, others are preparing for implementation in 2013.

The information transfer principle is established from young people to the project management of European Initiatives Center to the youth.

METHODOLOGY OF THE EUROPEAN EXCHANGE SCHOOLS IN THE COUNTY OF MARAMURES AND THE 1st AND 2nd SESSIONS «ENERGY»

The Energy Management Agency of Maramures (АМЕММ) is not directly an educational institution, therefore for the proper implementation of the «European Exchange School» project a cooperation with one main school and several other schools was sought.

- General method of the project was based on the following assumptions: the need to increase students, teachers and general public knowledge on energy efficiency, renewable energy sources and climate change; the need to create and test an innovative educational program that can be used in the future to enlarge the project impact;
- the need to strengthen the cooperation between educational institutions in cross-border regions.
- The methodology adopted for the project implementation was focused on meeting these needs.

The main activities carried out by АМЕММ in the framework of the EES projects are summarised below:

- project management meetings and activities;
- participation and organisation of workshops with educational institutions and project partners;
- visits to schools in Maramures and partner regions;
- training for EES operators;

- розробка бази даних зацікавлених у співпраці установ;
- розробка практичного посібника, дослідження;
- розробка бази даних експертів;
- створення мережі європейської школи обміну досвідом, Міжнародного Консорціуму «Альянс»;
- створення робочих груп;
- створення груп студентів;
- розробка веб-порталу (www.europeanschool.amemm.ro);
- організація відео тренінгів зі сталої енергетики;
- організація ознайомчої поїздки для українських партнерів у сфері енергетики та художньої освіти;
- участь і організація тематичних таборів;
- просування проекту (конкретні заходи і матеріали, в тому числі YouTube фільмів).

Безсумнівно, до найбільш інтенсивних та успішних заходів належать тематичні табори (сесії обміну). AMEMM було організовано два тематичні табори у галузі енергетики і мистецтв у повіті Марамуреш. Мета полягала в тому, щоб надати учасникам знання з енергетики та проблем зміни клімату у нетрадиційний спосіб: за допомогою інтерактивних уроків і практичних демонстрацій, експериментів, роботи у команді, ігор та конкурсів. Учасники дізналися і отримали прикладні теоретичні знання, розробили під керівництвом організаторів, експерименти / схеми / операційні пристрої, які можна застосовувати в повсякденному житті.

Студенти побудували сонячну куховарку, картонну вітрову турбіну, вітрову турбіну Савоніуса з використанням консервних банок, сонячні сушарки фруктів та сонячні будинки. Вони також дізналися багато нового про природу, табір був прекрасною можливістю забезпечити дітям позитивний контакт з навколишнім середовищем.

Крім енергетики, табір зосередив увагу на іншій темі – на мистецтві. Діяльність була пов'язана з музикою (гра фортепіано та скрипки, співи), танцями та малюванням на склі, що було сприйнято студентами із захопленням та спонукало їх до творчості.

Друга сесія обміну звертала увагу на такі фундаментальні питання, як енергетика у відповідності до охорони навколишнього середовища і збереження природних ресурсів, здоровий спосіб життя, міжкультурні обміни, дружба і співробітництво.

- development of the database of interested in cooperation institutions;
- development of a practical guide and researches;
- development of the database of the experts;
- establishment of «European Exchange School» network, International Consortium «Alliance»;
- establishment of the EES Working groups;
- establishment of the EES groups of students;
- development of the web portal (www.europeanschool.amemm.ro);
- organisation of video trainings on sustainable energy;
- organisation of a study visit for the Ukrainian partners focused on energy and arts education;
- participation and organisation of thematic camps;
- project promotion and dissemination (specific activities and materials, including YouTube films).

Undoubtedly, one of the most intensive, very successful and high impact activity relates to the thematic camps (exchange sessions). AMEMM organised in Maramures two thematic camps on energy and arts. The purpose was to provide the participants with knowledge on energy and climate change issues in an informal way: through interactive lessons, and practical demonstrations, experiments, team work, games and contests. The participants learned and applied theoretical principles and developed under the supervision of the organisers, experiments/schemes/operational devices with applicability in the daily life.

The students built a solar cooking machine, cardboard wind turbine, Savonius wind turbine using tin cans, solar fruit dryer, and solar houses. They also learned a lot about nature, the camp being a great opportunity to provide children with positive contact with the natural environment.

Apart from energy, the camp focused on a second topic: arts. Activities related to music (piano and violin performances, singing), dancing and drawing on glass captured the students interest and unleashed their creativity.

The second exchange session tackled fundamental issues such as energy in relation to environmental protection and conservation of natural resources, healthy living, intercultural exchanges, friendship and cooperation.

МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ШКОЛИ В САБОЛЧ- САТМАР-БЕРЕЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

ПРОВЕДЕННЯ 1-ОЇ ТА 2-ОЇ СЕСІЙ «ЕКОЛОГІЯ»

НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ НА КОМПЕТЕНТНІЙ ОСНОВІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ ІМ. ВІЛМОША ТЕЙХМАНА.

Розповсюдження навчання на компетентній основі було першим кроком для перебудовування педагогічної програми закладу.

З метою розвитку педагогічної культури проводиться розширення інструментів та методів навчання, групових навчально-методичних програм.

Виконання проекту з використанням SDT та подібних цифрових технологій обладнання необхідними технологіями для використання навчальної програми є обов'язковою умовою (інтерактивна дошка, учнівські лептопи).

METHODOLOGY OF THE EUROPEAN SCHOOL IN SZABOLCS- SZATMAR-BEREG REGION

WITHIN THE 1st AND 2nd «ECOLOGY» SESSION

BEST PRACTICES BASED ON THE COMPETENCE IN TEICHMAN VILMOS PRIMARY SCHOOL.

Dissemination of studies that is based on competence was the first step to rebuild educational programs of the institution.

In order to develop the pedagogical culture carried out an enlargement of instruments and methods, group educational programs.

Project implementation with the use of SDT and similar digital technologies necessary equipment for the use of educational program is a prerequisite (interactive whiteboard, student laptops).

The Pedagogical Program is based on the implementation methods of

У шкільну Педагогічну Програму вбудовано методи впровадження навчання на компетентній основі, таких як драматична педагогіка, групові методи навчання, диференційовані навчальні практики.

Важливим є формування у студентів основних ключових компетенцій:

- рідна мова (розуміння та формування художнього тексту);
- іноземна мова;
- математика-логіка;
- природничі науки;
- цифрові (використання SDT);
- ефективне самостійне навчання;
- соціальні (громадянські) та екологічні компетенції;
- ініціативні та підприємницькі здібності;
- естетично-художня обізнаність та образотворчість;
- побудова життєвого шляху.

Визначальною формою диференційної організації навчання є виконання завдань учнями самостійно, індивідуально. Невід'ємною умовою забезпечення навчання особистісного розвитку є спроможність учнів до самостійної роботи. З цією метою учні даної школи з початку першого класу займаються вирішенням різноманітних навчальних ситуацій самостійно або за допомогою товаришів.

Викладачі програми свідомо навчають самостійному методу навчання, поступово формують алгоритм самостійного вибору та вирішення завдань, правильного використання різноманітних баз завдань та допоміжних посібників. Використання групових методів навчання сприяють активній участі учнів на уроках. Педагог в таких випадках із заднього плану допомагає діяльності учнів у групах. В кінці проекту організовуються виставки продуктів в рамках виконаних завдань. За допомогою обміну досвідом експертів певної галузевої компетенції та педагогів, можливий обмін знань з даної тематики.

Внутрішні курси підготовки в рамках викладацького складу сприяють всеохоплюючому залученню до можливостей наданих програмним планом, випробування методів групового навчання, активна співпраця сприяє реалізації двотижневих проектів та тематичних тижнів.

training on the basis of competence, such as drama pedagogy, group methods, differentiated teaching practices.

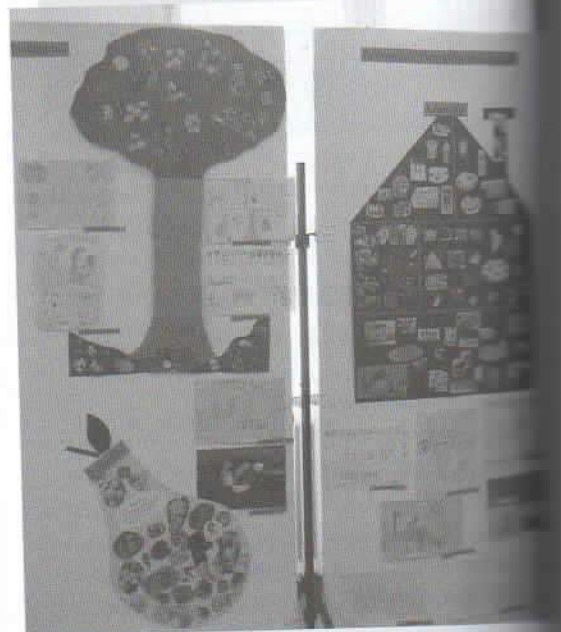
Important is the formation of students' basic competences:

- Native language (understanding and formation of literary text);
- Foreign language;
- Mathematics and logic,
- Science;
- Digital (using SDT);
- Effective independent learning;
- Social (civil) and environmental responsibility;
- Initiative and entrepreneurial skills;
- Aesthetic and artistic awareness and art;
- Building of life.

The defining form of differential organization of education is performing tasks individually by students. An essential prerequisite for the personality development is the ability of students to work individually. In order to achieve their aim, students of the school since first class dealing with a variety of situations individually or with friends.

Program's lecturers self-consciously teaching methods of independent learning, gradually forming algorithm for independent choice and solving problems, proper use of various database tasks and auxiliary materials. Group teaching methods encourage active participation of students in classrooms. The teacher, in such cases, from background helps the groups. At the end of the activity exhibitions from the completed projects are organized.

Using the expert's and teacher's experience exchange in the program the exchange of knowledge on the subject is possible. Internal communication within the teaching staff contribute comprehensive understanding of the opportunities provided by the program plan, test of group learning. Active cooperation facilitates the realization of a two-week thematic weeks.

МЕТОДОЛОГІЯ РОБОТИ У ПРЯШІВСЬКОМУ КРАЇ

Територіальна близькість до кордону регіонів Угорщини, Словаччини, Румунії та України передбачає можливість освітньої міграції молодих людей. Проект Європейська Школа Обміну Досвідом спрямований на навчання молодих людей з регіонів Угорщини (Саболч-Сотмар-Берег), Словаччини (Пряшівський край), Румунія (повіт Марамуреш) і України (Закарпатська та Івано-Франківська область) у будь-якій середній школі та повне прийняття освіти в рідній країні.

Мета цього проекту полягає в знаходженні алгоритму і структури обміну студентами для забезпечення цілей проекту. Відповідно до цієї мети було залучено експертів. Роль експертів передбачає оцінку та розробку плану, забезпечення відповідності цілей документів.

1. Технічне завдання

Завдання № 1. Розробити аналіз поточного стану освіти в початкових і середніх школах країн - партнерів.

Завдання № 2. Оцінка стану запропонованої структури, функціонування Європейської Школи Обміну Досвідом після фінансування проекту.

Завдання № 3. Проект тематичної структури запропонованої діяльності Європейської Школи Обміну Досвідом після закінчення фінансування проекту.

Завдання № 4. Пропозиція фінансування запропонованої структури для забезпечення функціонування Європейської Школи Обміну Досвідом після закінчення проекту.

Завдання № 5. Розробка остаточної організаційної структури Європейської Школи Обміну Досвідом.

2. Ресурси.

Проект організаційної структури Європейської Школи Обміну Досвідом. Запропонована організаційна структура осередків Європейської Школи Обміну Досвідом є ієрархічною структурою, яка складається з центрального органу (місто - Ужгород), національних органів (філії відкрито партнерськими інституціями, які реалізують проект) та виконавчих одиниць (партнерські інституції, які реалізують проект).

3. Результат.

Організаційна структура містить останню версію інституції англійською, угорською, румунською, словацькою та українською мовою. План реалізації запропонованої англійською, угорською, румунською, словацькою та українською мовою.

Головна стратегія цілей описана в документі, який розроблений Пряшівським Самоврядним Краєм

www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf

METHODOLOGY OF THE WORK IN PRESOV SELF-GOVERNMENT REGION

Territorial proximity to the border regions of Hungary, Slovakia, Romania and Ukraine provides the possibility of educational migration for the young people. «European Exchange School» project aims at teaching young people from regions of Hungary (Szabolcs-Szatmár-Bereg region), Slovakia (Presov self-government region), Romania (Maramures County) and Ukraine (Transcarpathian and Ivano-Frankivsk region) in any secondary school and complete acceptance of education in the native country.

The aim of this project is to find the algorithm and the structure of the students' exchange to ensure the project objectives. According to this goal different experts were involved. The role of the experts includes assessment and development of plan, to ensure the compliance of documents' purposes.

1. Terms of Reference

Task №1. Develop an analysis of the current state of education in primary and secondary schools in the partner countries;

Task №2. Assessment of the proposed structure, functioning of the «European Exchange School» after the end of the project funding;

Task №3. Project of the thematic structure proposed by the activities of the «European Exchange School» after the end of the project funding;

Task №4. Financing of the proposed structure to ensure the functioning of the «European Exchange» after the end of the project funding;

Task №5. Development of the final organizational structure of the «European Exchange School»

2. Resources

The organization structure project of the «European Exchange School». The proposed organizational structure of the European Exchange School's branches is a hierarchical structure that consists of a central authority (city - Uzhhorod), national bodies (branches established by the partner institutions implemented the project) and executive units (partner institutions implemented the project).

3. Results

Organizational structure contains the latest version of the institution in English, Hungarian, Romanian, Slovak and Ukrainian language. Implementation plan proposed in English, Hungarian, Romanian, Slovak and Ukrainian language.

The main strategy of objectives described in the document, which is developed by the Presov self-government region

http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf

ХРОНОЛОГІЯ ТА ОПИС ЗАХОДІВ ПРОЕКТУ

За період реалізації проекту з січня 2011 року по липень 2013 року, відповідно запропонованій методології реалізації проекту та відповідно основних завдань, проведені семінари та конференції, партнерські та експертні зустрічі та наради, прес-конференції та сесії обміну досвідом, навчання та підписані угоди між навчальними закладами.

2011 рік: у м. Ужгороді створено Європейську школу, яка налічує понад 30 учнів які навчаються за напрямками: 1. словацький напрямок – інжиніринг, 2. угорський напрямок – екологія, 3. румунський напрямок – енергетика та 4. український напрямок – розвиток бізнесу та менеджмент. Діти зараховуються на навчання у Європейській школі на конкурсній основі та відвідують мовні уроки (словацька, угорська, англійська) та тренінги, спрямовані на розвиток лідерських якостей та навичок прийняття управлінських рішень.

31 березня 2011 року відбулася зустріч партнерів проекту «Європейська школа обміну досвідом» та операторів Європейської Школи Івано-Франківської та Закарпатської області. Зустріч відбулася в інтерактивній формі. Закарпатською молодіжною групою операторів школи, серед яких: Арогати Арпад, нещодавно обраний президент Європейської школи, Alina Nosa, Natalia Nosa, Erik Vamoš, Vasyl Velichko та представник Івано-Франківської школи – Святослав Фурда, представлено роботу Європейської школи. Присутніми учнями Європейської школи представлено досягнення Закарпатської групи, розроблений гімн, логотип та веб-сайт Європейської школи, обговорено те, чого досягли, навчаючись у рамках цього проекту. Партнери з Івано-Франківська ділилися думками щодо початку роботи Європейської школи в інших країнах та самому Івано-Франківську. Під час зустрічі спільно з дорослими керівниками проекту розроблено завдання та цілі проекту, кожен присутній висловлював свої думки щодо завдань і цілей Європейської школи.

1 квітня 2011 року учні Закарпатської та Івано-Франківської молодіжної групи Європейської школи, які відвідують уроки словацької мови, презентували у Словаччині роботу Європейської школи. Участь взяли керівники Європейської школи обміну досвідом з Ужгорода, делегація з Івано-Франківська та чотири представники з молодіжної групи. Під час візиту до Словаччини студенти Європейської школи відвідали технічний коледж у м. Сніна. У цьому навчальному закладі вчать дівчата та хлопці віком від 15 до 19 років. Їх радо прийняли як директор, так і студенти коледжу. Для дорослих проводилася конференція, а для молодіжної групи провели екскурсії та навчальні заняття разом із словацькими учнями.

13 травня 2011 року учні Закарпатської та Івано-Франківської молодіжної групи Європейської школи презентували структуру та роботу Європейської школи в м. Кішварда, що в Угорщині. Зустріч відбулася у школі Текмана Вілмоша I-II ступенів з поглибленим вивченням біології. Українськими партнерами була презентована структура роботи Ужгородської ЄШ. Були присутні делегації з Словаччини, України та Угорщини. Діти ознайомитись із можливостями використання високотехнологічного Інтерактивного обладнання.

34 липня 2011 до 9 липня 2011 року Європейська школа обміну надала можливість студентам взяти участь у сесії обміну досвідом у Словаччині. Сесія проведена у форматі літнього табору, у якому брали участь молодіжні групи з Угорщини, Словаччини, Румунії, Ужгорода та Івано-Франківська. Але це був незвичайний табір. Так, як словацькі

CHRONOLOGY AND DESCRIPTION OF PROJECT ACTIVITIES

During the period of the project implementation from January 2011 to July 2013, in accordance with the proposed methodology of the project and in accordance with the main objectives, seminars and conferences, partnership and expert meetings, press conferences and experience exchange sessions were conducted, agreements between educational institutions were signed.

2011 year: European school is established in Uzhhorod with 30 students studying on the following directions: 1. Slovak direction - Engineering, 2. Hungarian direction - Ecology, 3. Romanian direction - Energy and 4. Ukrainian direction - development of business and management. Children are enrolled to study at the European School on a competitive basis and attend language lessons (Slovak, Hungarian, English) and trainings aimed at developing leadership and decision-making skills.

March 31, 2011: meeting of the «European Exchange School» partners and operators of the European School of Uzhhorod and the Transcarpathian region. The meeting was held in an interactive form. The operators of the Transcarpathian School's youth group, among them: Arokhati Arpad, newly elected president of the European Schools, Alina Nosa, Nataliya Nosa, Eric Vamoš and a representative of the Ivano-Frankivsk school – Svyatoslav Furda presented the work of the European School. Present participants presented the achievements of the Transcarpathian group, the anthem, logo and website of the school. It was discussed what is achieved during the study within the framework of the project. Partners from Ivano-Frankivsk presented their view on launching the European schools in other countries as well as in Ivano-Frankivsk. During the meeting, in cooperation with the heads of the project, the objectives and tasks of the project were developed. The present participants expressed their views on the goals and objectives of the European School.

April 1, 2011: students of the Transcarpathian and Ivano-Frankivsk youth group of the European school, attending classes on Slovak language, presented the European Schools in Slovakia. The trip was led by the leaders of the «European Exchange School» from Uzhhorod and Ivano-Frankivsk and four representatives of the youth group. During the visit to Slovakia, the students of the European School visited a technical college in Snina. In this educational institution, girls and boys aged from 15 to 19 years. They were welcomed by the director and students of the school. For the adults a conference was held, and for the youth group an excursion and training sessions were conducted with the Slovak students.

May 13, 2011: students of the Transcarpathian and Ivano-Frankivsk youth group presented the structure and work of the European School in Kisvarda, Hungary. The meeting was held in the Teichman Vilmos School of I-II degrees in-depth study of biology. Ukrainian partners presented the structure of the Uzhhorod European School. Delegates from Slovakia, Ukraine and Hungary. Children got acquainted with the possibilities of using interactive high-tech equipment.

From July 4, 2011 to July 9, 2011 the «European Exchange School» provided an opportunity for students to participate in the experience exchange session. The session was held in the format of a summer camp in Slovakia.

партнери спеціалізуються у технічній галузі, студенти здобували знання саме у цій сфері. В основному діти вивчали правила дорожнього руху, дорожні знаки, будову машин, засвоювали правила, які запобігають дорожньо-транспортним пригодам. Програма літнього табору була дуже насиченою, діти – цікавими й товариськими. Це залишило у дітей незабутні враження на все життя.

З 18 липня по 23 липня 2011 у рамках Європейської школи обміну досвідом проведено літній табір, що проводився в Угорщині. Цей табір не був схожим на табір у Словаччині, і тут учасники здобули безліч вражень. Так як в Угорщині провідним є екологічний напрям, то спеціалісти проводили з учнями цікаві заняття про природу, птахів та рослин. Діти здобули багато знань у цій сфері. Програма табору на кожний день була дуже різноманітною і цікавою, тому всі встигали і вчитися й здобувати нові знання з екології, і відпочивати й оздоровлюватися. Перші три дні табору відбулися в невеликому кемпінгу на березі річки Тиси, що неподалік від міста Кішварда.

З 1 серпня по 7 серпня 2011 року в рамках Європейської школи обміну досвідом проведений літній табір, що проводився в Румунії. Цей табір не був схожим на табір у Словаччині та в Угорщині, і тут діти набули безліч незабутніх вражень. В Румунії учасники отримали багато нових знань у галузі енергетики, адже провідним напрямком цієї країни є енергетика.

З 26 вересня по 1 жовтня 2011 року проведена сесія обміну досвідом у м. Яремче. Саме тут діти та дорослі здобули безліч незабутніх вражень та отримали багато нових знань в галузі бізнесу.

Майже кожного дня досвідчені тренери читали лекції та проводили тренінги зі створення власного бізнесу. Практична частина була надзвичайно цікавою, адже попрацювати мали можливість усі. Кожна команда презентувала свої власні бізнес-плани, бізнес-ідеї, тобто власні думки щодо започаткування власної справи. Тренінги були цікавими та незвичайними, не були схожими на урок. Можна з упевненістю сказати, що всім дуже сподобалось у таборі бізнесу, який провели для нас партнери з м. Івано-Франківська. Адже кожен знайшов собі нових друзів. Знання кількох мов додало нам сміливості та сприяло вільному висловленню думок. Безліч позитивного настрою, море вражень привезли додому.

24 жовтня 2011 року на базі турбази «Красія», що в с. Кострино (Закарпатська область, Україна), відбувся міжнародний табір. Це був табір з лідерства, так як провідною темою проекту є саме ця тема. Особливістю табору в Закарпатській області було те, що програму проведення табору розробляли разом із учнями Європейської школи.

У рамках програми відбувся тренінг з лідерства, на якому діти опрацьовували бачення розвитку Карпатського регіону та місію Європейської школи. Завдання було складне, але учні працювали в групах та в кожній групі був модератор із знанням іноземної мови.

На третій день табору були тренінги із стратегічного планування, було проведено SWOT – аналіз та визначено пріоритети розвитку Карпатського регіону. Учні це робили вперше в житті. Вони відчували, що можуть впливати на розвиток країн, в яких вони проживають. Після обіду були змагання з футболу та ввечері відбувся конкурс «Містер ЄШО/Європейської школи», на якому учасники проявили свої лідерські якості, навички самопрезентації, розумові здібності та таланти. Після нагородження була дискотека.

На табір завітали тележурналісти, які зняли сюжет про те, як проводяться тренінги, як проходить життя в таборі та інші цікаві речі. На тренінгах учні писали свої власні проекти щодо розвитку свого краю. Особливістю проектів мало бути те, що заходи проекту, які мали виходити до здійснення задуму, учні могли б самі реалізувати. Це були думки щодо розвитку освіти, екології, культури. Всі проекти, реалізація яких була б дуже актуальною, були цікавими. Потім проводилися спортивні ігри та етновечірка, під час якої діти демонстрували свою національну ідентичність, костюми, звичаї.

groups from Hungary, Slovakia, Romania, Uzhorod and Ivano-Frankivsk. But it was an unusual camp. As the Slovakian side is specialized in technical direction, the students each day gained knowledge in this area. In general children studied traffic rules, traffic signs, structure of machinery, and got advices on how to prevent was an unforgettable experience for a lifetime. Of course, it was not long boring lecture-based on teacher monologue. Participants showed interesting videos, which lasted up to 20 minutes. Also, these studies were based not only on the theory but also on practice. Driving of training car was very exciting.

From July 18 to July 23, 2011 children have visited the international summer camp in Hungary, which was held in the frame of «European Exchange School». This camp was not like a Slovak camp. Here children have gained many experiences. As Hungarian part is responsible for ecological direction, specialists conducted with students interesting lectures about nature, birds and plants. Children have gained a lot of knowledge in this area. The camp program for each day was very varied and interesting, so all of the participants had time for study and acquiring new knowledge in ecology, time for relax and recreation.

From August 1 to August 2, 2011 in the frame of «European Exchange School» an international camp in Romania was held. This camp was not like the camps in Slovakia and Hungary, and here the children got a lot of unforgettable experiences. In Romania the participants have received a lot of new knowledge in the field of energy, as the main priority of this camp is energy.

From September 26 to October 1, 2011 an experience exchange session was held in Yaremche, which remembered by its originality and uniqueness. Here children and adults have gained many unforgettable experiences and have a lot of new knowledge in the field of business.

Almost every day experienced trainers conducted lectures and trainings on business startups. The practical part was very interesting, because all had a chance to work. Each country presented their own business - plans, business – ideas, own opinions on starting a business. Of course, it was not long boring lecture based on a teacher monologue. It was interesting and unusual lesson. Surely that everyone really enjoyed the business camp that was held by partners from Ivano-Frankivsk. In fact, children have found new friends. Knowing more than one language gave the possibility to communicate with other participants of the camp. Lots of positive feelings, a lot of impressions were brought home.

On October 24, 2011 at the camp site «Krasiya» in Kostryno (Transcarpathian region, Ukraine), an international camp was held. It was a leadership camp as the leading theme of the project is exactly this topic. A characteristic feature of the camp in the Transcarpathian region was that the program of the camp developed with the students of European School.

Leadership training was held in the frame of a program, where children developed a vision of the Carpathian region and the mission of the European School. The task was difficult but students worked in groups and each group had a moderator with knowledge of foreign language.

On the third day of the camp training on strategic planning was held, children conducted a SWOT - analysis and determined the priorities of the Carpathian region. Students did it for the first time in their life. They felt that it is possible to influence the development of our territories. After dinner was football competition, at evening «Mr. EES/ European schools» was held, where the participants demonstrated their leadership and self-presentation skills, mental abilities and talents. The awarding procedure was followed by disco.

On Thursday, journalists from television have visited the camp. They made films about the trainings, the camp and other interesting things. By midday at the trainings students developed their own projects on the regional development. The idea of these projects was that children could implement the planned actions. These were the ideas and plans for the development of education, ecology and culture. All projects were very actual and interesting. After dinner a rematch on volleyball and ethnic party was held, during which children demonstrated their national identity, suites and customs.

Важливим заходом в програмі табору є зустріч у сесійній залі Закарпатської обласної державної адміністрації та обласної ради, де учні презентували свої проекти керівникам регіону. З учасниками радо зустрівся заступник голови Закарпатської обласної ради, Андрій Сербайло. Він розповів про структуру обласної ради, про процес прийняття рішень у Закарпатській області та в Україні в цілому. Кожна національна група презентувала свої напрацювання та спільні проекти. Учні відчували, наскільки вагомими можуть бути їхні пропозиції. Заступник голови обласної ради був вражений тим, наскільки серйозно молодь прикордонних регіонів підходить до питання майбутнього розвитку регіонів.

Заключний табір із лідерства організатори вирішили провести у форматі стратегічно-планової гри, учасниками якої стали національні команди студентів із Словаччини, Угорщини, Румунії, Івано-Франківська та Ужгорода. За весь період перебування у таборі командам потрібно було збирати «таборову валюту», своєрідні бали за участь у кожному конкурсі, зокрема за лідерські якості кожного учасника.

Активність, організованість, комунікативність, чесність, енергійність, оригінальність – такі риси справжніх лідерів намагалися сформувати в учасників організатори табору. Таборова програма включала в собі наступні заходи: тренінги з лідерства та стратегічного планування, медіа тренінг, інтерактивні та спортивні ігри, змагання «Міс та Містер Європейської школи», фото конкурс, гала-концерт «Європейська школа має талант», квест, етнічна вечірка та Halloween party та танцювальні ранкові руханки.

Над стратегію планування Карпатського регіону, яке включає в собі шість кроків, студенти Європейської школи працювали протягом трьох днів. Перші чотири з них, а саме: формулювання бачення та місії, SWOT – аналіз, виділення пріоритетів та розробка заходів по пріоритетах, студенти Європейської школи здійснили за три дні. Підсумком стало формування бачення, місії Карпатського регіону та виділення 5-х пріоритетних напрямків розвитку: освіта, інфраструктура, довкілля, політика та туризм. У межах цих напрямків студенти вибрали теми для своїх проектів. З метою покращення стану довкілля у своїх власних містах команди з Ужгорода та Івано-Франківська обрали для подальшої роботи напрямком довкілля. Команда студентів зі Словаччини та Угорщини своїм напрямком обрали освіту. Їхні проекти стосуються заходів із обміну студентів із інших країн з метою обміну досвідом та вивчення іноземних мов. Команда з Румунії вирішила опрацювати проект у галузі туризму. Їхнім завданням стане залучення молоді до активного відпочинку та власне дозвілля.

Свої результати роботи студенти презентували 28 жовтня 2011 року на прес-конференції в сесійній залі Закарпатської обласної ради.

Міжнародну делегацію Європейської школи зустрів заступник голови Закарпатської обласної ради, Андрій Сербайло, який представив роботу Закарпатської області та перспективи розвитку співробітництва з прикордонними регіонами в сфері освіти. Координатор проекту, Петро Кіндюх, директор Ужгородської ЗОШ №5 презентував основні завдання проекту та результати роботи за перший рік виконання проекту. Молодіжні групи під керівництвом Катерини Станкевич, тренера з питань стратегічного планування, представили результати спільної роботи.

Всі учасники табору з лідерства отримали заслужені сертифікати справжніх лідерів та з незабутніми враженнями розіхалися по домівках, щоб невдовзі зустрітись знову в рамках впровадження проекту «Європейська школа обміну досвідом».

3 23 по 25 листопада 2011 року – Дні відкритих дверей в Ужгородській загальноосвітній школі I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням французької та англійської мов

25 листопада 2011 року – офіційне відкриття мультимедійної лабораторії для проведення інтерактивних занять та відео конференцій. у рамках Днів відкритих дверей Європейської школи в ЗОШ №5 відбулося офіційне відкриття мультимедійної лабораторії для проведення інтерактивних занять та відеоконференцій.

An important event in the program was a meeting in the session hall of the Transcarpathian Regional State Administration and Regional Council, where the students presented their projects for the heads of the region.

The participants were welcomed by the Deputy Head of the Transcarpathian Regional Council, Mr Serbaylo. He described the decision-making process in the Transcarpathian region and in Ukraine in general. Each national group presented their developments and joint projects. Students felt the significance of their proposals. Deputy Chairman of the Regional Council was impressed by how seriously the youth of border regions approach the issue of the future development of the regions.

The organizers of the final leadership camp decided to conduct a game of a strategically planned game, participants of which were national teams of students from Slovakia, Hungary, Romania, Ivano-Frankivsk and Uzhhorod. During the whole period of camp, the student teams had to collect «camp currency» a kind of points for participation in each competition, in particular for the leadership skills of each participant.

Activity, organization, communicativeness, honesty, energy and initiative – these are the features of the real leaders, which the organizers tried to train in participants. Camp program included the following activities: training on leadership and strategic planning, media training and sports games, contest «Miss and Mister European School», photo contest, gala concert «European School's Got Talent», quest, ethnic, Halloween party and dancing energizing in the morning.

On the strategy of Carpathian region's planning, which includes six steps, European school students worked for three days. The first four of them, namely: vision and mission, SWOT - analysis, selection of priorities and development of projects by the priorities, were performed by the students of the European School within three days. The result was a developed vision, mission of the Carpathian region and 5 priority areas of development: education, infrastructure, environment, politics and tourism. Within these areas students have selected topics for their projects. In order to improve the environment in their cities, teams from Uzhhorod, Ivano-Frankivsk and Uzhhorod chose the environment direction. Teams of students from Slovakia and Hungary chose the educational direction. Their projects aimed at the activities of students from other countries to share experiences and learn from them. The team from Romania decided to develop tourism projects. Their aim is to attract young people for active entertainment.

On October 28, 2011 the results of the work of the students were presented by the students on the press-conference in the session hall of the Transcarpathian Regional Council.

The international delegation of the European School was welcomed by the Deputy Head of the Transcarpathian Regional Council, Andrei Serbaylo, who presented the activities of the Transcarpathian region and the prospects of cooperation with border regions in the field of education. Project coordinator, Petro Kindyuh, Director of Uzhhorod Specialized School №5 presented the main tasks of the project and the results of the first year of implementation. Youth groups led by Katerina Stankevych, manager of the project, presented the results of the common work.

All of the participants of the leadership camp received certificates of real leaders. They went home with unforgettable impressions and wish to meet each other once again in the framework of the «European Exchange School» project.

From 23 to 25 November 2011 – Open Days in the European School in Uzhhorod. In-depth study of French and English

November 25, 2011 – the official opening of the multimedia laboratory for interactive sessions and video conferences. The official opening of the multimedia laboratory for interactive sessions and video conferences within the Open Days of the European School in the Specialized School №5 in Uzhhorod.

З 30 липня по 1 серпня 2012 70 учнів зі шкіл Закарпаття та 100 учнів зі шкіл м. Сату-Маре (Румунія) взяли участь у Стартовому таборі «EcJoy» у м. Ніредьгаза (Угорщина).

«EcJoy» – це освітня та підприємницька конкурсна програма, призначена для учнів шкіл м. Сату-Маре (Румунія) та Закарпатської області. Головною метою програми є розробка спільної трансграничної мережі, основним спрямуванням якої є залучення молоді у розвиток культури підприємництва.

22-24 серпня 2012 року у мальовничому куточку Закарпаття, с. Кострино Великоберезнянського району, на базі методичного центру «Красія» відбувся екологічний табір «Прощавай, літо 2012». Це вже традиційний проект громадської організації «Європейської школи», метою якого стала реалізація наступних завдань:

- Під час тренінгової програми учнями були усвідомлені причини зростання кількості сміття, необхідність заходів зі зменшення утворення ТПВ, засвоєна класифікація твердих побутових відходів, способи їх утилізації, способи запобігання утворення ТПВ.

- У результаті студентами Європейської школи було розроблено три проекти з використання твердих побутових відходів як матеріалів для створення нових корисних у побуті предметів.

Таборове життя було насичене ранковими руханками, спортивними іграми, тренінговими програмами на свіжому повітрі, дискотеками. Як результат, учасники табору створювали власні екологічні проекти: аплікації, відеозамальовки, екологічні послання, фотокартки.

Екологічний напрямок – один із пріоритетних напрямів діяльності громадської організації «Європейська школа» на найближчий період.

З 12 жовтня 2012 року «Європейська школа обміну досвідом» після канікул знову розпочала свою роботу. Цього ж дня у стінах ЗОШ №5 відбувся тренінг під назвою «Робота в команді». Його провела досвідчений тренер – Катерина Ігорівна Станкевич. На тренінгу були присутні учні другого курсу навчання Європейської школи та п'ятеро молодих експертів, що прийшли з метою ознайомлення з проектом та, власне, співпрацею зі студентами.

20 жовтня 2012 року відбувся тренінг під назвою «Humanity on action», у рамках загального тренінгу: «міжнародної молодіжної групи Європейської Школи – за краще майбутнє Карпатського регіону!». На ньому були присутні близько двадцяти дітей – учні загальноосвітніх шкіл та студенти ЗакДУ, більша частина з яких відвідали міні-табір в Угорщині, де займалися розробкою бізнес-планів. Ця зустріч базувалась на подачі та генерації нових ідей, або ж вдосконаленням вже існуючих.

З 24 по 28 жовтня 2012 року відбулась друга сесія обміну в Угорщині для учнів «Європейської школи обміну досвідом» з Ужгороду та Івано-Франківська.

Метою візиту було ознайомлення з особливостями системи освіти Угорщини та інтеграція українських учнів в процес навчання за європейськими стандартами.

Молодіжна делегація відвідала декілька середніх та вищих навчальних закладів, серед яких була і середня школа с. Дюлогаза (Gyulaháza). Школа є учасником міжнародного грантового проєкту ЄС, завдяки чому оснащена сучасним спортзалом, тренажерним залом, сауною, солярієм, залом для боулінгу та більярду. Як переконалися учні з Ужгороду, угорська система освіти спрямована на зацікавлення дітей до навчального процесу.

Одним з навчальних закладів, які відвідали учасники другої сесії обміну, став і Ніредьгазький університет. Вразив високий рівень його адаптованості до потреб студентів з обмеженими фізичними можливостями (пандуси, гучномовець в ліфті, спеціальні душові кабінки для інвалідів, підручники з Брайлевою графічною системою тощо). Цей університет також оснащений сучасним обладнанням для практичних занять (симулятори електродугового зварювання, симулятор кабіни літака тощо).

Українська команда мала можливість відвідати гімназію ім. Дьордя Бешені (м. Кішвард). В ній навчається понад 1000 учнів 9-11 класів. Наявність практичних занять, цікаве різноманітне дозвілля у позаурочний час, обладнаний спортзал, наявність усіх реагентів та

From July 30 to August 1, 2012 70 students from the schools of Transcarpathian region and 100 students from the schools of Satu Mare (Romania) participated in the starting camp «EcJoy» in Nyiregyháza (Hungary). «EcJoy» - is an educational and entrepreneurial competitive program, intended for pupils of Satu Mare (Romania) and Transcarpathia. The main goal is to develop a joint cross-border network, the main direction of which is the involvement of young people in the development of an entrepreneurship's culture.

On August 22-24, 2012 in a picturesque place of Transcarpathia, in the village Kostryno of Velykoberezy district, on the base of methodological center «Krasiya», the ecological camp «Farewell to Summer 2012» was held. This is the traditional project of the NGO «European School», which goal was the implementation of the following tasks:

During the training program students have been informed with the causes of dust's growth, the need of measures to reduce the formation of the solid waste, studied the classification of solid waste, methods of utilization and prevention of the solid waste.

As a result, students of the European School have developed three projects on the use of solid waste as materials for creation of new useful items for everyday life.

The camp life was saturated by morning energizer, sports games, training programs on the outdoor and discos. As a result, participants had created their own environmental projects: applications, video materials, environmental messages, and photos.

Environmental direction is one of the priorities of the NGO «European School» in the near future.

From October 12, 2012 the «European Exchange School» again launched after the holidays. The same day, within the School №5 a training was held on the theme «Teamwork». It was held by the experienced trainer - Katerina Stankevych. The training was attended by second year students of the European School and five young experts who have come to learn about the project and, in fact, cooperation with students.

On October 20, 2012 in the Uzhhorod Trade Union a training was held on the theme «Humanity on action», within the framework of the general training: «International Youth Group of the European Schools - for a better future of the Carpathian region!». It was attended by nearly twenty children - students of secondary schools and Transcarpathian State University, most of whom visited a mini-camp in Hungary, where students were engaged in developing business plans. This meeting was based on the submission and generation of new ideas or improving existing ones.

On October 24-28, 2012 a second exchange session of the «European Exchange School» was held in Hungary for the students from Uzhhorod and Ivano-Frankivsk.

The purpose of the visit was acquaintance with the peculiarities of the education system in Hungary and the integration of Ukrainian students in the learning process by European standards.

The youth delegation visited a number of secondary and higher educational institutions, including Secondary School in Gyulahaza. School is a member of the international grant projects of the EU, thus it is equipped with modern gym, sauna, solarium, bowling and billiards. The students from Uzhgorod convinced that the Hungarian education system aims to interest children in the learning process.

One of the institutions visited by the delegation was the University of Nyiregyhaza. It is impressed with a high level of adaptability to the needs of students with disabilities (ramps, loudspeaker in the elevator, special showers for disabled, textbooks with the Braille graphics system, etc.). This university is also equipped with modern facilities for practical training (simulators of arc welding, simulator of airplane cabin, etc.).

The Ukrainian team had the opportunity to visit the Gyorgy Bessenyei Gymnasium in Kisvarda. Here enrolled more than 1000 students of 9-11 grades. Workshops, interesting entertainment variety after the school time, equipped gym, the presence of all reagents and equipment for labs, interactive whiteboards, presentations - the usual components of the Hungarian gymnasium.

обладнання для лабораторних робіт, інтерактивні дошки, гуртожитки, презентації — звичайні складові угорської гімназії.

Приємно вразила молодіжну делегацію середня школа ім. Золтана Кодая з поглибленим вивченням музики. Там учнів навчає музичному мистецтву один з найвідоміших диригентів Угорщини Дийнеш Собоу (Szabó Dénes), чий урок відвідали українські учні. Заклад, звичайно ж, оснащений за новітніми стандартами європейських шкіл, і діти мають усі можливості для максимального розвитку своїх здібностей.

У вільний від навчання час учні з України відпочивали в аквапарку, спілкувались з новими друзями та, що головне, ознайомились з навчанням за кордоном та його особливостями.

У рамках проведення ознайомчого табору українські та угорські учні взяли участь в спільних тренінгах з проектного менеджменту, які провела тренер Катерина Станкевич. В результаті створено власні молодіжні проекти, розроблено план майбутніх міжнародних заходів.

24 жовтня 2012 року в с. Дюлогазо (Gyulaháza) відбулася зустріч партнерів проекту «Європейська школа обміну досвідом», у рамках якої були представлені розроблені угорською стороною рекомендації щодо навчання учнів, охарактеризовано систему освіти в Угорщині, представлені результати та продукти проекту, презентовано новий проект «Енергетичні ігри» тощо.

У рамках візиту делегація відвідала середню школу селища Дюлогазо (Gyulaháza), ознайомилась з її матеріально-технічною базою, а також музей космонавтики та сільську раду.

З 18 по 22 грудня 2012 року учасники та студенти проекту «Європейська школа обміну досвідом» з міста Ужгорода разом зі студентами з Івано-Франківська та Румунії взяли участь у другій міжнародній сесії з обміну досвідом. «Енергозберігаючі технології» — такою була тема міжнародного табору, який проходив у курортному місті Кавнік. Сесія обміну досвідом тривала 5 днів, проте була дуже насиченою і пізнавальною. Окрім навчальної програми, уроків з енергетики, студенти мали змогу відпочити та оздоровитись. Дуже корисною стала для учнів інформація про енергозберігаючі технології. На практичних заняттях можна було у групах спробувати змайструвати вітряки, перевірити силу вітру, спостерігати дію сонячних батарейок.

З січня по липень 2013 року розпочато тренінгову сесію для учасників консорціуму «Школа обміну досвідом» та операторів школи.

25 квітня 2013 року — 2-а сесія обміну досвідом в м. Сніна, Словаччина.

Квітень — листопад 2013 року — проведення тренінгових навчань з метою формування бачення молоді «Карпатський регіон очима молоді». Розробка та реалізація молодіжних проектів та ініціатив.

29 листопада 2013 року — проведення фінальної конференції.

Січень 2014 року — завершення проекту.

The youth delegation was pleasantly surprised in the Secondary Kodaly Zoltan in depth study of music. Here the students are studying music by the one of the most famous conductors of Hungary Szabó Dénes whose class visited the Ukrainian students. The educational course, equipped with the latest European standards of schools and have all opportunity for the maximum development of their abilities.

In free from studies time, students from Ukraine were resting in park, communicated with new friends and, most importantly, gained with the study abroad and its features.

In the frame of informative camp Ukrainian and Hungarian participated in joint trainings on project management, which were led by the trainer Katerina Stankevich. As a result, youth projects and international events were developed.

On October 24, 2012 in Gyulahaza a partnership meeting of the «European Exchange School» was held, in the framework of which the Hungarian side presented the developed recommendations. The students, described the education system in Hungary, the results of the project, also a new project «EnergyGames» was presented. During the visit, the delegation visited the Secondary School in Gyulahaza, acquainted with its material and technical base, the Astronomical observatory and the Village Council.

On December 18-22, 2012 members and students of the «European Exchange School» from Uzhhorod, students from Ivano-Frankivsk took part in the second international exchange session. The topic of the international camp, which was held in the resort town Kavnik. Experience exchange session lasted 5 days, intensive and informative. In addition to the training program, students have the opportunity to relax and improve their health. Useful for students the information about energy saving technologies. In practical lessons the groups of students tried to improvise windmills, check the wind force, and watch the action of solar batteries.

From January to July 2013 launched a training session for the consortium «Experience Exchange School» and the operators of the school.

April 25, 2013 — second experience exchange session in Slovakia.

April - November 2013 — conducting trainings in order to form the vision of youth «Carpathian region through the eyes of young people» and implementation of youth projects and initiatives.

November 29, 2013 — holding final conference.

January 2014 — the finish of the project.

2013

«Európai Tapasztalatcsere Iskola» - platform a hatékony együttműködés érdekében,
társadalmilag fenntartható módon az oktatási intézmények között Ukrajna, Szlovákia, Magyarország
és Románia határmenti régióiban

GYAKORLATI ÚTMUTATÓ

az oktatás szektor és a civil szervezetek képviselői
számára Ukrajna, Magyarország, Szlovákia és Románia határmenti régióiban

A referencia gyűjtemény az «Európai Tapasztalatsere Iskola» projekt ötlete és feladata szerint lett kidolgozva, az ENPI Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna Határon Átnyúló Együttműködési Programjának támogatásával, ami 2007. januárig lett teljesítve.

Az útmutató elkészítésének és kiadásának fő oka — az információk bővítése az oktatási szervezetek jobb tapasztalatairól a nemzetközi kivitelezése és a munkamódszerek bővítése terén.

Az útmutató tartalmazza az ukrán, magyar, szlovák, és román oktatási rendszerműködésének elméleti, szervezeti, szabványosított jellegzetességeit a fejlődésük jelen szakaszában. Megkülönböztetjük az oktatási intézmények nemzetközi hálózatának tevékenységét a projekt keretein belül lett létrehozva és bemutatásra kerültek az együttműködés legjobb példái nemzetközi szinten.

A projekt keretében végzett részletes elemzés az oktatás jelenlegi helyzetéről a határ menti régiókban, valamint tanulmányok az oktatási lehetőségekről a határ menti régiók oktatási intézményeiben. Tanulmányi anyagokat az útmutató teljes változata tartalmaz, a rövidített változatot képzik, valamint az anyagokat tartalmazó CD-n megtalálhatók.

Az útmutató nem törekszik a teljességre a benne összegyűjtött információk tekintetében a regionális fejlődés állapotát feltüntetett adatok csakis tájékoztató jelleggel bírnak.

Szakértői csoport:

Kingyuh Petro — az Ungvári 5. számú I-III fokozatú idegen nyelvekre specializálódott iskola igazgatója (Kárpátalja, Ukrajna)

Nosza Natália — az Európai Kezdeményezések Központja igazgatóságának vezetője, és a Regionális Fejlesztési Intézmények Egyesületének elnöke (Kárpátalja, Ukrajna)

Sztankevics Katerina — a Regionális Ifjúsági Ökológiai Egyesület «Ökoszféra» vezetője (Kárpátalja, Ukrajna)

Olekszin Jaroszláv — az Ivano-Frankivszki 5. számú I-III fokozatú általános, német szakirányú iskola igazgatója (Ivano-Frankivszki megye, Ukrajna)

Husztják Szvjatoszláv — a «POLONINY» Térségfejlesztési Ügynökség igazgatója (Eperjesi önkormányzati régió, Magyarország)

Rákóczi András — a KIÚT Térségfejlesztési Egyesület ügyvezető elnöke (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, Magyarország)

Dumitru Adina — a Máramaros Energiafelügyeleti Ügynökség igazgatója (Máramaros megye, Románia)

Értékelők:

Sztankevics Katerina — a Regionális Ifjúsági Ökológiai Egyesület «Ökoszféra» vezetője (Kárpátalja, Ukrajna)

Összeállítók:

Sztankevics Katerina — a Regionális Ifjúsági Ökológiai Egyesület «Ökoszféra» vezetője (Kárpátalja, Ukrajna)

Nosza Natália — az Európai Kezdeményezések Központja igazgatóságának vezetője, és a Regionális Fejlesztési Intézmények Egyesületének elnöke (Kárpátalja, Ukrajna)

Fordítók:

Sütő András - Regionális Fejlesztési Intézmények Nemzetközi Egyesületének menedzsere (Ukrajna)

Jaroszlav Dzsoganik - Filológiai tanulmányok kandidátusa, egyetemi docens A Szlovák-Ukrán Humanitárius Kezdeményezések Központjának igazgatója (Szlovák Köztársaság)

Alina Foksa - Fordító (Bukarest, Románia)

Ukrajna

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK AZ ORSZÁGRÓL ÉS A PROJEKT CÉLTERÜLETEI

Figyelembe véve Ukrajna területét és lakosságát, a többi európai országhoz viszonyítva, igencsak nagy ország. Területe több mint 600 ezer km², ami Európáé 5,7%-át teszi ki. Területét tekintve Ukrajna nagyobb, mint Franciaország (544 ezer km²), Spanyolország (505 ezer km²), Németország (357 ezer km²) és Lengyelország (313 ezer km²).

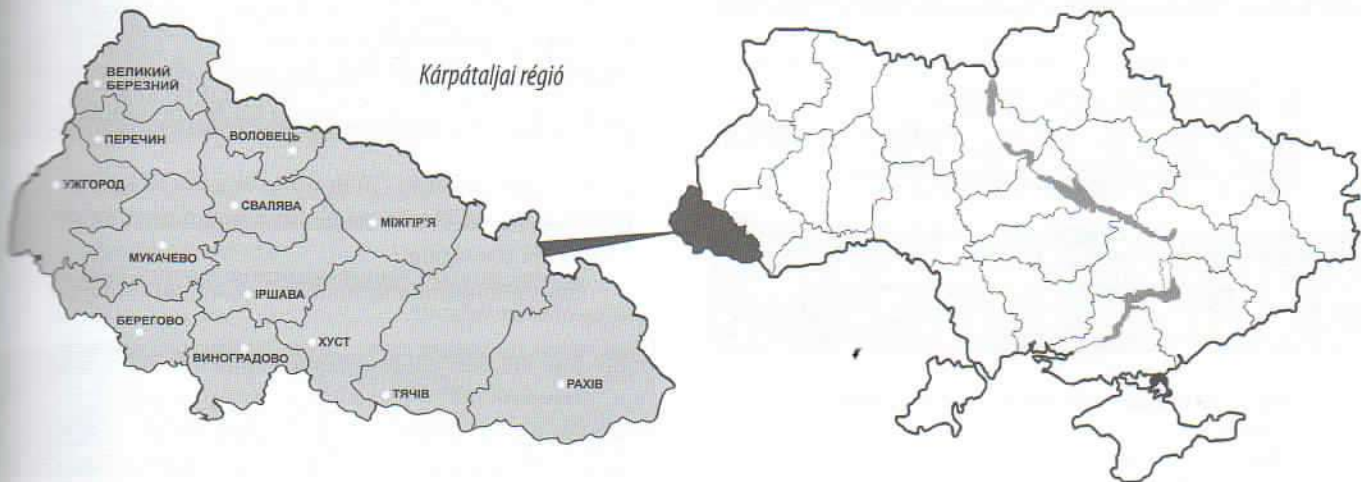
Ukrajnát körülöleli szárazföld és tenger egyaránt. Határának teljes hossza 7590 km, ebből szárazföldi — 5361 km, míg tengerparti — 1959 km. Ukrajna keletről határos Oroszországgal (2063 km), északról Fehéroroszországgal (975 km), nyugatról Lengyelországgal (542,5 km), Szlovákiával (98 km), Magyarországgal (135 km), Romániával (608 km) és Moldovával (1194 km). Közép- és Nyugat-Európa országaihoz való hozzáférést a 2590 km hosszú határszakasz biztosítja.

Ukrajna jelentős területe — 95 százaléka — síkság, 5%-a pedig hegyvidék (Kárpátok, Krimi hegység). Geopolitikai elhelyezkedése a keleti és nyugati kultúrák hatásával jellemezhető.

Az ukrajnai oktatási rendszer nemrégiben az Európai Uniónak megfelelő reformon esett át; 12 éves középfokú oktatás bevezetése, az értékelés módszereinek megváltoztatása és egyéb előnyös változtatások az EU oktatási rendszerének mintájára. Az ukrajnai oktatási rendszer a határ menti régiókban (Kárpátalján, az Ivano-Frankovszki és Csernyivci megyékben) sajátosságok sorával jellemezhető. A történelem során úgy alakult, hogy a határ menti régióban a törzsgyökeres lakossággal együtt régóta élnek más nemzetek képviselői is.

Az oktatási folyamatban is vannak különböző nehézségi szintek és problémák, amelyek nem lettek megoldva az elmúlt években, olyanok mint:

- az elégtelen pénzügyi források az oktatási intézmények számára. Rendszerint a határ menti régiók periférikus területek, amelyek korlátozott lehetőségekkel rendelkeznek a fővárostól való távolság miatt. Ennek eredményeként, az anyagi források és a befektetések az iskolai beruházásokra a határ mindkét oldalán elavultak és szükségtelenné váltak. Az ilyen problémák megoldásának érdekében az iskolák igazgatósága és a tanárok további forrásokat keresnek az államtól és nemzetközi szervezetektől az ennek megfelelő programok keretein belül. A magyarországi, szlovákiai és romániai oktatási intézmények nagy tapasztalattal

KÁRPÁTALJAI RÉGIÓ ÉS HATÁR MENTI RÉGIÓK

Az «Európai Tapasztalatscseréi Iskola» projekt 4 ország 5 határ menti régióját foglalja magába: a szlovákiai Eperjesi régiót, a magyarországi Szabolcs-Szatmár-Bereg megyét, a romániai Máramaros megyét, és az ukrajnai Kárpátalja, illetve Ivano-Frankovszki megyéket.

A célterületek kiválasztása elsősorban történelmi és kulturális tényezőkre lettek kondicionálva az érintett régiókban, és a specifikus szükségletekre a határ menti régiókban, ami a lakosság végzettségének megszerzését illeti a határ másik oldalán, konkrétan műszaki és középfokú végzettségekre. Fontos tényező emellett a működő partnerhálózat és az egységes pénzügyi eszköz megléte, ami kiterjed minden régióra.

A hatóságok és önkormányzatok minden országban más-más hatáskörrel bírnak a határ másik oldalán, az oktatás különböző minisztériumokhoz tartozik és különböző pénzügyi eszközökkel rendelkezik, ezért a problémák és a fejlesztési kitalások elemzése stratégiai jelentőséggel bír a jövőbeni együttműködésben az oktatási szférában. A jelenleg érvényes jogszabályok és oktatási rendszer szerint minden országban működik az oktatás.

rendelkeznek a projektmenedzsment területén, több példa is felhozható az ilyen jellegű projektek megvalósítására és technikai segítség megszerzésére különböző adományozóktól, melyek segítettek a problémáik megoldásában az intézményen belül.

- az oktatási intézmények, azaz iskolák, gimnáziumok, líceumok és szakközépiskolák érdekeltek a nemzetközi programok és projektek részvételében, azonban az iskolaigazgatók és tanárok nem rendelkeznek kellő tapasztalattal és tudással a projektmenedzsmentben és a projektek kivitelezésében.

- minden oktatási intézménynek, a határ menti régiókban belül, van bizonyos tapasztalata, amit szívesen megosztana az ebben érdekelt felekkel a projekt hatékonyságának és a tapasztalatscseréi növelése érdekében (multiplikátorhatás). Jelen pillanatban, az új lehetőségek létrehozása révén, az ukrajnai határ menti régiók iskolái, líceumai és gimnáziumai nagymértékben igénylik a tapasztalatscseréi programokban való részvételt, de az egységes oktatási hálózat, és a szükséges információk alapok, a folyamatos információáramláshoz az oktatási intézmények között, hiánya a kezdeményezések eredménytelenségét

okozza a projekt hatékonyságának szempontjából, melyek megvalósíthatóak lennének az ebben érdekelt oktatási intézményekben.

Ezen kívül aktuális probléma, az oktatási intézményeknek, a tanulók és tanárok ösztönzése is. Hatékony ösztönző lehet az iskolák specializálódása a különböző ifjúsági csoportok aktivizálása érdekében. A stimuláció ezen módszere és az oktatás színvonalának növelése új lehetőségeket teremthet a határ menti régiókban a nagybani érdekeltségen és a hatékony együttműködésen keresztül a határ különböző oldalain lévő intézmények között.

Jelenleg a különböző nemzetiségű gyerekek tanítása a nemzetiségüknek megfelelő tannyelvű iskolákban történik. Jelen pillanatban működnek magyar, román és szlovák (a határ menti régiók nyelvére specializálódva) tannyelvű iskolák egyaránt Ukrajnában, Szlovákiában, Magyarországon és Romániában pedig ukrán tannyelvű iskolák is találhatóak. Mind, a fentebb említett intézmények, érdekelték az együttműködésben, de ez ilyen intézmények, melyeknek nincs tapasztalatuk határon átnyúló együttműködésben, egységes adatbázisának hiánya megnehezíti, sőt gyakorlatilag lehetetlenné teszi a partnerségek létrehozását.

az ifjúság, családjukkal együtt, melyek valamilyen kisebbség képviselői, vagy más ebben érdekelt személyek szeretnének felsőfokú végzettséget szerezni a határ másik oldalán, de az ez irányú információk, javaslatok és az intézmények közötti kapcsolatok hiánya korlátozza ebben a célcsoportokat a határ menti régiókban.

Sajnos az ilyen jellegű problémákat önerőből nem tudják megoldani az intézmények vagy a tanárok egy csoportja, de a projekt lehetővé teszi az oktatási intézmények együttes erejével megoldani ezeket a problémákat a határ mindkét oldalán. A projekt nem az összes probléma megoldására hivatott az oktatási szférában, csak az állandó együttműködésre és informálásra a létrehozott „Európai Tapasztalatsere Iskola” projekt keretein belül.

UKRAJNA JOGSZABÁLYAI

Az Ukrajna jogszabályaival a következő linken lehet megismerkedni:

www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

www.ubgd.lviv.ua/UA/zaochka/res/files/ewhllxqhnwlfkxmnlxloykqg_0_.htm

www.vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu

AZ OKTATÁS STRUKTÚRÁJA UKRAJNÁBAN

Az ukrainai oktatás, az európaihoz hasonlóan, magába foglalja:

- Iskola előtti oktatás
- Általános középfokú oktatás
- Iskola utáni oktatás
- Szakképzés
- Felsőfokú oktatás
- Posztgraduális oktatás
- Aspirantúra doktorátus
- Önképzés

Oktatási szintek:

- Elemi oktatás
- Általános iskolai oktatás
- Középfokú oktatás
- Alapfelsőoktatás
- Teljes felsőfokú oktatás

Egy ilyen szerteágazó rendszer elfogadása kulcsfontosságú:

- a) ez garantálja a választás szabadságát;
- b) lehetőséget ad az értelmi és szakmai adottságoknak megfelelően végzettséget szerezni.

Ukrajna oktatásról szóló törvényének megfelelően az állampolgároknak jogában végzettségre szert tenni a következő formákban: nappali tagozaton, levelezői tagozaton és externátusként (egyéni tanterv szerint).

UKRAJNA FELŐOKTATÁSI RENDSZERE

Ukrajna felsőoktatási rendszerének struktúrája alapján lett kiépítve, melyet meghatároztak a nemzeti köznevelési törvény és a nemzeti köznevelésről szóló törvények.

A felsőoktatás Ukrajna oktatási rendszerének szerves részét képezi. Ukrajna törvénye «Az oktatásról». Az oktatás biztosításáról szóló törvény szakmai és gyakorlati felkészítést fiatal szakemberek számára a mesterképző szinteken.

Az oktatási intézmények alapvetően megkülönböztethetők a következők szerint:

- **első szint** — technikum, szakképző és egyéb
- **második szint** — koledzs, és egyéb ehhez hasonló
- **harmadik és negyedik szint** — főiskola, egyetem.

A szakemberek képzése a felsőoktatási intézményekben a következőképpen történik:

- **fiatal specialista** — technikumokban, szakképző intézményekben; akkreditációs szintű intézményekben;
- **bachelor** — koledzsokban és egyéb másodfokú oktatási intézményekben;
- **specialista, mester** — harmadik és negyedik szintű oktatási intézményekben.

A felsőoktatás szintézése a különböző képzési szintű oktatási intézmények egy bizonyos akkreditációs szintű szakembereket, melyeket más oktatási intézmények is akkreditációval. A felsőfokú oktatási rendszerben ezer főre eső diákok száma 392. A szakemberek képzésének irányzatban történik, melyekbe több mint 500 szak

OKTATÁS KÁRPÁTALJÁN

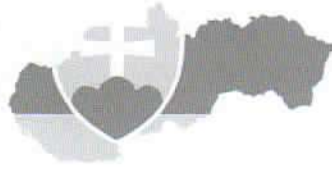
Kárpátalja területén 710 általános iskola működik, melyek közül 5 magántulajdonban van és 13 gimnázium.

A gimnáziumok az ukrán oktatási rendszerben az oktatási intézményeknek számítanak.

Beregszászi gimnázium	
Beregszászi ukrán gimnázium	
Bustyaházi gimnázium	
Nagybereznai gimnázium	Perecsényi
Nagyszőlősi gimnázium	
Ungvári gimnázium	
Husztói gimnázium-internátus	

Kárpátalja területén 18 felsőoktatási intézmény működik, 10 főiskola, 8 fiókintézmény és konzultációs központ.

Állami felső oktatási intézmények I-II akkreditációs szintű egészségügyi koledzs, Kárpátaljai állami egészségügyi művészeti koledzs (Kárpátaljai művészeti főiskola), Nemzeti élelmiszeripari egyetem), Kárpátaljai köznyelvből: Liszatechnikum), Kárpátaljai gépészet, állami agrártechnikum, Munkácsi kooperatív gazdasági Ungvári üzleti technikum, Ungvári oktatási kereskedelmi és gazdasági egyetem), Ökörmező szakképző, Deziderij Zádor Ungvári zenei szakképző. I-II akkreditációs szintű nem állami oktatási intézmények: V. Jakub Dovzsanszki gazdasági menedzsment és üzleti koledzs «Erudit» stb.

Szlovákia

Szlovákia

ÁLTALÁNOS ADATOK AZ ORSZÁGRÓL

A Szlovák Köztársaság – kontinentális állam, Európa központi részén terül el és Ausztriával, Magyarországgal, Lengyelországgal, Ukrajnával és Csehországgal határos. Észak és észak-kelet felől Szlovákiát a Kárpátok övezik. Az ország területének több mint 33 %-a hegyvidéki jellegű. Az ország lakossága – 5,4 millió fő. A lakosság 85 %-a szlovák – a nyugati szlovákokhoz tartozó népcsoport, amely történelmileg és kulturálisan szorosan kötődik Nyugat-Európához. A hivatalos államnyelv a szlovák, bár a magyar és a cseh nyelv is igen széleskörben elterjedt. Az ország fővárosa Pozsony (Bratiszláva).

Szlovákia oktatási rendszerét a következő főbb törvények szabályozzák: Szlovákia Alkotmánya (1992-ben fogadták el), az oktatásról szóló törvény, a specializálódott törvények, kormányzati határozatok, amelyek a Parlament által kijelölt határidőig maradnak hatályban stb.

A szlovák oktatásügyben a főszerep az ország Oktatásügyi, tudomány, az ifjúság és a sport Minisztériumának jut, amely a hatályos törvények szerint működik.

AZ OKTATÁSÜGY FEJLESZTÉSÉNEK NEMZETI STRATÉGIÁJA SZLOVÁKIÁBAN

A 2012-2021-ES ÉVEKRE VONATKOZÓAN

A Szlovák Köztársaság oktatásügyi fejlesztésének stratégiája a Szlovák Köztársaság Oktatásügyi Minisztériuma által lett kidolgozva, amelynek részletes leírása az alábbi linken érhető el:

www.ecav.sk/files/user/strategia_rozvoja_skolstva_v_ecav.pdf

OKTATÁSI RENDSZERÉVEL KAPCSOLATOS ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Szlovákiában, a FÁK-országokhoz hasonlóan, az oktatás a következő intézményrendszerre épül:

- óvodai,
- elemi és általános iskolák,
- középiskolák,
- felsőoktatási intézmények.

A FELSŐOKTATÁS RENDSZERE

Szlovákiában polgári, állami és magán felsőoktatási intézmények vannak. A felsőoktatási intézményeknek két típusa van: egyetemi típusú felsőoktatási intézmények (pl. a pozsonyi Kamenszkij Egyetem) és a nem egyetem típusú felsőoktatási intézmények (többnyire szakosodott intézmények).

Jelenleg 12 egyetem, 5 szakmai főiskola, 3 művészeti főiskola, egy gazdasági főiskola, 2 hadügyi és rendőrskola, 10 magánegyetem és 3 külföldi alapítású

egyetem működik Szlovákia területén.

A szlovákiai felsőoktatási intézmények az akkreditált oktatási programoknak megfelelően biztosítják az oktatást és 3 szintre oszlanak:

Első szint – a tanulás a bachelor fokozat megszerzésével ér véget (Bc, BcA – Bakalár), a képzés 3 éves, némely egyetemekenél 4 éves.

A második szint már nehezebb. A tanulás itt 2 éves, de van példa 3 éves képzésre is és 3 különböző program létezik.

Az első program szerint mester fokozatot lehet elérni (Magister), ami a Mag., ill. MgA (a művészetek mestere) fokozattal egyenértékű, vagy az angolszász rendszerben az MA (Master of Arts), M.Sc (Master of Sciences) és M.F.A. (Master of Fine Arts). A szakvizsga letételét követően pedig az RNDr. (a természettudományok doktora – a természettudományok területéhez kapcsolódó képzésekben), PharmDr. (gyógyszerészet doktora – a gyógyszerészeti képzésekben), PhDr. (a filozófia doktora – társadalomtudományi és bölcsészeti képzésekben), JUDr. (a jog doktora – a jogszakképzésekben), PaedDr. (a pedagógia doktora – pedagógus és testnevelési képzésekben), ThDr. (a teológia doktora – teológusképzésekben).

A második szint még egy lehetséges képzése – a mérnöki oktatási képzés, amely során az akadémiai mérnöki fokozatot lehet megszerezni (Ing. – mérnök). A technikai, mezőgazdasági, és - más országoktól eltérően – a gazdasági szakirányultságú képzésben részt vett végzősök szerezhetik meg. A mesterképzéstől eltérően a mérnökképzés végén nem adnak szigorlati vizsgát. Az akadémiai fokozat analógja a német Dipl.-Ing. (Diplom-Ingenieur) és az angolszász szakképzésekben az M. Eng. (Master of Engineering), Master of Science, vagy a Master of Applied Science.

A második szint harmadik lehetséges képzése az orvosi képzés, amely során MUDr. (általános orvos), MDDr. (fogorvos), vagy MVDr. (állatorvos) fokozatokat lehet megszerezni.

A harmadik, legmagasabb szintje a szlovákiai felsőoktatásnak a doktori képzés, amely maximum 3 éves, nappali tagozatos és 5 éves magánúton való képzésben valósul meg. A Phd. (doktori), ArtD. (a művészettudományok doktora), vagy a ThD. (a teológia doktora) fokozatokat lehet megszerezni.

Magyarország

ÁLTALÁNOS ADATOK AZ ORSZÁGRÓL

Magyarország Közép-Európában helyezkedik el, a Kárpátok, az Alpok és a Dinári-hegység között, mégis az ország majdnem háromnegyed része síkság. Lakossága közel 10 millió fő. Fővárosa — Budapest. Fő etnikai csoportja a magyarok, amely a teljes lakosság 97%-át teszi ki.

Államnyelve a magyar, az angolt és a németet oktatják a középiskolákban, mint második nyelvet.

A főszerepet az oktatás irányításában az Oktatási, Kutatási, Ifjúsági és Sportminisztérium kapta, amely a magyar jogszabályoknak megfelelően lett létrehozva és működik.

A magyarországi oktatási rendszert a következő törvények szabályozzák: Magyarország Alkotmánya, az oktatásról szóló törvények, specializált törvények, kormányzati rendeletek, melyek a parlament által megszabott időszakban hatályosak, és egyéb törvények.

MAGYARORSZÁG OKTATÁSI RENDSZERE

Magyarország oktatása az elmúlt években jelentős változásokon ment át és a parlament 2011. decemberi döntése alapján ez évben elkezdődik a köznevelés-közoktatás, a szakképzés, felsőoktatás és a felnőttoktatás megújulása.

Magyarország oktatási szintjei:

- Az iskola előtti oktatás (óvoda);
- Elemi iskolai képzés;
- Középfokú képzés;
- Felsőfokú képzés.

A középfokú képzésnek jelenleg két meghatározó formátuma van:

• az érettségire felkészítő képzés, melynek feladata az, hogy felkészítse a diákokat a felsőfokú továbbtanulásra, illetve lehetőséget adjon az érettségire alapuló szakképzésbe való belépésre (gimnázium és szakközépiskola).

• a szakiskolai képzés, mely a gyengébb tanulmányi eredménnyel rendelkező diákok számára biztosít olyan továbbtanulási lehetőséget, ahol szakmunkás végzettséget szerezhetnek a szakmai vizsga keretében.

- A **GIMNÁZIUM** továbbra is 4–6–8 évfolyamon működhet, valamint az idegen nyelvi képzést segítő nyelvi előkészítő képzés (0. évfolyam) is indítható lesz.
- A **SZAKKÖZÉPISKOLA** a 9–12 évfolyamos, érettségivel záruló képzést és a 13–14. évfolyamon megszerezhető szakképzést foglalja magába.

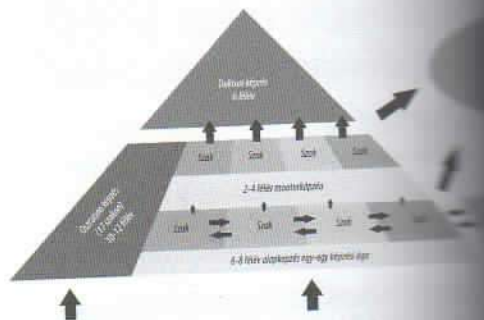
MAGYARORSZÁG FELSŐOKTATÁSI RENDSZERE

A képzési terület azoknak a képzési ágaknak és szakoknak az összessége, amelyek hasonló vagy részben megegyező képzési tartalommal rendelkeznek. Az alap- és mesterképzési szakok a következő képzési területekre oszlanak:

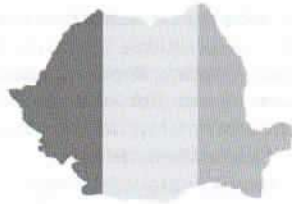
- agrár képzési terület
- bölcsészettudomány képzési terület
- gazdaságtudományok képzési terület
- informatika képzési terület
- jogi és igazgatási képzési terület
- műszaki képzési terület
- művészet képzési terület
- művészetközvetítés képzési terület
- nemzetvédelmi és katonai képzési terület
- orvos- és egészségügy képzési terület
- pedagógusképzés képzési terület
- sporttudomány képzési terület
- társadalomtudomány képzési terület
- természettudomány képzési terület

Képzési szintek

A három egymásra épülő képzési ciklusból áll a képzési rendszer. A képzés bemenetet, és bekerülve több továbbképzési lehetőséget kínál. A képzés során hagyva a saját képességek felismerésére. A felsőoktatás áttekintéséhez az alábbi ábra nyújt segítséget:

Jelen pillanatban a magyar felsőoktatási rendszerben minden polgári egyetemet, 12 állami koledzset, 26 közfinanszírozású koledzset foglal magába.

Románia

AZ ORSZÁGRÓL ÉS HATÁRMENTI TÉRSÉGEIRŐL VALÓ ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

Románia Közép-Európa délkeleti részén található, az ország területe 238391 km². Földrajzi szempontból, a román Kárpátok és a Dunai kerület, a Fekete-tengerre való kijáráttal, egy sokszínű vidékben vannak kombinálva és harmonikusan oszlanak el (36% – síkság, 33% felföld és 31% hegyvidék).

Románia Magyarországgal, Ukrajnával, Moldáviával, Bulgáriával és Szerbiával határos. Délről a Fekete-tenger mossa.

A legutóbbi népszámlálás adatai alapján az ország lakossága 21 623 849 főre csökkent. A lakosság túlnyomó többsége román (89,4%). Románia területén élnek magyarok is (7,1%), (köztük a székelyek is), romák (1,7%), más nemzetiségűek (1,8%).

A nemzeti kisebbségek alkotmányban biztosított joga anyanyelvük használatára mindennapi életben (állami hivatalok, iskolák, sajtó stb.)

ROMÁNIA OKTATÁSÜGYI SZABÁLYOZÁSA

Az oktatás megvalósításához szükséges törvénykeretet a 2011. évi 1. számú A nemzeti oktatásról szóló törvény adja. A törvény megvalósítására Románia Oktatásügyi Minisztériuma van feljogosítva.

Romániában a kötelező oktatás 10 éves, ami az általános és középiskolai képzést foglalja magába, a középiskolai végzettség pedig 2020-ig lesz kötelező. A kötelező 10 éves oktatásban az ország állampolgárai 18 éves korukig részesülnek.

A nemzeti felsőoktatás előtti oktatási rendszerbe minden állami, magán és vallási, megbízott/akkreditált oktatási intézmény beletartozik.

A romániai felsőoktatás előtti képzési rendszer az Oktatás Nemzetközi Standard Csoportosításának megfelelően az alábbi szinteket foglalja magába:

a) nevelés (0-6 éves korig), többek között a bölcsődei és óvodai nevelés (0-3 és 3-6 éves korig), amelyek a kis-, közepes- és nagycsoportos foglalkozásokban folynak;

b) elemi iskola, amely az előkészítő osztályt és az 1-4 osztályt foglalja magába;

c) középiskola, amely az alábbiakat foglalja magába:

- nem teljes, ill. teljes középiskolai oktatás, az 5-9 osztályok;

- felsőfokú, vagy középiskolai végzettség, amely a 10., 12./13. III. az idősebb osztályokban való tanulást foglalja magába, ahol már elméleti és szakmai-technikai programok is beletartoznak a képzésbe.;

d) szakemberképzés, 6 hónaptól 2 évig tarthat;

e) felsőoktatás előtti képzés, amely a középiskola utáni végzettséget foglalja magába.

FELSŐOKTATÁS

Romániában a felsőoktatást egyetemek, akadémiák, főiskolák, intézetek

biztosítják, amelyek állami-magán tulajdonúak, vagy egyháziak.

A tanév általában október első munkanapján kezdődik és két szemeszterből áll. Egy szemeszter 14 hetes, aztán egy minimum háromhetes vizsgaidőszak következik. Az egyetem irányvonaláról az egyetem Szenátusa dönt.

• **Diplomák:**

• **1. ciklus:** a bachelor-képzést követően «bachelor», «mérnöki diploma», ill. a «városi tájépítész diploma» fokozatot szerezhettek.

• **2. ciklus:** a mesterképzés befejezését és a sikeres szakdolgozati védést követően «magiszteri diploma» szerezhető.

• **3. ciklus:** a doktoranduszképzés sikeres elvégzését követően az egyetem a «filozófia doktora» címet adományozza.

• **Doktori-programok:**

a) poszt-doktorandusz programok az ígéretes kutatások számára,

b) másoddiplomás képzés és a folyamatos szakmai fejlődési programok.

keretében pályázhatók (**több információ a honlapon: www.minedu.sk vagy www.studying.sk**).

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Ösztöndíj Program támogatása keretében különböző csereformák folytatódnak: diákok, doktori hallgatók, oktatók és kutatók cseréje.

ÖSZTÖNDÍJTÍPUSOK:

- *Ösztöndíjak a külföldi oktatási intézmények diákjai számára (minimum 6 szemeszter tanulás), a szlovák oktatási intézmények keretében felvett diákok mester képzés szakaszán (1-2 szemeszter, 5-10 hónap);*
- *Ösztöndíjak a külföldi PhD hallgatók számára, amelyek fel voltak véve a szlovák oktatási intézmények mester képzés szakaszára valamint kutatóközpontok keretében (1-12 hónap);*
- *Ösztöndíjak a külföldi oktatási intézmények lektorai és kutatók számára, előadás vagy kutatói gyakorlat keretében a szlovák oktatási intézmények, kutatóintézetek és civil szervezetek meghívására (1-12 hónap).*

Nem lehetnek ösztöndíj pályázók: diákok, egyetemi hallgatók, kutatók és egyetemi tanárok, akik tanulnak, vagy főállásban dolgoznak a kérelem benyújtása (a szlovák egyetemekre, kutatóintézetekre, és civil szervezetek) időpontjában.

A következő országok állampolgárai pályázhatnak ösztöndíjakat:

- EU országok - Ausztria, Belgium, Bulgária, Nagy-Britannia, Magyarország, Németország, Hollandia, Görögország, Dánia, Írország, Spanyolország, Olaszország, Ciprus, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovénia, Finnország, Franciaország, Cseh Köztársaság Svédország, Észtország.
- Bolognai Nyilatkozatot támogató országok (szerepelnek csak azok az országok, amelyeket nem említi az előző bekezdés): Azerbajdzsán, Albánia, Andorra, Örményország, Bosznia-Hercegovina, Grúzia, Izland, Liechtenstein, Macedónia, Moldova, Norvégia, Oroszország, Szerbia, Törökország, Ukrajna, Horvátország, Montenegró, Svájc, Belarusz;
- Kanada, Mexikó, Latin-Amerikai országok, Közép-Amerikai országok, USA;
- Ausztrália, Vietnam, Egyiptom, Izrael, India, Indonézia, Kína, Új-Zéland, Dél-Korea, Thaiföld, Tajvan, Dél-Afrika, Japán.

Ösztöndíj program nem támogatja:

- Külföldi diákokat és doktori hallgatókat, amelyek fel voltak véve Szlovákiában, mester vagy Phd szakaszra, vagy azokat, amelyek a teljes képzés szakaszának a részét képezik a Nemzeti Ösztöndíj Program forrásaiból akarják megkapni;
- külföldi tudósokat és lektorokat, akik már dolgoznak a szlovák oktatási intézményekben és kutatóintézetekben;
- Szlovák köztársaság állampolgárait, akik már dolgoznak vagy tanulnak a külföldi oktatási intézményekben vagy kutatóintézetekben;
- Külföldi pályázókat, amelyek már fel voltak véve a képzési gyakorlatra Szlovákiában egyéb ösztöndíj programok keretében (például Nemzetközi Visegrádi Alap, Erasmus, CEEPUS, kormányközi megállapodások, stb.)

ÖSZTÖNDÍJAK ROMÁNIÁBAN. MÁRAMAROS MEGYE

Külföldi állampolgárok és román állampolgárok (akik más országoknak a rezidensei) képzése Romániában a 288/1993 Kormányrendelet szabályozza, valamint a román állam által biztosított ösztöndíjakat vagy a saját költségek alapján folytatott tanulást.

A román állam a következő alapon biztosít ösztöndíjt:

- a) Közös megállapodások során, a nemzetközi kulturális együttműködés szerződésének szerint;
- b) Románia külső érdekei alapján - 150 ösztöndíj évente.
- c) 50 ösztöndíj évente, amit a Román Kulturális Alapítvány biztosít középiskoláknak, egyetemeknek, a román származású külföldön élő állampolgárok számára, valamint nem román származású külföldi állampolgárok számára, akik érdekeltek a román kultúrában, tudományban és a civilizációban.
- d) az egyetemek közötti együttműködési programok, valamint mobilitási

programok alapján:

- ERASMUS MUNDUS
- CEEPUS
- TEMPUS
- ASIA

A Külföldi Tanulás Nemzeti Ösztöndíj Központ, amely kezeli az ösztöndíj programokat a külföldi kutatás érdekében, képviseli a vonatkozó jogszabályokat és szervezi a országos ösztöndíj versenyeket Romániában. További információért, kérjük, látogasson el a www.roburse.ro

Idegen nyelvű tanulás

Az akkreditált képzési programok számára, amelyek idegen nyelven folynak, a fogadó felsőoktatási intézmény vizsgákat szervez idegen nyelven. Mentésülnek a vizsgától személyek, akik olyan országokból származnak, ahol a hivatalos nyelv a képzés nyelve, valamint személyek, amelyek egy nemzetközileg elismert nyelvvizsgálóval rendelkeznek.

AZ «EURÓPAI TAPASZTALATCSERE ISKOLA» PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ÁLTALÁNOS MÓDSZERE

www.europeanschool.com

Az «Európai Tapasztalatcsere Iskola» projekt hivatalosan 2011. január 17-én lépett hatályba, a szerződés aláírásának dátumától a «Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna» program vezető szervével, de az erőteljes előkészítő munka már 6 hónappal a szerződés aláírása előtt elkezdődött: Kárpátalján, a Városi Egyesületek meghírdették a «Ha elnök lennék» pályázatot, különböző korosztályoknak.

A pályázat győztesei meghívást kaptak egy meghallgatásra a Európai iskola jövőjének meghatározásának céljával. Különböző ungvári iskolák tanulójának csoportjával közösen meghatározták az oktatási és nevelési folyamat problematikáját a megyében. Ebben az esetben az «Európai iskola» kezdeményezés hosszabbtávú és állandóbb kezdeményezés, mint a projekt hivatalos kezdete előtt és a meghosszabbítására kerül sok projekt befejezése után, további kezdeményezések megvalósításán keresztül az oktatási szférában.

A PROJEKTRŐL

A fiatal nemzedék fejlődésére nagy hatással van a kiválasztás tényezője az élet két modellje közül: passzív (amikor az ember helyett valaki más választ és hoz döntéseket) és aktív (amikor az ember tudatosan dönti el hogy éljen és cselekedjen). Az élet első modelljét kiválasztva, a fiatal emberek passzívakká «nevelődnek», és ez általában veszteség a társadalom számára. A modern társadalomnak energikus, kezdeményező emberek szükségesek, akik rendelkeznek vezetői képességekkel, képesek megszervezni bizonyos tevékenységeket. Ebből kifolyólag szükségessé válik az ilyen emberek felkészítése már az iskolától.

Az «Európai Tapasztalatcsere Iskola» projekt az «Európai Kezdeményezések Központja» által kezdeményezett. A projekt feladata a céloknak megfelelő tapasztalatok megszerzése és az oktatási intézmények szükségleteinek meghatározása a határmenti régiókban az ezt megelőző sikeres kezdeményezések keretein belül az oktatási szférában.

Az Európai iskolában igyekszünk olyan légkört teremteni, amelyben az ifjúság képes fejleszteni az alkotói potenciálját. Az iskola tevékenysége oly módon lett megszervezve, hogy a kezdeményezések ötletek és törekvések formájában alakulnak. Ezek fejlődnek és nem gátolódnak a felnőttek által. Az intézményben olyan atmoszféra uralkodik, amelyben művelődik a gyerekek tevékenysége, és a partnerség. Az iskola ellátja a gyerekek önszervezését az intézményen belül, a fiatal nemzedék jövőbeli részvételének az állami szervezetben, polgári vezetőségben és önkormányzatokban perspektívájában dolgozik.

Az «Európai iskola» keretein belül a fiatalok képzésekre kerül sor, a kommunikációs és információs formálásában, számítógépes ismeretekben, szervezési és menedzsment alapjaiban. Az ilyen foglalkozások konstruktív viszonyban tanulnak a különböző országokból együttműködnek egymással, a gyakorlati tapasztalatokat szerzett tudásukat és alkotólag önmegnevelésük képességeik formálását előmozdítják a határmenti régiókban, amelyekben mindenki kinyilváníthatja saját véleményét.

AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK NEMZETKÖZI PARTNERHÁLÓJÁNAK LÉTREHOZÁSA

2013. január 29-én az Ungvári általános iskola vezetőinek kezdeményezésében, névszerint: az Ungvári Általános Idegennyelv szakirányú általános iskola igazgatójának, Ungvári gimnázium igazgatójának, Román Szerbiai Általános Iskola igazgatójának, Komáromi Általános Iskola Kezdeményezések Központja vezetőjének, Noszvai Általános Iskola igazgatójának kezdeményezésére döntés született az oktatási intézmények és projektek közötti tapasztalatcsere és tapasztalataik konszolidálásának céljából. Az oktatási programokban, a partnerség keretében tapasztalatcsereben, az új kezdeményezések bevezetésében az oktatási intézmények nemzetközi szintű bemutatásában vállaltak részt.

Minden feljebb említett iskola rendelkezik saját, nemzetközi együttműködésben, a specializálódással.

A konzorcium keretein belül minden résztvevő meghatározott:

Szlovákia

műszaki oktatás, gépészet

Magyarország

Románia:

energia megtakarítás

Ukránia:

Nevezetesen a kapcsolatok

AZ OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK NEMZETKÖZI PARTNERHÁLÓJÁNAK LÉTREHOZÁSA

Még a projekt működésének kezdetete előtt a határmenti iskolák tanuló kísérleti csoportjával együtt, az «Európai Tapasztalatcsere Iskola» és a képzők elészítették az iskola jövőbeli közreműködését.

gyerekek kiakikították saját véleményüket.

Elsősorban meg volt határozva, hogy az Európai iskola:

- 1 Új tantervek és módszerek;
- 2 A modern technológia tudásának adaptálása a gyerekek személetes szükségletei szerint;
- 3 A gyerekek individuális pedagógusi támogatása;
- 4 Az alkotás és kezdeményezés előmozdítása;
- 5 Az aktualizálódás és az önmenedzsment ösztönzése, stb.

Az Európai iskola(nak):

- 1 Nevelő vezetőknél kell hogy alapuljon, tehát ez nagyon fontos tényező a modern életben;
- 2 Lehetőséget kell adnia a gyerekeknek beszélgetni az energetikáról, ökológiáról, vezetésről, gépészetéről a velük egyidős korosztállyal Magyarországról, Szlovákiából, és Romániából. A gyerekeknek fontos hogy legyen más oldalról is rálátásuk az oktatásra, az iskolájukra, és az államukra.
- 3 Ki kell hogy bontakoztassa a művészetet, a kezdeményezést és a kreativitást.
- 4 Éreztetnie kell a tanulókkal, hogy fontos részei a társadalomnak.
- 5 Az iskola a különböző országban egyéneket hivatott egyesíteni. Ez elkerülhetetlen a kultúrák közötti párbeszéd nélkül. Megtanulni egy nyelvet, annak «hordozói» nélkül nem hatékony.

A munka kezdetétől meg volt határozva az iskolamunkájának iránya:

- 1 Az alkotói önmegvalósításra;
- 2 Az önbecsülés ápolására;
- 3 Interaktív technológiák;
- 4 Figyelembe véve a gyermekek érdekeinek prioritását;
- 5 Az alkotói munka motiválása.

A KÉPZÉSEK LEBONYOLTÁSÁNAK METODOLÓGIÁJA

Miért saját képzési módszer válsztottunk a tudás átadására az Európai iskolában?

Képzés (tréning) — a tanuláshoz egy különleges formája, aminek ideje alatt az ember maximálisan elsajátítja az új tudást, új ismereteket szerez, véleményezi saját értékeit és prioritásait, korrigálja, tökéletesíti és fejleszti személyiségének bizonyos képességeit is tulajdonságait, kiválasztja a magaviseletének azon formáit és módszereit, ami az adott helyzetnek és személyiségének megfelel. A tanulás más formái között a képzések lehetőséget adnak 90%-ban elsajátítani a kapott információt.

A tréning módszerei édekesek és nem megtehetővé teszik a tanulás folyamatát, és a tréning végére mindenképp egy új szintre emelkednek a kapcsolatok, a viszonyok támogatása a tréning csoporton kívül is. A tréning módszere valóban a leghatékonyabb, ezért is a gyakorlati eredmény is jelentősen jobb, a leciókkal és szemináriumokkal szemben.

A tréning és a hagyományos tanulási formák lényegesen különböznek. A hagyományos tanítás inkább a helyes válaszokra orientálódik, és lényegében az információátadás és tudás elsajátításának egy formája. Ellenben a tréning, mindenek előtt, a kérdésekre és a válaszok keresésére orientált.

A hagyományostól eltérően, a tréning oktatási formák az ember teljes potenciáljára kiterjed: a kompetenciájának (szociális, emocionális és intellektuális) szintjére és összességére, az önállóságra, döntéshozás képességére, a kapcsolataira és másra.

Tudományos kutatások alapján megállapított, hogy az ember rendszerint a látott és/vagy hallott információk csak 30%-át (vagy kevesebbet) sajátítja el. Az aktív részvétel ideje alatt, például egy kérdés megvitatásakor, az információk elsajátításának szintje akár 50%-ig is nőhet. A gyakorlati tevékenységek ideje alatt az elsajátítás szintje 75%-ig növekedhet. Az elsajátítás legmagasabb szintje (közel 90%) akkor figyelhető meg, amikor az emberek a megszerzett tudásukat rögtön fel is használják a való életben, vagy másokat tanítanak.

Az oktatás módszerei:

- 1 Munka a csoportban
 - Munka kis csoportokban
 - Párok
 - Hármak
- 2 Előadás
- 3 Mini-lekción
- 4 Prezentációk
- 5 Kollektív prezentációk
- 6 Brainstorming (ötletgyűjtés)
- 7 Diskusszió
- 8 Skatulyamódszer (szituációs gyakorlatok elemzése)
- 9 Szerepjáték
- 10 Business játékok
- 11 Facilitálás
- 12 Moderáció

A PROJEKTMENEDZSMENT ÉS FUNDRAISING KONCEPCIONÁLIS ALAPJAI AZ IFJÚSÁGGAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSBE

Szükséges megjegyezni, hogy a projekt munkájába mindenekelőtt be lettek vonva az ifjúság képviselői, akik demonstrálták aktív pozíciójukat ami az állam/régió/város fejlesztését illeti. A programban való részvétellel meg lettek hívva idősebb osztályok tanulói is, akik részt vettek a «Ha Elnök lennék» megyei versenyen.

Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» projekt keretein belül az ifjúság aktivizálására be lettek vezetve a következő innovációs megközelítések:

- a projekt képviselőinek, az Európai iskola operátorainak aktív bevonása a projekt munkájába. Az adott metodológiának megfelelően, a szemináriumokon és konferenciákon való részvételhez, a szakértőkre számítva a fejlesztési kérdésekben, meg lettek hívva a határmenti régiók ifjúságának képviselői is.
- a tréning üléseinek levezetése alatt a szakértői csoporttal számos tréning-goktatás volt megtartva projektmenedzsment kérdésben. Nemzeti és nemzetközi ifjúsági fundraisingról és projektmenedzsmentről szóló tanfolyamokon vettek részt. Az adott tréningek eredményei valós projektek, egyes projektek már a támogatást is megkapták a „Youth in action” program keretein belül és készülnek a megvalósításra 2013-ban.
- be lett vezetve a információátadás a fiatal szakemberektől, az Európai Kezdeményezések Központja projektmenedzsmentjének kérdésében, a célcsoport irányába — az ifjúságnak.

A PROJEKTMENEDZSMENT ÉS FUNDRAISING KONCEPCIONÁLIS ALAPJAI AZ IFJÚSÁGGAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉSBE

Máramaros Energiafelügyeleti Ügynökség (AMEMM) közvetlenül nem foglalkozik oktatási intézményekkel, ennek megfelelően az «Európai Tapasztalatszere Iskola» projekt sikeres végrehajtása érdekében egy cél iskola és néhány más iskola került kiválasztásra.

A projekt általános módszere a következő feltételek alapján működött:

- a diákok, tanárok és a közösség általános tudatosságának növelése, ami illeti az energiahatékonyságot, a megújuló energiát és az éghajlatváltozást;
- az innovatív oktatási programok és módszerek létrehozásának és kipróbálásának szüksége, amelyeket fel lehet használni a jövőben, a projekt hatásának növelése érdekében;
- az együttműködés megerősítésének szüksége a határmenti régiók oktatási intézményei között.

Elfogadott módszertan a projekt végrehajtásának középpontjában volt a szükségletek kielégítése érdekében.

Az AMEMM által végrehajtott feladatok az «Európai Tapasztalatszere Iskola» projekt keretében a következők:

- Projekt menedzsment találkozók és tevékenységek;
- Workshopok végrehajtása az oktatási intézmények és a projekt partnerek közt;
- Máramaros megye és partner régiók iskoláinak látogatása;
- Az Európai iskola operátorainak képzése;
- Az együttműködésben érdekelt intézmények adatbázisának kidolgozása;
- Praktikus útmutató kidolgozása és kutatás végrehajtása;
- Szakértők adatbázisának kidolgozása;
- Nemzetközi «Alliance» konzorcium és az «Európai Tapasztalatszere Iskola» hálózatának létrehozása;
- munkacsoportok létrehozása;
- diákcsoportok létrehozása;
- webportál létrehozása (www.europeanschool.amemm.ro);
- fenntartható energia videó tréningek lebonyolítása;
- tanulmányi túra megszervezése az ukrán partnerek számára az energia és a művészeti oktatás területén;
- tematikus táborok végrehajtása;
- a projekt elősegítése (konkrét tevékenységek és anyagokban, köztük a YouTube filmek).

Kétségtelenül az egyik legintenzívebb, nagyon sikeres és látványos tevékenységek közé tartozik a tematikus táborok végrehajtása (tapasztalatszere szakaszok). AMEMM által két tematikus tábor volt megszervezve az energia és a művészet témakörben, Máramaros megyében. A cél az volt, hogy a résztvevők ismereteket szerezzenek az energia és az éghajlatváltozás kérdéseiben, informális helyzetben: interaktív órák és gyakorlati bemutatók, kísérletezés, csapatmunka, játékok és versenyek. Résztvevők megtanulták az elméleti ismereteket, a szervezők irányítása alatt kísérleteket végeztek /áramkörök/ műveleti eszközök, amelyek a mindennapi életben kihasználhatók.

Diákok felépítettek napenergiai szakárcgépet, karton szél turbinát, Savonius szél erőművet, egy konzerv doboz segítségével, napenergiai gyümölcs szárítót, és napenergiai házakat. Sokat tanultak a természetről, a tábor kiváló lehetőség volt, hogy a gyerekek számára pozitív kapcsolatot teremten a környezettel.

Energetikán kívül, tábor figyelmet koncentrált más témákra – a művészetre. A tevékenység zenével (zongorázás, hegedülés, éneklés), táncokkal, üvegrajzolással kapcsolódott, amit a diákok nagy lelkesedéssel kísérték.

A második tapasztalatszere szakasz felhívta a figyelmet olyan alapvető kérdésekre, mint az energeitika a környezetvédelem és természeti erőforrások megőrzése értelmében, egészséges életmód, interkulturális kapcsolatok, barátság és együttműködés.

AZ EURÓPAI ISKOLA MUNKÁJÁNAK METODOLÓGIÁJA SZABOLCS-SZATMÁRBEREG MEGYÉBEN

AZ «ÖKOLÓGIA TÁBOR» 1 ÉS 2 SZAKASZÁNAK LEBONYOLÍTÁSA

LEGJOBB GYAKORLATOK KOMPETENCIA ALAPÚ OKTATÁS A KISVÁRDAI TEICHMANN VILMOS ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

A kompetencia alapú oktatás elterjesztésének az első lépése Intézményünk pedagógiai programjának kompetencia alapú átdolgozása volt.

A pedagógiai kultúra fejlesztése érdekében: a tanulókat cselekedtető, a kooperatív tanulás-tanítási technikáinak és eszköztárának bővítése. Az új pedagógiai eszköztárszert alkalmazzuk a mindennapi gyakorlatban.

Az SDT és egyéb digitális tartalmak, illetve szükséges informatikai eszközök beszerzése, elengedhetetlen feltétele a projekt megvalósulásának (laptopok).

Az iskola Pedagógiai Programjába beépítettük a kompetencia alapú oktatás bevezetésével kapcsolatos módszereket, úgymint differenciált oktatási módszerek, a differenciált oktatási gyakorlatok.

Fontosnak számít az alapvető kompetenciák kialakítása a tanulóknál:

- anyanyelvi (szövegértés – szövegalkotás)
- idegen nyelvi
- matematikai – logikai
- természettudományos
- digitális (sdt alkalmazás)
- a hatékony önálló tanulás
- szociális (állampolgári) életviteli és környezeti kompetenciák
- kezdeményezőképeség és vállalkozói
- esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- életpálya-építés

A differenciált tanulás-szervezés megvalósul az önálló, egyéni feladatvégzés. Ez megvalósul, amikor a gyerekek annak alapján kapnak feladatokat, amelyek a képességfejlesztés, mely fokán állnak, milyen tevékenységeket fejlesztenek.

A differenciált rétegmunka mellett az individualizált tanulás is fontos a kiemelkedően tehetséges tanulók egyéni fejlesztést biztosító tanulás szervezésében. A tanulóknak legyenek képesek önálló egyéni munkára az iskolánkban a gyerekek az első osztálytól kezdve önálló, illetve társal való megoldásával tudatosan tanítják az önálló tanulás technikáit, feladatválasztás, feladatvégzés algoritmizálását, segédkönyvek helyes használatát.

A kooperatív tanulási technikák alkalmazása a tanulóknak részvételét a tanórákon. A pedagógus ilyenkor a tanuló munkálkodó gyerekek tevékenységét. A projekt megvalósítását szervezzük.

AZ «EURÓPAI TAPASZTALATCSERE ISKOLA» MUNKÁJÁNAK METODOLÓGIÁJA EPERJES RÉGIÓBAN

Magyarország, Szlovákia, Románia és Ukrajna határmenti régiók területi közelsége, migrációs lehetőséget biztosít az oktatás területén. Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» projekt a fiatalok tanulási lehetőségeire irányított Magyarországon (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye), Szlovákiában (Eperjes régió), Románia (Máramaros megye) és Ukrajna (Kárpátalja és Ivano-Frankivsk megye) bármelyik középiskolában és az oktatás teljeskörű felismerésére szülőházájában.

Projekt célja a diákszere algoritmusának és szerkezetének meghatározása a projekt feladatai szerint. Ennek a célnak megfelelően a projekt tevékenységébe szakértőket vontak be. A szakértők feladata a felmérés és a terv kidolgozása, dokumentum céljainak biztosítása érdekében.

1. Feladatmeghatározás

1. **Feladat.** A jelenlegi helyzet elemzésének végrehajtása partner országok általános és középiskoláiban.
2. **Feladat.** A javasolt struktúra szerkezetének értékelése, az «Európai Tapasztalatszere Iskola» működése a projekt befejezése után.
3. **Feladat.** Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» tevékenységének tematikus struktúrája a projekt befejezése után.
4. **Feladat.** Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» struktúra tevékenységének biztosítása a projekt befejezése után
5. **Feladat.** Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» végleges szerkezeti struktúrájának kidolgozása.

2. Források

Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» struktúra szerkezetének projektje. Az «Európai Tapasztalatszere Iskola» képviseletek javasolt szervezeti felépítése egy hierarchikus szerkezet, amely a központi hatóságból (város - Ungvár), nemzeti (Branch – a projekt partner intézményei) és a végrehajtó egységek (partner intézmények amelyek dolgoznak a projekten).

3. Eredmény

Szerkezeti felépítés tartalmazza az intézmény utolsó verzióját angol, magyar, román, szlovák és ukrán nyelven. Tevékenységi terv angol, magyar, román, szlovák és ukrán nyelven.

Fő stratégiai célok tartalma összegezve a következő dokumentumban, amely Eperjes önkormányzata volt kidolgozva:

http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

... of the ...
 ... of the ...
 ... of the ...

2013

«Európska škola výmeny skúseností» - platforma pre trvalej spolupráce medzi vzdelávacími inštitúciami
v prihraničných oblastiach Ukrajiny, Slovenska, Maďarska a Rumunska

PRAKTICKÁ PRÍRUČKA

pre predstaviteľov sektora vzdelávania a nevládných organizácií
v prihraničných oblastiach Ukrajiny, Maďarska, Slovenska a Rumunska

Príručka je vypracovaná, upravená a zostavená na základe ideí a cieľov projektu Európska škola výmeny skúseností s podporou Programu únie Program cezhraničnej spolupráce ENPI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina na roky 2007 – 2013, ktorý bol realizovaný od januára 2011 do januára 2014.

Hlavným cieľom prípravy a vydania zborníka je šíriť informácie o najlepších skúsenostiach vzdelávacích inštitúcií v rámci medzinárodných projektov a predstaviť metodiku ich práce.

Príručka obsahuje pojmové, organizačné, normatívne a štruktúrne osobitosti fungovania vzdelávacích systémov na Ukrajine, Slovensku a v Rumunsku v súčasnej etape ich rozvoja. Je v nej vyčlenená činnosť medzinárodnej siete škôl vytvorenej v rámci projektu, ktorá predstavuje najlepší príklad spolupráce na medzinárodnej úrovni.

V rámci projektu bola urobená podrobná analýza aktuálnej situácie v oblasti školstva v prihraničných regiónoch, boli zistené potreby a možnosti štúdia zahraničných žiakov/študentov v prihraničných školách. Materiály prieskumu sú zahrnuté v prílohe, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou skrátenej verzie a je priložená na CD.

Príručka si vzhľadom na dynamiku regionálneho rozvoja nenárokuje na úplnosť zozbieraných informačných zdrojov. Uplatňujú sa potrebné vnímať ako také, ktoré majú informačný charakter.

Expertná skupina:

Petro Kindúch – riaditeľ Užhorodskej špecializovanej školy I. – III. stupňa č. 5 s prehĺbenou výučbou cudzích jazykov (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

Natalia Nosa – predsedníčka správnej rady Centra európskych iniciatív, prezidentka Medzinárodnej asociácie IARDI (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

Kateryna Stankevyc – vedúca RMEO Ekosfera (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

Jaroslav Oleksyn – riaditeľ Ivano-Frankovskej všeobecno-vzdelávacej školy I. – III. stupňa č. 5 s prehĺbenou výučbou cudzích jazykov (Ivano-Frankovsk, Ukrajina)

Svätoslav Husták – riaditeľ Agentúry regionálneho rozvoja POLONINY (Prešovský samosprávny kraj, Slovensko)

András Rákóczi – riaditeľ Agentúry regionálneho rozvoja KIÚT (Sabolčsko-satmársko-berežská župa, Maďarsko)

Adina Dumitru – riaditeľka Agentúry pre správu energie v Marmarošskej župe AMEMM (Marmarošská župa, Rumunsko)

Recenzenti:

Kateryna Stankevyc – vedúca RMEO Ekosfera (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

Zostavovatelia:

Kateryna Stankevyc – vedúca RMEO Ekosfera (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

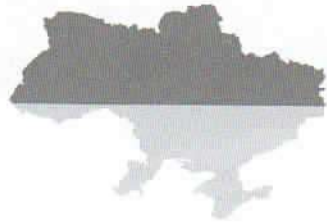
Natalia Nosa – predsedníčka správnej rady Centra európskych iniciatív, prezidentka Medzinárodnej asociácie IARDI (Zakarpatská oblasť, Ukrajina)

Preklad:

Andrij Šytiev – manažér Medzinárodnej asociácie inštitúcií regionálneho rozvoja «MAIRR» (Ukrajina)

doc. PhDr. Jaroslav Džoganik, Csc. riaditeľ Slovensko-ukrajinského inštitútu humanitných iniciatív (Slovensko)

Alina Fokša – prekladateľka (Bukurešť, Rumunsko)

Ukrajina

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O CIEĽOVOM ÚZEMÍ PROJEKTU

Ukrajina je svojou rozlohou a počtom obyvateľov v porovnaní s inými európskymi štátmi veľká krajina. Jej rozloha je 603,7 tis km², čo predstavuje 5,7 % územia Európy. Rozlohou je Ukrajina väčšia než Francúzsko (544 tis. km²), Španielsko (505 tis. km²), NSR (357 tis. km²) či Poľsko (313 tis. km²).

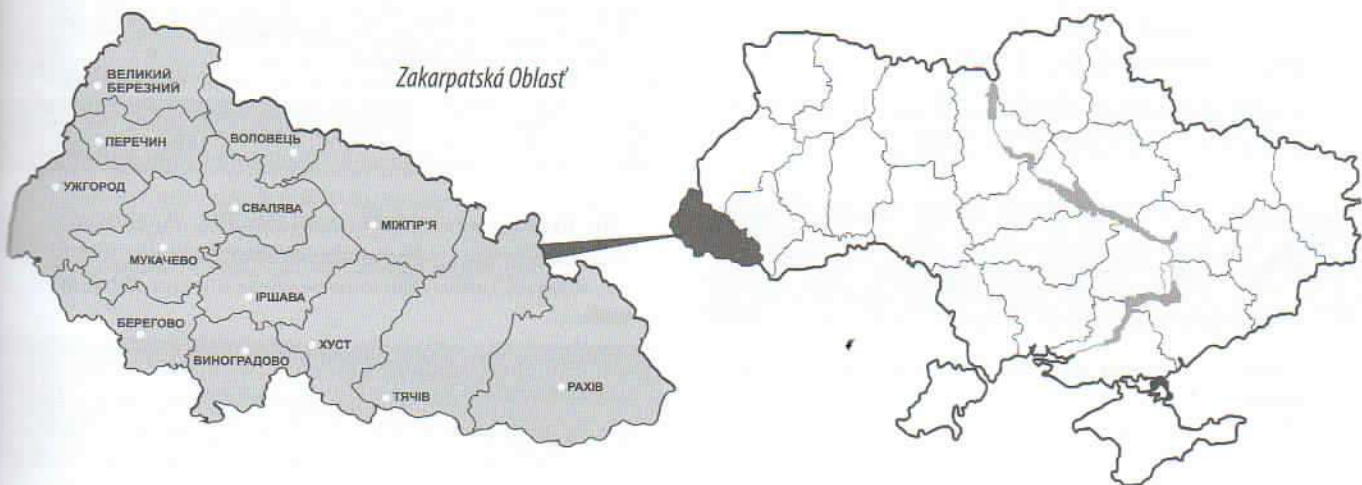
Na juhu Ukrajinu obmývajú vody vnútorných morí – Čierneho a Azovského. Celková dĺžka jej hraníc dosahuje 7590 km. Dĺžka suchozemských hraníc je 5624 km. Morská hranica meria 1966 km. Ukrajina hraničí na východe s Ruskou federáciou (1955 km), na severe s Bieloruskom (1084 km), na západe s Poľskom (542 km), Slovenskom (98 km), Maďarskom (135 km), Rumunskom (608 km) a Moldavskou republikou (1202 km). Prístup ku krajinám strednej a západnej Európy je zabezpečený na hraničnom úseku dlhom 2590 km.

Územie Ukrajiny je prevažne rovinaté – 95 % celkovej plochy zaberá rovina, 5 % hornatý kraj (Karpaty, Krymské hory). Geopolitická poloha Ukrajiny je charakterizovaná vplyvom tak západnej, ako aj východnej kultúry.

Vzdelávací systém na Ukrajine prešiel nedávno procesom reforiem uskutočňovaných v súlade s požiadavkami Európskej únie: prechod na 12-ročný systém stredoškolského vzdelávania, zmena metód hodnotenia a iné prednosti európskeho vzdelávacieho systému. Vzdelávanie v prihraničných regiónoch Ukrajiny, predovšetkým v Zakarpatskej, Ivano-Frankovskej, ako aj Černiveckej oblasti sa vyznačuje celým radom osobitostí. Historicky sa situácia vyvinula tak, že na prihraničných územiach od pradávna žijú predstavitelia rôznych národností.

Vzdelávací proces je poznačený rôznymi komplikáciami a problémami, ktoré nemohli byť v priebehu ostatných rokov vyriešené, a to predovšetkým:

- Nedostatok finančných zdrojov pre vzdelávacie inštitúcie v prihraničných regiónoch. Prihraničné oblasti sú spravidla periférne územia, ktoré majú pre vzdialenú polohu od hlavného mesta krajiny obmedzené možnosti. V dôsledku toho materiálne zdroje a kapitálové vklady, napríklad zariadenie v školách na oboch stranách hranice, sú zastarané a nepotrebné. S cieľom vyriešiť taký problém ako je nedostatok finančných prostriedkov, skupiny riaditeľov škôl a učiteľov hľadajú dodatočné zdroje od štátu či medzinárodných organizácií v rámci príslušných programov a projektov. Vzdelávacie inštitúcie na Slovensku, v Maďarsku a Rumunsku majú veľké skúsenosti s projektovým manažmentom,

ZAKARPATSKÁ OBLASŤ A PRIHRANIČNÉ ÚZEMIA

Projekt Európska škola výmeny skúseností zahŕňa päť prihraničných regiónov: Prešovský kraj v Slovenskej republike, Sabolčsko-satmársko-berežskú župu v Maďarsku, Marmarošskú župu v Rumunsku, Zakarpatskú a Ivano-Frankovskú oblasť na Ukrajine.

Výber cieľového územia bol podmienený v prvom rade historickými a kultúrnymi činiteľmi v uvedených regiónoch. Rovnako však aj potrebami obyvateľstva v získavaní vzdelania na druhej strane hranice, a to predovšetkým technického a všeobecného. Dôležitým činiteľom je taktiež jestvovanie aktívnej partnerskej siete a jednotného finančného nástroja zahŕňajúceho všetky uvedené regióny – beneficiary.

V každej zo štyroch krajín majú štátne orgány a samospráva na rôznych stranách hranice odlišné kompetencie, vzdelávanie patrí pod rôzne ministerstvá a má rozdielne finančné nástroje. Preto má analýza problémov a perspektív rozvoja v oblasti vzdelávania strategický význam pre ďalšiu spoluprácu v tejto sfére. Vzdelávací proces sa v každej krajine realizuje v súlade s jestvujúcou normatívnou právnou bázou a štruktúrou vzdelávania.

existuje celý rad príkladov úspešnej činnosti týchto pracovísk v rámci realizácie projektov a získavania technickej pomoci od rôznych donorských organizácií, čo pomohlo vyriešiť ich inštitucionálne problémy.

- Vzdelávacie inštitúcie, predovšetkým školy a gymnáziá, lýceá a kolégiá majú veľký záujem podieľať sa na medzinárodných projektoch a programoch. Avšak na účasť v štátnych či medzinárodných programoch pedagogickí pracovníci (riaditelia inštitúcií, ako aj učitelia) nemajú na požadovanej úrovni znalosti a skúsenosti v projektovom manažmente a realizácii projektov.

- Každá vzdelávacia inštitúcia v prihraničných oblastiach má svoje skúsenosti, s ktorými sa chce podeliť so zainteresovanými stranami s cieľom zväčšiť výsledky projektu a výmeny skúseností (efekt multiplikátora). V súčasnosti vďaka vytvoreniu nových možností pre prihraničné oblasti školy, lýceá a gymnáziá v týchto častiach Ukrajiny veľmi potrebujú programy na výmenu skúseností, ale absencia spoločnej vzdelávacej siete a absencia informačného základu pre štály

informačný tok do vzdelávacích inštitúcií robí všetky dvojstranné a multilaterálne iniciatívy neefektívnymi z hľadiska zvyšovania výsledkov projektov, ktoré môžu byť realizované na báze zainteresovaných vzdelávacích inštitúcií.

Aktuálnym problémom vzdelávacích inštitúcií je vytvorenie nových stimulov pre žiakov a učiteľov. Jedným z efektívnych stimulov aktivizácie rôznych skupín mládeže je profilácia škôl. Takýto spôsob stimulovania a zvyšovania úrovne vzdelávacieho procesu vytvára dodatočné možnosti v prihraničných oblastiach vďaka vysokej zainteresovanosti a efektívnosti spolupráce medzi inštitúciami na rôznych stranách hranice.

V súčasnosti sú podmienky na vzdelávanie detí rôznych národností vytvorené v školách s príslušným vyučovacím jazykom. V Zakarpatskej oblasti dnes fungujú školy s maďarským, slovenským a rumunským vyučovacím jazykom. Školy s ukrajinským vyučovacím jazykom jestvujú na Slovensku, v Maďarsku a Rumunsku. Všetky vyššie uvedené inštitúcie majú záujem o spoluprácu. Avšak absencia spoločnej databázy týchto pracovísk má za následok, že proces vytvárania partnerstiev je veľmi zložitý a prakticky nemožný pre inštitúcie, ktoré nemajú skúsenosti so spoluprácou.

Mládež z rodín národnostných menšín a iné zainteresované strany chcú získať vzdelanie na vysokých školách v tej krajine, jazyk ktorej je ich rodný. Avšak nedostatok informácií, absencia odporúčaní a taktiež obmedzenosť stykov medzi vzdelávacími inštitúciami veľmi obmedzuje možnosti cieľových a zainteresovaných skupín.

Pre nedostatok finančných zdrojov takéto problémy nemôžu byť vyriešené osamoteným úsilím jednotlivých inštitúcií či tímov učiteľov. Projekt ponúka spojiť úsilie vzdelávacích inštitúcií na rôznych stranách hranice v rámci vytvorenej Európskej školy výmeny skúseností.

NORMATÍVNA PRÁVNA BÁZA

S normatívnou právnou bazou Ukrajiny sa možno zoznámiť na odkaze:

www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

www.ubgd.lviv.ua/UA/zaachka/res/files/ewhkoqhnwkwkxmnkxoykpa_0.htm

www.vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrajiny-pro-osvitu

ŠTRUKTÚRA VZDELÁVANIA NA UKRAJINE

Vzdelávanie na Ukrajine má zložitú štruktúru európskeho typu a zahŕňa v sebe:

- Predškolské vzdelávanie
- Všeobecné stredoškolské vzdelávanie
- Mimoškolské vzdelávanie
- Odborno-technické vzdelávanie
- Vysokoškolské vzdelávanie
- Postdiplomové vzdelávanie
- Ašpirantúru a doktorandúru
- Sebvzdelávanie

Stanovené sú nasledujúce úrovne vzdelania:

- Základné všeobecné vzdelanie
- Neúplne všeobecné stredoškolské vzdelanie
- Úplne všeobecné stredoškolské vzdelanie
- Neúplné vysokoškolské vzdelanie
- Úplné vysokoškolské vzdelanie

Prijatie takejto rozvetvenej schémy má principiálny význam:

- a) garantuje človeku voľnosť výberu;
- b) dáva mu možnosť získať vzdelanie podľa rozumných a odborných schopností.

V súlade so Zákonom Ukrajiny o vzdelávaní majú občania právo na získanie vzdelania v rozličných formách štúdia: dennej, diaľkovej alebo externej (štúdium podľa individuálneho plánu).

SYSTEM VYSOKÉHO ŠKOLSTVA NA UKRAJINE

Štruktúra vysokých škôl na Ukrajine je vytvorená podľa štandardov vo vyspelých krajinách sveta, ktorú vyznačilo UNESCO, OSN a iné organizácie.

Vysokoškolské vzdelávanie je súčasťou systému vzdelávania stanovené Zákonom Ukrajiny o vzdelávaní. Vysokoškolské vzdelanie na vysokých školách s príslušným stupňom akreditácie na základe všeobecného stredoškolského vzdelania, úplného stredoškolského vzdelania a vzdelávaco-kvalifikačných štádií «špecialista» a «bakalár», ako aj stupňov «špecialista» a «postdiplomové vzdelanie».

V súlade so statusom vysokých škôl existujú nasledujúce úrovne akreditácie:

- **prvý stupeň** – stredná odborná škola, učilište, iné, s ním porovnateľné školy;
- **druhý stupeň** – kolégium, iné, s ním porovnateľné vysoké školy;
- **tretí a štvrtý stupeň** (v závislosti od výsledkov akreditácie) – konzervatórium, akadémia, univerzita.

Vysoké školy uskutočňujú prípravu na nasledujúcich vzdelávaco-kvalifikačných štádiách:

- **mladší špecialista** – zabezpečujú odborné školy, učilišťa na prvom akreditačnom stupni;
- **bakalár** – zabezpečujú kolégia, iné vysoké školy na druhom akreditačnom stupni;
- **špecialista, magister** – zabezpečujú vysoké školy na treťom akreditačnom stupni.

Odstupňovanie vysokoškolského vzdelania spočíva v získaní vzdelávaco-kvalifikačných úrovní v jednotlivých štádiách vysokoškolského vzdelávania. Sieť vysokých škôl zabezpečuje študentov na 10-tisíc obyvateľov. Príprava odborníkov na vzdelaníu prebieha v 70 smeroch, ktoré zahŕňajú ponad 3000 študijných programov.

VZDELÁVANIE NA ZAKARPATSKE

Na území Zakarpatska existuje 30 vzdelávacích škôl I. – III. stupňa vrátane gymnázií. V súčasnosti sa v Gymnázium v ukrajinskom školskom systéme zatiaľ neexistujú inštitúcie.

Berehovské gymnázium	I. štádium
Berehovské ukrajinské gymnázium	Lingvisticke gymnázium
Buštynské gymnázium	Mukachevské gymnázium
Velykobereznianske gymnázium	Perečinské gymnázium
Vynohradovské gymnázium	Slovácké gymnázium
Užhorodské gymnázium	Maďarské gymnázium
Chustské internátne gymnázium	

Na území Zakarpatskej oblasti existuje 18 vysokých škôl (vzdelávacích inštitúty, pobočky a konzultačné centrá).

Štátne vysoké školy I. – II. stupňom akreditácie sú: Kolégium, Zakarpatské neúplne štátne zdravotnícke kolégium, A. Erdelihu Zakarpatského umeleckého inštitútu, Slovákova Národnej univerzity potravinárskych technológií, Zakarpatské kolégium, Zakarpatská priemyselná škola, Zakarpatská poľnohospodárska škola, Mukačevská kooperatívna škola, Užhorodská obchodná škola, Užhorodské vzdelávacie centrum, Národná univerzita potravinárskych technológií, Užhorodská národná obchodno-ekonomickej univerzity, Muzičevského Užhorodské hudobné učilište D. J. Zadora, Užhorodské štátne školy I. – II. akreditačného stupňa so súkromnou konzultáciou. Dovožanské vysoké ekonomické kolégium «Bakalár» a kolégium správa a podnikania «Erudit» a iné.

Slovensko

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O KRAJINE

Slovenská republika je kontinentálny štát ležiaci v strede Európy a hraničiaci s Rakúskom, Maďarskom, Ukrajinou, Poľskom a Českom. Na severe a severovýchode je Slovensko ohraničené Karpatmi. Hornaté územie zaberá viac ako 33 % celkovej plochy krajiny. Počet obyvateľstva – 5,4 mil. Základnou etnickou skupinou sú Slováci (85 % obyvateľov), západoslovenský národ, historicky a kultúrne tesne spojený so západnou Európou. Oficiálnym štátnym jazykom je slovenčina, aj keď maďarský a český jazyk je tiež pomerne široko používaný. Hlavné mesto Slovenska je Bratislava.

Vzdelávací systém na Slovensku upravujú takéto základné zákony: Ústava Slovenskej republiky (prijatá v roku 1992), Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon), osobitné zákony a vládne nariadenia platné počas parlamentom stanoveného obdobia a pod.

Hlavná úloha v riadení školstva na Slovensku prináleží Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu, ktoré vzniklo a pôsobí v súlade s platnou legislatívou.

NÁRODNÁ STRATÉGIA ROZVOJA VZDELÁVANIA NA SLOVENSKU

V ROKOCH 2012 – 2021

Stratégiu rozvoja vzdelávania v Slovenskej republike vypracovalo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky a jej podrobný opis sa nachádza na odkaze:

www.ecav.sk/files/user/strategia_rozvoja_skolstva_v_ecav.pdf

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O VZDELÁVACOM SYSTÉME

Vzdelávanie na Slovensku, podobne ako v krajinách SNŠ, sa delí na:

- Predškolské
- Základné.
- Stredoškolské
- Vysokoškolské

SYSTÉM VYSOKÉHO ŠKOLSTVA

Na Slovensku existujú verejné, štátne a súkromné vysoké školy. Všetky vysoké školy sa delia na dva typy: vysoké školy univerzitného typu (napríklad Univerzita Komenského v Bratislave) a vysoké školy neuniverzitného typu (najčastejšie podľa odborov).

V súčasnosti existuje 12 univerzít, 5 vysokých technických škôl, 3 vysoké umelecké školy, 1 vysoká škola ekonomická, 2 vojenské a policajné školy, 10

súkromných vysokých škôl a 3 zahraničné vysoké školy poskytujúce vzdelávanie na území Slovenska.

Slovenské vysoké školy poskytujú vzdelávanie v rámci akreditovaných študijných programov a delia sa na tri stupne:

Prvý stupeň – štúdium je ukončené udelením titulu bakalár (Bc.); štúdium trvá spravidla tri roky, na niektorých vysokých školách 4 roky.

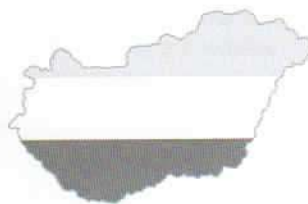
Druhý stupeň je ťažší. Štúdium trvá spravidla 2 roky, býva však aj štúdium od jedného do troch rokov. Jestvujú tri rôzne programy.

V prvom programe sa udeľuje akademický titul magister (Mgr.), čo je analogické so stupňom Mag. alebo MgA (magister umenia), alebo v anglosaských systémoch MA (Master of Arts), M.Sc. (Master of Sciences) a M.F.A. (Master of Fine Arts). Po vykonaní rigorózneho skúšky sú udeľované tituly: RNDr. (doktor prírodných vied – programy v oblasti prírodných vied), PharmDr. (doktor farmácie – vo farmaceutických programoch), PhDr. (doktor filozofie – programy zo spoločenských vied a vied o umení), JUDr. (doktor práv – v právnických programoch), PaedDr. (doktor pedagogiky – v pedagogických programoch a programoch z telesnej výchovy), ThDr. (doktor teológie – v teologických programoch).

Druhým možným programom na druhom stupni vysokoškolského štúdia je inžiniersky študijný program s udeľovaním akademického titulu inžinier (Ing). Udeľuje sa absolventom technického, poľnohospodárskeho a taktiež – na rozdiel od iných štátov – ekonomického smeru. Na rozdiel od magisterských programov absolventi inžinierskeho programu nemôžu skladať rigoróznou skúšku. Analógom tohto akademického titulu je nemecký Dipl.-Ing. (Diplom-Ingenieur) a v technických odboroch anglosaských systémov M. Eng. (Master of Engineering), Master of Science alebo Master of Applied Science.

Tretí možný program na druhom stupni vysokoškolského vzdelávania je doktorský študijný program, v ktorom sú udeľované akademické tituly MUDr. (doktor všeobecného lekárstva), MDDr. (doktor zubného lekárstva) alebo MVDr. (doktor veterinárneho lekárstva).

Tretí a najvyšší stupeň vysokoškolského vzdelávania na Slovensku je doktorský študijný program, ktorý trvá maximálne tri roky v dennej forme štúdia a päť rokov v diaľkovej. Absolventom sa udeľuje akademický titul PhD. (doktor - philosophiae doctor), ArtD. (doktor umenia – artis doctor) alebo ThDr. (doktor teológie).

Maďarsko

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE O KRAJINE

Maďarsko sa nachádza v strednej Európe medzi Karpatmi, Alpami a Dinárskymi horami, napriek tomu však takmer tri štvrtiny územia ležia v rovinatom teréne. Počet obyvateľov dosahuje takmer 10 miliónov. Hlavné mesto je Budapešť. Základnou etnickou skupinou sú Maďari, ktorí tvoria 97 % celkového počtu obyvateľov krajiny.

Štátnym jazykom je maďarčina, angličtina a nemčina sa vyučujú v stredných školách ako druhý jazyk.

Hlavnú úlohu v riadení školstva v Maďarsku zohráva Ministerstvo školstva, výskumu, mládeže a športu, ktoré bolo zriadené a pôsobí v súlade s platnou legislatívou.

Vzdelávací systém v Maďarsku upravujú takéto základné zákony: Ústava Maďarskej republiky, školský zákon, osobitné zákony a vládne nariadenia platné počas parlamentom stanoveného obdobia a pod.

VZDELÁVACÍ SYSTÉM V MAĎARSKU

V priebehu ostatných rokov prešlo maďarské školstvo značnými zmenami a na základe uznesenia parlamentu z decembra 2011 prebieha obnova všeobecného vzdelávania, odbornej prípravy, vysokoškolského vzdelávania a vzdelávania dospelých.

Vzdelávanie v Maďarsku zahŕňa:

- predškolské vzdelávanie (materské školy);
- základné vzdelávanie;
- stredoškolské vzdelávanie;
- vysokoškolské vzdelávanie.

V súčasnosti existujú dva formáty stredného školstva:

- štúdium s cieľom získať atestát (maturitné vysvedčenie), ktorým sa pripravuje pripravenosť žiakov pokračovať v štúdiu vo vzdelávacích inštitúciách vyššej úrovne, alebo možnosť pokračovať v štúdiu v odborných inštitúciách (gymnázia a odborné školy).
- odborno-technické štúdium, ktoré žiakom so slabšími študijnými výsledkami dáva možnosť získať odborné vzdelanie po absolvovaní odbornej skúšky.

• **GYMNÁZIÁ** aj naďalej pracujú v režime 4-6-8 školských rokov a bude zavedený aj takzvaný nultý školský rok na prípravu z cudzieho jazyka.

• **ŠTÚDIUM NA STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH** trvá 9 – 12 rokov a končí sa maturitnou skúškou s možnosťou získať odborné vzdelanie v 13. – 14. roku štúdia.

VYSOKOŠKOLSKÝ SYSTÉM V MAĎARSKU

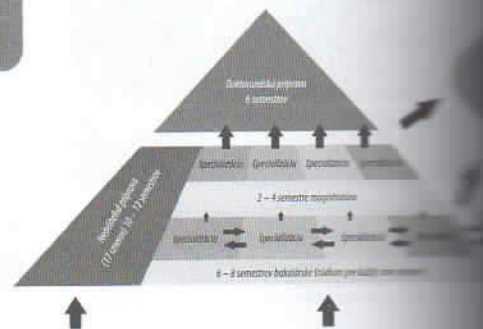
Vzdelávací systém je súhrnom všetkých študijných smerov a odborných predmetov, ktoré majú podobný alebo čiastočne podobný vzdelávací obsah.

Bakalársky a magisterský stupeň sa delí na takéto zameranie prípravy:

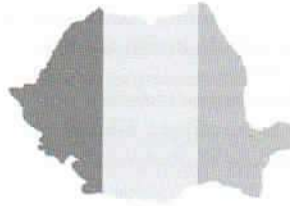
- poľnohospodárske zameranie prípravy
- filozofické zameranie prípravy
- ekonomické zameranie prípravy
- zameranie prípravy na informatiku
- právnické a administratívne zameranie prípravy
- technické zameranie prípravy
- umelecké zameranie prípravy
- zameranie prípravy na sprostredkovanie umenia
- zameranie prípravy na národnú obranu a vzdelávanie
- zdravotnícke zameranie prípravy a zameranie prípravy
- pedagogické zameranie prípravy
- zameranie prípravy v oblasti športových vied
- zameranie prípravy na spoločenské vedy
- prírodovedné zameranie prípravy

Stupne prípravy:

Stupeň prípravy je založený na troch na seba naväzujúcich stupňoch, mohli lepšie zoznámiť s ponukou prípravy v Maďarsku pozornosť na nasledujúcu schému:

V súčasnosti vysokoškolský systém v Maďarsku zahŕňa štátne a súkromné verejnú univerzitu, 12 štátnych kolégii, 26 súkromných kolégii riadených verejnými fondmi.

Rumunsko

INFORMÁCIE O KRAJINE A PRIHRANIČNÝCH REGIÓNOCH (SATU-MARE A MARMAROȘ)

Rumunsko sa nachádza v juhovýchodnej časti strednej Európy, jeho rozloha je 238391 kilometrov štvorcových. Zo zemepisného hľadiska sú rumunské Karpaty a Dunajský oblúk ústiaci do Čierneho mora spojené do rozmanitých krajinných oblastí a sú harmonicky rozdelené (roviny – 36 %, pahorkatiny a náhorné plošiny – 33 %, pohoria – 31 %).

Rumunsko hraničí s Maďarskom, Ukrajinou, Moldavskom, Bulharskom a Srbskom. Na juhovýchode ho obmýva Čierne more.

Podľa posledného sčítania ľudu celkový počet obyvateľov poklesol na 21623849. Najvyšší počet predstavujú Rumuni (89,4 %). Okrem nich na území Rumunska žijú Maďari vrátane Šikulov (7,1 %), Rómovia (1,7 %) a iné menšiny (1,8 %).

Národnostné menšiny majú ústavné právo na používanie rodného jazyka v bežnom živote (štátna správa, školy, tlač atď.).

SPRÁVA ŠKOLSTVA V RUMUNSKU

Normatívna právna báza na realizáciu vzdelávania je zabezpečená Zákonom o národnom školstve č. 1 /2011. Právo implementovať ustanovenia uvedeného zákona má Ministerstvo školstva Rumunska.

Povinná školská dochádzka v Rumunsku trvá 10 rokov a zahŕňa základné a stredné školstvo, stredoškolské vzdelanie je povinné až do roku 2020. Povinnú 10-ročnú dochádzku občania absolvujú do 18 rokov života.

Národný preduniverzitný školský systém tvoria všetky štátne, súkromné a cirkevné poverené/akreditované vzdelávacie inštitúcie.

Rumunský preduniverzitný školský systém sa v súlade s ISCED (Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania) realizuje na nasledujúcich stupňoch:

a) výchova (0 – 6 rokov) vrátane počiatočný stupeň predškolského (0-3 rokov a 3-6 rokov) vzdelávania v malých, stredných a veľkých skupinách.

b) základné vzdelávanie zahŕňajúce prípravný ročník a vzdelávanie v 1. – 4. ročníku;

c) stredné vzdelávanie, ktoré obsahuje:

- Neúplné alebo úplné stredné vzdelávanie, kde štúdium trvá od 5. po 9. ročník.

- Vyššie alebo stredné vzdelávanie v 10., 11. a 12./13. vyššom ročníku školy s teoretickými a odbornotechnickými programami.

d) prípravu kádrov trvajúcu od 6 mesiacov do 2 rokov;

e) preduniverzitné vzdelávanie, ktorá zahŕňa vzdelávanie po dosiahnutí stredného.

VYSOKÉ ŠKOLSTVO

Vysokoškolské vzdelanie v Rumunsku zabezpečujú univerzity, akadémie,

inštitúty a vysoké školy, ktoré môžu byť štátne, súkromné alebo cirkevné.

- **Akademický rok** sa spravidla začína prvý pracovný deň v októbri a má dva semestre. Semester obyčajne trvá 14 týždňov, po ňom nasleduje najmenej trojtýždňové skúškové obdobie. Štruktúru ročníka na univerzite schvaľujú senáty univerzít.

Diplomy

- **1. cyklus:** po ukončení bakalárskeho vzdelávacieho stupňa absolvent získava «diplom bakalára» alebo podľa okolností «diplom inžiniera», resp. «diplom mestského krajinného dizajnéra».

- **2. cyklus:** po ukončení magisterského stupňa vzdelávacieho programu a po úspešnej obhajobe dizertačnej práce dostáva absolvent «diplom magistra».

- **3. cyklus:** po úspešnom ukončení študijného programu PhD. na univerzite absolvent získava «diplom doktora filozofie».

Ašpirant programu:

a) postdoktorske programy zamerané na perspektívny vedecký výskum

b) postdiplomové štúdium a trvalý odborný rozvoj programov.

.....

.....

*

.....

.....

.....

VÝSKUM V OBLASTI VZDELÁVANIA

V PRIHRANIČNÝCH REGIÓNOCH VO VZŤAHU K POTREBÁM A MOŽNOSTIAM ŠTÚDIA ZAHRANIČNÝCH ŽIAKOV/ŠTUDENTOV VO VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÁCH PRIHRANIČNÝCH OBLASTÍ

V rámci projektu bol uskutočnený výskum v smere potrieb a možností štúdia zahraničných žiakov/študentov vo vzdelávacích inštitúciách prihraničných oblastí. Do prezentačnej Príručky je zaradený krátky opis situácie ohľadom jestvovania zvláštnych štipendií a programov. Materiály výskumu sú obsiahnuté v plnej verzii Príručky, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou demonštračnej verzie a prikladá sa na CD.

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA O ŠTÚDIU CUDZINCŮV NA UKRAJINE

- Základné pravidlá prijímania cudzincov na štúdium na ukrajinských vysokých školách sú prijaté na štátnej úrovni a presne podmienené platnou legislatívou krajiny.
- Právo cudzincov získať vzdelanie na Ukrajine zaručuje Zákon Ukrajiny o právnom statuse cudzincov a osôb bez občianstva (s úpravami), Zákon o štúdiu zahraničných občanov na Ukrajine (s úpravami) a od 05.08.1998 č. 1238 O schválení Ustanovenia o prijímaní cudzincov a osôb bez občianstva na štúdium na vysokých školách.
- Pri prijímaní na štúdium sa vysoké školy taktiež riadia dohodami podpísanými s právnickými a fyzickými osobami.
- Cudzinci, ktorí trvalo žijú na území Ukrajiny, majú právo študovať na vysokej škole podľa rovnakých zásad ako občania Ukrajiny.

Typy vzdelávacej činnosti pri štúdiu cudzích štátnych príslušníkov.

- 1 Príprava na štúdium na vysokej škole na Ukrajine (prípravné oddelenie)
 - Termín štúdia – 10 mesiacov.
 - Do programu prípravného oddelenia patrí:
 - štúdium ruského alebo ukrajinského jazyka;
 - prehľbené štúdium základných disciplín zo strednej školy.
- 2 Príprava v akreditovaných smeroch a odboroch podľa vzdelávaco-kvalifikačných stupňov:
 - Bakalár
 - Špecialista
 - Magister
 - PhD.

Študijným jazykom je spravidla ukrajinčina, ruština alebo angličtina – podľa výberu študenta.

VÝSLEDKY PRIESKUMU V UŽHORODSKÝCH ŠKOLÁCH O ZÁUJME

ŽIAKOV POKRAČOVAŤ V ŠTÚDIU V ZAHRANIČÍ

Experti projektu Európska škola výmeny skúseností (čiastočne spolu s organizáciou Úvedomelá Ukrajina v školskom roku 2012 – 2013 uskutočnili prieskum medzi 324 žiakmi vyšších ročníkov šiestich škôl v Užhorode s rozličnou profiláciou a miestom pôsobenia: špecializovaná škola I. – III. stupňa č. 2, špecializovaná škola I. – III. stupňa č. 5, stredná všeobecnovzdelávacia škola I. – III. stupňa č. 15, Užhorodské gymnázium, lingvistické gymnázium,

viacprofilové lýceum Líder. (Výsledky prieskumu sú dostupné v prílohe 1.) do úvahy, že prieskum sa uskutočnil v šiestich ukrajinských štátnych jazykoch.

Zovšeobecnené výsledky:

- Väčšina opýtaných žiakov (61 %) by chcela študovať v zahraničí. Najväčšou prekážkou ich zahraničného štúdia je nedostatok finančných zdrojov (72 %) a nedostatočné ovládanie cudzích jazykov (22 %).
- Najprítťažlivejšie krajiny na získanie vysokoškolského vzdelania sú: Maďarsko (16 %), Slovensko (16 %), Česko (14 %) a Maďarsko (14 %).
- Najpopulárnejšie zahraničné študijné odbory sú: medicína (18 %), žurnalistika a informatika (18 %), právo (13 %) a inžinierstvo (13 %).
- Hlavným motívom pri výbere vysokej školy v zahraničí je záujem (34%) a orientácia na zamestnanie v budúcnosti (27%).
- Celkovo žiaci hodnotia úroveň vzdelávania v zahraničí ako uspokojivú (3,7 bodu podľa 5-bodovej stupnice).
- Zhruba 10% opýtaných dáva lepšie perspektívy do budúcnosti a plánuje študovať v zahraničí.

ŠTIPENDIÁ V SABOLČSKO-BEREŽSKEJ ŽUPE

Maďarská rada pre udeľovanie štipendií v Maďarsku (MADR) zodpovedá za rozdeľovanie štipendií v Maďarsku (www.scholarship.hu).

V roku 2005 minister školstva Maďarska rozhodol o rozvoji študentských mobilit na vysokých školách v zahraničí a zahraničným občanom zvýšiť svoje vzdelanie v zahraničných inštitúciách.

Ponuka štipendií sa vzťahuje na nasledujúce:

- 1 Základný univerzitný kurz (5 – 10 mesiacov)
Vstupné požiadavky: uchádzač musí mať absolvoval úplnom stredoškolskom vzdelaní a v čase prijímania študijného programu bakalár alebo špecialista.
- 2 Postdiplomové vzdelávanie (3 – 27 mesiacov)
Vstupné požiadavky: uchádzač v čase prijímania študijného programu magistratúre.
- 3 Ašpirantúra/doktorandúra (1 – 3 roky)
Vstupné požiadavky: udelený diplom magistratúry.
- 4 Postdoktorandúra (1 – 10 mesiacov)
Vstupné požiadavky: vedecká hodnosť kandidata.
- 5 Výskumná práca odborných asistentov (1 – 12 mesiacov)
Vstupné požiadavky: aktívna účasť vo vedeckom projekte.
- 6 Letné kurzy (2 – 4 týždne).

Tieto štipendiá sa poskytujú v rámci prírodných alebo prírodovedných odborov v uvedenej oblasti. Štipendiá na univerzitný kurz nemôžu byť udelené.

Štipendisti sú povinní zdržiavať sa na území Maďarska počas platnosti štipendia.

ŠTIPENDIÁ NA SLOVENSKO

Pre cudzích štátnych príslušníkov sú dostupné štipendiá na štúdium slovenského jazyka, študijné pobytové štipendiá na základe medzirezortných a medzinárodných dohôd a spolupráci medzi vzdelávacími inštitúciami v zahraničí.

stránke: www.minedu.sk a www.studyin.sk)

Národný štipendijný program Slovenskej republiky vznikol na podporu výmeny študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov.

TYPY ŠTIPENDIÍ:

- štipendia pre študentov zahraničných vysokých škôl (minimálne 6-semesterálne štúdium) prijatých na čiastočné štúdium na slovenských vysokých školách v magisterskom programe v dĺžke trvania jedného až dvoch semestrov (od 5 do 10 mesiacov);
- štipendia pre zahraničných aspirantov/doktorandov prijatých na čiastočné doktorandské štúdium na slovenských vysokých školách a vo vedeckovýskumných centrách (od 1 do 12 mesiacov);
- štipendia pre učiteľov zahraničných vysokých škôl a vedeckých pracovníkov na prednáškové alebo výskumné pobyty na slovenských vysokých školách, vo vedeckovýskumných ústavoch a mimovládnych organizáciách na základe pozvania (od 1 do 12 mesiacov).

Uchádzačmi o štipendium môžu byť študenti, aspiranti/doktorandi, vedeckí pracovníci či vysokoškolskí učitelia, ktorí študujú alebo pracujú v čase podania prihlášky na slovenskú vysokú školu, vedeckovýskumný ústav alebo mimovládnu organizáciu.

Uchádzači o štipendia môžu byť občanmi týchto krajín:

- krajiny Európskej únie – Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Česko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Írsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Taliansko, Veľká Británia;
- krajiny, ktoré sa hlásia k Bolonskej deklarácii (sú vyrátané iba tie krajiny, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcom bode): Albánsko, Andorra, Arménsko, Azerbajdžan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Gruzínsko, Chorvátsko, Island, Lichtenštajnsko, Macedónsko, Moldavsko, Nórsko, Ruská federácia, Srbsko, Švajčiarsko, Turecko, Ukrajina;
- Kanada, Mexiko, krajiny Latinskej Ameriky, krajiny Strednej Ameriky, USA;
- Austrália, Čína, Egypt, India, Indonézia, Izrael, Japonsko, JAR, Kórejská republika, Nový Zéland, Thajsko, Taiwan, Vietnam.

Štipendijný program nepodporuje:

- Zahraničných študentov a aspirantov/doktorandov prijatých na riadne štúdium v magisterskom programe alebo na doktorandské štúdium v Slovenskej republike, alebo tých, ktorí po prijatí na riadne štúdium toto chcú čiastočne zaplatiť z prostriedkov Národného štipendijného programu;
- zahraničných vedeckých pracovníkov a vysokoškolských učiteľov, ktorí už pracujú na slovenských vysokých školách alebo vo vedeckovýskumných ústavoch;
- občanov Slovenskej republiky, ktorí študujú alebo pracujú na zahraničných vysokých školách a vo vedeckovýskumných ústavoch;
- zahraničných uchádzačov prijatých na študijný pobyt v Slovenskej republike v rámci iných štipendijných programov (Višegrádsky fond, Erasmus, CEEPUS, medzivládne dohody a iné).

- ERASMUS MUNDUS
- CEEPUS
- TEMPUS
- ASIA

Národné štipendijné centrum pre štúdium v zahraničí (CNBSS), ktoré riadi štipendijné programy na výskum v zahraničí, pôsobí v súlade s príslušnými legislatívnymi normami a organizuje národné výberové konania v Rumunsku pre udeľovanie uvedených štipendií. Kvôli získaniu dodatočných informácií navštívte, prosím, internetovú stránku: www.roburse.ro

ŠTÚDIUM V CUDZÍCH JAZYKOCH

Pre akreditované študijné programy, ktoré sa realizujú v cudzích jazykoch, prijímajúca vysoká škola organizuje testovanie z cudzieho jazyka. Uchádzači z krajín, v ktorých je oficiálnym jazykom ten, v ktorom prebiehajú kurzy, ako aj uchádzači, ktorí vlastnia medzinárodne uznávaný certifikát, sú od tohto testovania oslobodení.

ŠTIPENDIÁ V RUMUNSKU. MARMAROŠSKÁ ŽUPA

Štúdium cudzích štátnych príslušníkov a rumunských občanov, ktorí sú rezidentmi iných krajín, je možné na základe Nariadenia vlády č. 288/1993, poskytnutia štipendia zo strany rumunského štátu, prípadne financovania z vlastných zdrojov.

Štipendia udeľuje rumunský štát na základe:

- vzájomných dohôd v súlade s ustanoveniami medzinárodných dokumentov o spolupráci v oblasti kultúry;
- na základe vonkajších záujmov Rumunska – 150 štipendií ročne;
- 50 štipendií ročne prostredníctvom Rumunského fondu kultúry pre stredné školy, univerzity a postdiplomové vzdelávanie v prospech občanov rumunského pôvodu žijúcich v iných krajinách, ako aj pre cudzích štátnych príslušníkov nerumunského pôvodu, ktorí sa zaujímajú o rumunskú kultúru, vedu a civilizáciu;
- na základe európskej spolupráce medzi univerzitami a programov mobilít:

METODOLÓGIA REALIZÁCIE PROJEKTU EURÓPSKA ŠKOLA VÝMENY SKÚSENOSTÍ

www.europeanschool.com

Oficiálne projekt Európska škola výmeny skúseností začal svoju činnosť 17. januára 2011 podpisom dohody s hlavnými orgánmi správy programu Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina. Ale veľká prípravná práca sa začala šesť mesiacov pred jej podpísaním: Asociácia miest v Zakarpatskej oblasti vyhlásila súťaž pod názvom Keby som ja bol prezidentom pre rôzne vekové skupiny. Víťazi tejto súťaže boli pozvaní na besedu s cieľom pomenovať videnie budúcej Európskej školy. Spoločne so skupinou žiakov z rôznych škôl v Užhorode bola vytýčená hlavná problematika výchovno-vzdelávacieho procesu v oblasti.

V tomto prípade Iniciatíva Európska škola, vyznačená ako trvalejšia a stála iniciatíva, sa začala dávno pred oficiálnym začiatkom realizácie projektu a nadobudla pokračovanie po jeho ukončení prostredníctvom ďalších iniciatív v oblasti vzdelávania.

O PROJEKTE

Na vývin mladého pokolenia vplyva činiteľ výberu medzi dvoma modelmi života: pasívnym (keď za človeka niekto robí výber a prijíma rozhodnutia) a aktívnym (keď človek vedome rozhoduje, ako bude žiť a konať). Vyberúc si prvý model života, mladí ľudia rastú pasívni, a to je strata pre spoločnosť ako takú. Súčasná spoločnosť potrebuje energických a iniciatívnych ľudí, ktorí disponujú kvalitami lídra, sú schopní organizovať činnosť. V súvislosti s tým vzniká nevyhnutnosť v príprave takýchto ľudí už od školy.

Projekt Európska škola výmeny skúseností je iniciovaný občianskym združením Centrum európskych iniciatív. Úlohy projektu sú podmienené nahromadenými skúsenosťami, súčasným stavom a stanovením potrieb vzdelávacích inštitúcií v prihraničných regiónoch v rámci predchádzajúcich úspešných iniciatív v oblasti školstva.

V Európskej škole sme sa snažili vytvoriť takú atmosféru, v ktorej by mládež mohla rozvinúť svoj tvorivý potenciál. Činnosť školy je organizovaná takým spôsobom, že zrodená iniciatíva má podobu ideí a túžob, pokusov konať. Je rozvíjaná a nie potláčaná dospelými. Vzariadení vládne atmosféra, v ktorej sa kultivuje detská aktivita a partnerstvo. Škola plní funkcie vnútornej sebaorganizácie žiakov, pracuje na perspektívu budúcej účasti mladého pokolenia v orgánoch štátnej a občianskej správy i samosprávy.

V rámci projektu Európska škola sa realizujú špecializované tréningy na formovanie informačných návykov, počítačovej gramotnosti, medzinárodného cestovného ruchu a iných. V hodinách sa žiaci učia konštruktívne komunikovať so sebou navzájom pôsobia, v praxi uplatňujú a tvorivo sa realizujú. Formovanie líderských schopností a otvorené dialógy, počas ktorých má každý svoj názor.

VYTVORENIE MEDZINÁRODNEJ PARTNERSKEJ SIETE VZDELÁVACÍCH INŠTITÚCIÍ

29. januára 2013 bolo z iniciatívy vytvorené združenie všetkých všeobecnovzdelávacích škôl a občianskych združení v Užhorodskej špecializovanej škole I. – II. stupňa, v ktorých sa vyučujú cudzie jazyky Petra Kindúcha, riaditeľa gymnázia v Užhorode, riaditeľa viacprofilového lýcea Líder – Săușeni, riaditeľky Centra európskych iniciatív v Užhorode a iných. Cieľom účelnosti spojenia a konsolidácie síťových vzťahov medzi inštitúcií s cieľom podieľať sa na medzinárodných vzdelávacích programoch, vytvárať partnerstvá, aktívne zapájať školy do zavádzania vzdelávacích iniciatív a projektov na medzinárodnej úrovni.

Každá z vyššie uvedených škôl má svoju úlohu v rámci medzinárodnej spolupráce podľa svojho zamerania.

V rámci konzorcia bola vytvorená sieť učiacich inštitúcií účastníka, a to:

Slovensko

technické vzdelávanie, inžinierstvo

Rumunsko

uchovávanie energie

METODOLÓGIA VYTVORENIA EURÓPSKEJ ŠKOLY NA UKRAJINE

Ešte pred začiatkom fungovania projektu sa realizovali v mesiacoch experti Centra európskych iniciatív v Užhorode so skupinou žiakov pomenovali v rámci projektu Európska škola špeciálnych tréningoch detí v oblasti vzdelávania.

V prvom rade bolo definované, že Európska škola znamená:

- 1 nové študijné programy a metodiky;
- 2 adaptáciu vedomostí a moderných technológií na individuálne potreby detí;
- 3 individuálnu pedagogickú podporu detí;
- 4 rozvoj iniciatívy a tvorivosti;
- 5 motiváciu seberealizácie, sebamanažmentu a pod.

Európska škola je povinná:

- 1 Zakladať sa na výchove lídrov, pretože táto vlastnosť je v súčasnom živote veľmi potrebná.
- 2 Dať deťom možnosť porozprávať sa na tému energetiky, ekológie, líderstva a inžinieringu so svojimi rovesníkmi z Maďarska, Slovenska a Rumunska. Deti majú vnímať vzdelávanie, svoju školu a štát z iného aspektu.
- 3 Objavovať tvorivosť, iniciatívnosť a kreativitu.
- 4 Darovať žiakom pocit ich nevyhnutnosti pre spoločnosť.
- 5 Škola je povolaná pomáhať spájať jednotlivcov z rôznych krajín. Nemožno sa zaoberať bez medzikultúrneho dialógu. Učiť sa jazyky bez komunikácie s ich nositeľmi je neefektívne.

Od samého začiatku práce bolo určené zameranie školy na:

- 1 tvorivú seberealizáciu;
- 2 kultivovanie sebaúcty;
- 3 interaktívne technológie;
- 4 pozornosť prioritám záujmov detí;
- 5 motiváciu tvorivej práce.

METODIKA USKUTOČŇOVANIA TRÉNINGOV

Prečo vlastne bol tréning vybraný ako pracovná metóda v Európskej škole?

Tréning je osobitná forma vzdelávania, počas ktorej človek maximálne prijíma nové vedomosti, získava nové návyky, prehodnocuje vlastné hodnoty a priority, koriguje, zdokonaľuje a rozvíja určité kvality a vlastnosti svojej osobnosti, vyberá pre seba také formy a metódy správania, ktoré zodpovedajú jeho momentálnej situácii a individualite. Spomedzi iných foriem vzdelávania práve tréning dáva možnosť na 90 % si zapamätať získané informácie.

Tréningové metódy robia proces vzdelávania zaujímavým, nezaťažujúcim a účastníci po jeho absolvovaní do tej či inej miery prechádzajú na novú úroveň vzájomných vzťahov a udržiavania stykov aj mimo tréningovej skupiny. Metóda tréningu je skutočne najefektívnejšia, preto aj jej praktický výsledok je v porovnaní s prednáškami a seminármi značne väčší.

Medzi tréningom a tradičnými formami vzdelávania je podstatný rozdiel. Tradičné vzdelávanie je viac orientované na správnu odpoveď a svojou podstatou je formou odovzdávania informácií a osvojovania si vedomostí. Naproti tomu tréning je v prvom rade orientovaný na otázky a hľadanie odpovedí.

Na rozdiel od tradičných foriem, tréningové vzdelávanie v plnej miere obsiahne celý potenciál človeka: úroveň a rozsah jeho kompetencie (sociálnej, emocionálnej a intelektuálnej), samostatnosť, schopnosť prijímať rozhodnutia, vzájomnú súčinnosť a podobne.

Vedeckým bádáním bolo potvrdené, že človek si spravidla osvojuje iba okolo 30 % (alebo ešte menej) informácií, ktoré počuje alebo vidí, prípadne počuje i vidí súčasne. Počas aktívnej účasti, napríklad pri prediskutovaní otázok úroveň osvojovania si informácií vzrastá až na 50 %. Počas praktických činností úroveň osvojovania si stúpa približne na 75 %. Najvyššiu úroveň osvojovania si (takmer 90 %) možno pozorovať vtedy, keď ľudia bezprostredne uplatňujú nadobudnuté vedomosti v reálnom živote alebo učia iných. Preto nemožno očakávať najlepšie výsledky, keď sa budeme vzdelávať len prednáškovým spôsobom. Aby sme mohli dosiahnuť maximálnu efektívnosť vzdelávania, je potrebné zaviesť vzdelávanie cez činnosť samotných žiakov.

Metódy vzdelávania:

- 1 Práca v skupine

- Práca v malých skupinách
- Dvojice
- Trojice
- 2 Prednášky
- 3 Miniprednášky
- 4 Prezentácie
- 5 Kolektívne prezentácie
- 6 Mozgová burka
- 7 Diskusia
- 8 Metóda case study (analýza situačných cvičení)
- 9 Rolová hra
- 10 Pracovná hra
- 11 Facilitácia
- 12 Moderovanie

KONCEPTUÁLNE ZÁSADY PRÁCE S MLÁDEŽOU V PROJEKTOVOM MANAŽMENTE A FUNDRAISINGU

Je potrebné poznamenať, že do práce na projekte boli zapojení v prvom rade zástupcovia mládeže, ktorí preukázali svoju aktívnu pozíciu k rozvoju štátu/regiónu/mesta. Podieľať sa na projekte boli prizvaní žiaci vyšších ročníkov rôznych škôl, ktorí sa zúčastnili oblastnej súťaže Keby som ja bol prezidentom.

V rámci projektu Európska škola výmeny skúseností boli zavedené inovačné postupy aktivizácie mládeže, najmä:

- postup aktívneho zapojenia predstaviteľov projektu a prevádzkovateľov Európskej školy do práce na projekte. Zúčastniť sa na seminároch a konferenciách s prítomnosťou expertov pre otázky rozvoja vzdelávania boli pozvaní aj zástupcovia mládeže z prihraničných regiónov.
- Počas tréningových stretnutí tím expertov uskutočnil celý rad tréningových cvičení z projektového manažmentu. Národné a medzinárodné skupiny mladých ľudí si vypočuli tréningový kurz zo základov fundraisingu a projektového manažmentu. Výsledkom týchto tréningov sú vypracované projekty, niektoré z nich už získali financovanie z programu Mládež v akcii a boli realizované mládežou v roku 2012, iné sú pripravené na realizáciu v roku 2013.
- Bol zavedený princíp odovzdávania informácií mladých odborníkov pre otázky projektového manažmentu z Centra európskych iniciatív cieľovej skupine – mládeži.

METODOLÓGIA PRÁCE EURÓPSKEJ ŠKOLY V MARMAROŠSKEJ ŽUPE A USKUTOČNENIE 1. A 2. STRETNUTIA «ENERGETIKA»

Agentúra správy energetiky v Marmarošskej župe (AMEMM) sa bezprostredne nezaobrá vzdelávacími inštitúciami, preto pre patričnú realizáciu projektu Európska škola výmeny skúseností bola vybraná jedna základná a niekoľko iných škôl.

Všeobecná metodika projektu vychádzala z nasledujúcich predpokladov:

- nevyhnutnosť zvýšiť informovanosť študentov, učiteľov a verejnosti vôbec o otázkach energetickej efektívnosti, obnoviteľných zdrojov energie a klimatických zmien;
- nevyhnutnosť vytvoriť a otestovať inovačné vzdelávacie programy a metodiky, ktoré môžu byť v budúcnosti využité na zväčšenie vplyvu projektu;
- nevyhnutnosť upevniť spoluprácu medzi vzdelávacími inštitúciami v prihraničných regiónoch.

Metodológia, ktorá bola prijatá na realizáciu projektu, bola sústredená na uspokojenie týchto potrieb.

Hlavné podujatia uskutočnené AMEMM v rámci projektu EURÓPSKA ŠKOLA VÝMENY SKÚSENOSTÍ sú uvedené nižšie:

- stretnutia a podujatia spojené s riadením projektu;
- účasť a organizácia seminárov so vzdelávacími inštitúciami a partnermi projektu;
- návšteva škôl v Marmarošskej župe a partnerských regiónoch;
- vzdelávanie prevádzkovateľov Európskej školy;
- príprava databázy inštitúcií zapojených do spolupráce;
- príprava praktickej príručky a výskum;
- príprava databázy expertov;
- vytvorenie siete Európskej školy výmeny skúseností a Medzinárodného konzorcia Aliancia;
- vytvorenie pracovných skupín;
- vytvorenie skupín študentov;
- vytvorenie webového portálu (www.europeanschool.amemm.ro);
- organizácia videotréníngov z trvalo udržateľnej energetiky;
- organizácia poznávacej cesty pre ukrajinských partnerov v oblasti energetiky a umeleckého vzdelávania;
- účasť a organizácia tematických táborov;
- propagácia projektu (konkrétne podujatia a materiály vrátane YouTube filmov).

Nesporne jednou z najintenzívnejších, veľmi úspešných a pozitívny dojem vzbudzujúcich činností je uskutočnenie tematických táborov (výmenné podujatia). AMEMM bola organizátorom dvoch tematických táborov z oblasti energetiky a umenia v Marmarošskej župe. Ich cieľ spočíval v tom, aby poskytli účastníkom poznatky z energetiky a problémov klimatických zmien v neformálnom ovzduší: pomocou interaktívnych hodín a praktických ukážok, experimentov, tímovej práce, hier a súťaží. Účastníci sa dozvedeli a získali pragmatické teoretické vedomosti, pod vedením organizátorov pripravili experimenty/schémy/pracovné prístroje, ktoré možno použiť v každodennom živote.

Študenti postavili slnečnú kuchárku, kartónovú veternú turbínu, plechovkovú Savoniovu turbínu, slnečné sušičky ovocia a slnečné domy. Veľa nového sa dozvedeli o prírode, tábor bol vynikajúcou možnosťou zabezpečiť deťom pozitívny kontakt s okolitým životným prostredím. Okrem energetiky tábor venoval pozornosť aj inej téme – umeniu. Činnosť bola spojená s hudbou (hra na píane a husliach, spev), tancami a maľovaním na skle, čo študenti prijali s nadšením a čo ich podnecovalo do tvorivej práce. Druhé výmenné podujatie venovalo pozornosť takým fundamentálnym otázkam ako energetika spojená s ochranou životného prostredia a zachovaním prírodných zdrojov, zdravý spôsob života, medzikultúrna výmena, priateľstvo a spolupráca.

METODOLÓGIA PRÁCE EURÓPSKEJ ŠKOLY V SABOLČSKO-SATMÁRSKO-BEREŽSKEJ ŽUPE. USKUTOČNENIE

1. A 2. STRETNUTIA «EKOLÓGIA»

NAJLEPŠIE PRAKTIKY NA KOMPETENČNEJ BÁZE V ZÁKLADNEJ ŠKOLE VILMOSA TEICHMANNÁ

Rozšírenie vzdelávania na kompetenčnom základe bolo prvým krokom na prepravbu pedagogického programu školy.

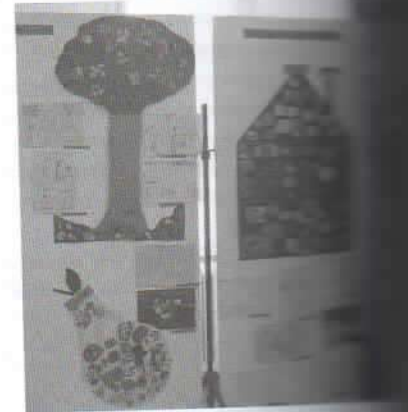
S cieľom rozvoja pedagogickej kultúry prebieha rozširovanie nástrojov a metód vzdelávania, skupinových vzdelávací-metodických programov.

Realizácia projektu s využitím školských digitálnych znalostí a digitálnych technológií, ako aj vybavenia technológiami nevyhnutnými na realizáciu vzdelávacích programov je záväznou podmienkou (interaktívna tabuľa, žiacke notebooky).

Do školského pedagogického programu sú zapojené skupiny vzdelávania na kompetenčnom základe ako je tvorba skupinových metód štúdia, diferencované vzdelávacie

Dôležité je formovanie základných kompetencií študentov:

- rodný jazyk (chápanie a formovanie umeleckého jazyka);
- cudzí jazyk;
- matematika-logika;
- prírodné vedy;
- digitálne technológie (využitie školských digitálnych technológií);
- efektívne samostatné vzdelávanie;
- sociálne (občianske) a ekologické kompetencie;
- iniciatívne a podnikateľské schopnosti;
- umelecko-estetické znalosti a výtvarná tvorivosť;
- budovanie životnej cesty.

Určujúcou formou diferencovanej vzdelávania je individuálne plnenie úloh zo strany žiakov, ktoré zabezpečenia vzdelávania a osobnostného rozvoja samostatne pracovať.

S týmto cieľom sa žiaci danej školy zapájajú do rôznych vzdelávacích situácií samostatne alebo v skupinách. Programu ich vedome učia samostatne vykonávať, formujú algoritmus samostatného vykonávania úloh na rozličnej báze úloh a pomocných prvkov. Táto forma vzdelávania napomáha aktívnu účasť žiakov na prípadoch z úzadia usmerňuje činnosť žiakov, ktorí organizujú výstavy produkcie v rámci prezentácie skúseností expertov v oblasti určitej oblasti, čo je možná aj výmena skúseností z danej oblasti.

Vnútorne prípravné kurzy v rámci vzdelávania ranné zapojenie do možnosti poskytnutých vzdelávacích metód skupinového vzdelávania, ako aj realizáciu dvojtýždňových projektov a tematických projektov.

METODOLÓGIA PRÁCE V PREŠOVSKOM KRAJI

Územná blízkosť hraníc regiónov v Maďarsku, na Slovensku, v Rumunsku a na Ukrajine podmieňuje možnosti vzdelanostnej migrácie mladých ľudí. Projekt Európska škola výmeny skúseností je zameraný na vzdelávanie mladých ľudí z regiónov v Maďarsku (Sabolč-Satmár-Bereg), na Slovensku (Prešovský kraj), v Rumunsku (Marmarošská župa) a na Ukrajine (Zakarpatská a Ivano-Frankovská oblasť) v hoci ktorej strednej škole a na úplné získanie vzdelania v rodnej krajine.

Cieľ tohto projektu spočíva v nachádzaní algoritmu a štruktúry výmeny študentov na zabezpečenie jeho výstupov. V súlade s týmto cieľom boli doň zapojení experti. Úloha expertov predpokladá hodnotenie a prípravu plánu, zabezpečenie primeranosti cieľov dokumentov.

1. Technická úloha

Úloha č. 1. Vypracovať analýzu existujúceho stavu vzdelávania na základných a stredných školách v partnerských krajinách.

Úloha č. 2. Hodnotenie stavu navrhutej štruktúry, fungovanie Európskej školy výmeny skúseností po financovaní projektu.

Úloha č. 3. Projekt tematickej štruktúry navrhutej činnosti Európskej školy výmeny skúseností po ukončení financovania projektu.

Úloha č. 4. Návrh financovania navrhutej štruktúry na zabezpečenie fungovania Európskej školy výmeny skúseností po ukončení projektu.

Úloha č. 5. Vypracovanie definitívnej organizačnej štruktúry Európskej školy výmeny skúseností.

2. Zdroje

Projekt organizačnej štruktúry Európskej školy výmeny skúseností. Navrhovaná organizačná štruktúra stredísk Európskej školy výmeny skúseností je hierarchickou štruktúrou, ktorá sa skladá z centrálného orgánu (mesto Užhorod), národných orgánov (pobočky otvorené partnerskými inštitúciami, ktoré realizujú projekt) a výkonných jednotiek (partnerské inštitúcie, ktoré realizujú projekt).

3. Výsledok

Organizačná štruktúra obsahuje poslednú verziu inštitúcie v anglickom, maďarskom, rumunskom, slovenskom a ukrajinskom jazyku. Plán navrhovanej realizácie je v anglickom, maďarskom, rumunskom, slovenskom a ukrajinskom jazyku.

Základná stratégia cieľov je opísaná v dokumente vypracovanom Prešovským samosprávnym krajom

www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-a-z-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf

.....

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Vertical text on the left margin, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Main body of the page containing several paragraphs of text, which are extremely faint and illegible due to low contrast and blurriness.

2013

«Școala Europeană de Schimb de Experiență» - o platformă pentru asigurarea stabilă de cooperare între instituțiile de învățământ din regiunile de frontieră din Ucraina, Slovacia, Ungaria și România

GHIDUL PRACTIC

pentru reprezentanții domeniului de educație și ONG-uri din regiunile de frontieră din Ucraina, Ungaria, Slovacia și România.

Ghid informativ elaborat, aranjat și format conform ideii și obiectivelor proiectului «Școala Europeană de Schimb de Experiență» în cadrul Programului Uniunii Europene, Programului colaborării transfrontaliere ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-2013 a fost realizat în perioada ianuarie 2011 până în ianuarie 2014.

Scopul principal de pregătire și publicare a Ghidului de a extinde informația despre cea mai bună experiență a instituțiilor din domeniul implementării proiectelor internaționale și lărgirea tehnici de muncă.

Ghidul conține caracteristici conceptuale, de organizare, de reglementare și structurale ale funcționării sistemelor de educație în Ungaria, Slovacia și România în stadiul lor de dezvoltare. Se subliniază activitatea rețelei internaționale a instituțiilor de învățământ din cadrul proiectului și sunt prezentate cele mai bune exemple de cooperare la nivel internațional.

În cadrul Proiectului s-a analizat detaliat situația curentă în domeniul învățământului în regiunile de frontieră, s-a efectuat o analiză a cerințelor și oportunitățile pentru studiile elevilor și studenților străini în instituțiile de învățământ din regiunile de frontieră. Rezultatele au fost incluse în versiunea completă a Ghidului, care este o parte integrantă a versiunii scurte și prezentată pe CD.

Ghidul nu pretinde la exhaustivitate a resurselor informaționale colectate din punctul de vedere al dinamicii permanente de dezvoltare. Datele prezentate poartă un caracter informațional.

Grupul de experți:

Petro Kindyuh - directorul Școlii specializate nr.5 de gradul I-III cu studii intensive a limbilor străine (regiunea Transcarpatia, Ucraina)
Natalia Nosa - președinte al Centrului «Inițiativele Europene», președintele Asociației Internaționale «IARDI» (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Katerina Stankevich – manager ONG «Ecosfera» (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Yaroslav Oleksyn – directorul Școlii generale de gradul I-III cu studii intensive a limbii germane din orașul Ivano-Frankivsk (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Sviatoslav Hustyak – directorul Agenției regionale de dezvoltare «Polonyny» (regiunea Presov, Slovacia)

Rakoczy Andras - director al Asociației de dezvoltare regională «KIUT» (regiunea Szabolcs-Szatmár-Bereg, Ungaria)

Adina Dumitru – director al Agenției de Management Energetic Maramureș (Județul Maramureș, România)

Referenți:

Katerina Stankevich – manager ONG «Ecosfera» (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Compileri:

Katerina Stankevich – manager ONG «Ecosfera» (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Natalia Nosa - președinte al Centrului «Inițiativele Europene», președintele Asociației Internaționale «IARDI» (regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Traduceri:

Andrew Shytyev - manager al Asociației instituțiilor internaționale de dezvoltare regională «IARDI» (Ucraina)

Jaroslav Dzhoganik - dr. în filologie, docent, director al Institutului slovaco-ucrainean de inițiative umanitare (Regiunea Transcarpatia, Ucraina)

Alina Focșa - translator (București, România)

Ucraina

INFORMAȚII GENERALE DESPRE tendențele teritoriale ale proiectului

Ca suprafață și populație Ucraina, în comparație cu alte state europene, este o țară mare. Suprafața acesteia este de 603,7 mii km², reprezentând 5,7% din teritoriul Europei. În termeni de suprafață Ucraina este mai mare decât Franța (544 mii km²), Spania (505 mii km²), RFG (357 mii km²), Polonia (313 mii km²). În partea de sud Ucraina are ieșire la Marea Neagră și Marea Azov. Lungimea totală a liniei de frontieră este de 7590 km. Lungimea frontierei terestre - 5624 km. Lungimea frontierei maritime - 1966 km. În partea de est Ucraina se învecinează cu Federația Rusă (1955 km), la nord cu Belarus (1084 km), la vest cu Polonia (542 km), Slovacia (98 km), Ungaria (135 km), România (608 km) și cu Republica Moldova (1202). Accesul la țările din Europa Centrală și de vest se întinde pe o suprafață cu o lungime de 2590 km. Teritoriul Ucrainei este preponderent de tip câmpie, 95% din suprafața țării este câmpie, 5% - zona montană (Carpați și munții din Crimeea). Amplasarea geopolitică a Ucrainei este caracterizată de influența atât din partea culturii din Occident, cât și a celei din Est.

Sistemul de învățământ din Ucraina a fost supus recent reformelor în conformitate cu cerințele Uniunii Europene: trecerea învățământului general la sistemul de studii de 12 clase, schimbarea metodelor de evaluare și alte avantaje ale sistemului de învățământ european. Educația în regiunile de frontieră ale Ucrainei, mai precis în regiunile Transcarpatia, Ivano-Frankivsk și Cernăuți este caracterizată printr-o serie de particularități. Din punct de vedere istoric, în regiunile de frontieră, de foarte mult timp locuiesc reprezentanți de diferite naționalități. Istoric vorbind, regiunile de frontieră au fost populate de reprezentanții diferitelor națiuni încă din timpuri străvechi.

Procesul de învățământ cuprinde diferite dificultăți și probleme care nu au putut fi soluționate pe parcursul ultimilor ani, mai precis:

■ Lipsa de resurse financiare pentru instituțiile de învățământ din regiunile de frontieră. De regulă, regiunile de frontieră sunt zonele periferice cu o capacitate limitată, din cauza poziționării îndepărtate față de capitala țării. În consecință, resursele materiale și investițiile, cum ar fi echipamente în școlile de pe ambele părți ale frontierei sunt învechite și inutile. Cu scopul de a rezolva problema lipsei resurselor financiare, un grup alcătuit din directori de școli și profesori este în căutare de resurse suplimentare din partea guvernului sau de la organizații

Regiunea Transcarpatia

REGIUNEA TRANSCARPATIA ȘI REGIUNILE DE FRONTIERĂ

Proiectul «Școala Europeană de schimb de experiență» cuprinde următoarele cinci regiuni de frontieră: regiunea Presov din Slovacia, regiunea Szabolcs-Szatmár-Bereg din Ungaria, județul Maramureș din România, regiunile Transcarpatia și Ivano-Frankivsk din Ucraina.

Alegerea zonei țintă este determinată, în primul rând, de considerentele istorice și culturale în regiunile menționate, de asemenea, de necesitățile populației în obținerea studiilor pe cealaltă parte a frontierei, mai precis a celor tehnice și generale. Un factor important este, de asemenea, existența unei rețele active de parteneriat și un instrument financiar unic care cuprinde toate regiunile precizate - beneficiarii.

Autoritățile și municipalitățile din fiecare dintre cele patru țări au diverse jurisdicții pe ambele părți ale frontierei, educația aparține de diferite ministere, având diferite instrumente financiare. Prin urmare, analiza privind problemele și perspectivele în domeniul educației are o semnificație strategică pentru continuarea colaborării în acest domeniu. Procesul educațional în fiecare țară se desfășoară în conformitate cu cadrul legal existent și structura educației.

internaționale în cadrul programelor și proiectelor corespunzătoare. Instituțiile de învățământ din Slovacia, Ungaria și România au o vastă experiență în managementul de proiect, există o serie de exemple de activitate de succes a instituțiilor de învățământ în implementarea de proiecte și obținerea asistenței tehnice de la diverse organizații donatoare, fapt căruia se datorează rezolvarea problemelor instituționale ale acestora.

■ Instituțiile de învățământ, mai precis, școli și gimnazii, licee și colegii au un interes deosebit de a participa în cadrul proiectelor și a programelor internaționale. Cu toate acestea, pentru a participa la programe naționale sau internaționale grupurile alcătuite din oamenii din domeniul educației (directori de instituții și profesori) nu au suficiente cunoștințe privind experiența în managementul de proiect și implementarea acestora.

■ Fiecare instituție de învățământ din regiunile de frontieră are experiență proprie pe care își dorește să o împărtășească cu părțile interesate cu scopul creșterii rezultatelor proiectului și schimbului de experiență (efectul

multiplicării). În prezent, datorită creării de noi oportunități în zonele de frontieră, școlile, liceele și gimnaziile în regiunile de frontieră ale Ucrainei au mare nevoie de un program de schimb de experiență, iar lipsa unei rețele educaționale comune și a bazei informaționale care ar asigura un flux continuu de informații către instituțiile de învățământ determină ineficiența tuturor inițiativelor bilaterale și multilaterale în ceea ce privește creșterea rezultatelor proiectelor care pot fi implementate cu ajutorul instituțiilor de învățământ interesate.

■ O problemă de actualitate pentru instituțiile de învățământ reprezintă crearea noilor stimulente pentru elevi și profesori. Unul dintre imbalduri eficiente pentru activarea diferitor grupuri de tineri este profilarea școlilor. Această metodă de stimulare și perfecționare a procesului de învățământ determină oportunități suplimentare în regiunile de frontieră datorate gradului crescut de interes și a eficienței cooperării dintre instituțiile de pe ambele părți ale frontierei.

■ În prezent, sunt create condițiile de învățare în școli pentru copiii de diferite naționalități în limbile de instruire corespunzătoare. Acum în regiunea Transcarpatia funcționează școli cu predare în limba maghiară, slovacă, română. Școlile cu instruire în limba ucraineană, în prezent, există în Slovacia, Ungaria și România. Toate instituțiile mai sus menționate sunt interesate în colaborare. Dar lipsa unei baze de date comune în astfel de instituții face ca procesul de creare a parteneriatelor să fie foarte dificil și aproape imposibil pentru acele instituții care nu au experiență în colaborare.

Tineretul din familiile care alcătuiesc minoritatea națională și alte părți interesate doresc să urmeze studiile în instituțiile de învățământ superior a acelei țări a cărei limbă le este maternă. Dar lipsa de informații, de directive și de asemenea, de legătură între instituțiile de învățământ, limitează considerabil posibilitățile grupurilor-țintă și a celor interesate.

■ Din cauza lipsei de resurse financiare, astfel de probleme nu pot fi rezolvate prin eforturile individuale ale fiecărei instituții sau de echipa de profesori. Proiectul își propune să îmbine eforturile instituțiilor de învățământ de pe ambele părți ale frontierei în cadrul Școlii Europene, creată pentru schimb de experiență.

CADRUL LEGAL ÎN UCRAINA

Pentru a vizualiza cadrul legal din Ucraina, puteți accesa următoarele link-uri:

www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12

www.ubgd.lviv.ua/UA/zaochka/res/files/ewh1kxqhnwlfkxmnkxlaykq_0_.htm

www.vnz.org.ua/zaknadavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu

STRUCTURA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN UCRAINA

Învățământul în Ucraina are o structură complexă de tip european și cuprinde următoarele:

- Învățământ preșcolar
- Învățământ general
- Învățământ extrașcolar
- Învățământ profesional și tehnic
- Învățământ superior
- Învățământ postuniversitar
- Doctorantură
- Auto-educație

Există următoarele nivele de educație:

- Educație primară
- Educație medie de bază
- Educație secundară deplină
- Educație superioară de bază
- Educație superioară completă

Implementarea unui astfel de sistem extins are o importanță fundamentală:

- a) asigurarea unei alegeri libere pentru o persoană;

b) posibilitatea obținerii educației în conformitate cu capacitățile profesionale.

Conform cu Legea din Ucraina «Despre învățământ» cetățenii obținerea studiilor de diferite tipuri: la zi, cu frecvență redusă (program de studiu individual).

SISTEMUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ÎN UCRAINA

Structura învățământului superior din Ucraina este construită în conformitate cu cea din țările dezvoltate, definită de UNESCO, ONU și alte organizații internaționale.

Învățământul superior este o componentă a sistemului de învățământ din Ucraina, care este definit prin Legea Ucrainei «Despre învățământul superior» se dobândește în instituțiile de învățământ la diferite nivele de acreditare corespunzătoare pe bază de: studii medii complete și nivele de calificare precum Specialist Junior, Specialist de asemenea, Specialist și Masterant, ca studii postuniversitare.

Conform statutului instituțiilor de învățământ superior sunt stabilite patru nivele de acreditare:

- **Primum nivel** – liceu, școala profesională, alte instituții de învățământ echivalente;
- **Al doilea nivel** – colegiu și alte instituții de învățământ superior;
- **Al treilea și al patrulea nivel** (în funcție de rezultatele examenelor de admitere) – conservator, academie, universitate.

Instituții de învățământ superior efectuează studii de specialitate cu următoarele nivele de calificare:

- **Specialist Junior** – calificare asigurată de școli tehnice și alte instituții de învățământ superior cu primul nivel de acreditare;
- **Bacalaureat** – calificare asigurată de colegii și alte instituții de învățământ superior cu al doilea nivel de acreditare;
- **Specialist, masterant** – calificare asigurată de instituțiile de învățământ superior cu al treilea și al patrulea nivel de acreditare.

Etapele în instituțiile de învățământ superior presupun trecerea prin diferite nivele de calificare aflate la anumite etape de învățământ superior.

Rețeaua de instituții de învățământ superior oferă studenților la 10 mii de locuitori. Pregătirea specialiștilor și studenților efectuează la 70 de destinații care includ peste 500 de instituții.

ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN TRANSCARPATIA

Pe teritoriul regiunii Transcarpatia funcționează 13 instituții de învățământ general cu gradul de învățământ 13 gimnazii. Gimnaziul în sistemul de învățământ superior este o instituție de învățământ atipică.

Gimnaziul din Beregovo	Gimnaziul din Beregovo
Gimnaziul ucrainean din Beregovo	Gimnaziul ucrainean din Beregovo
Gimnaziul din Bushtyno	Gimnaziul din Bushtyno
Gimnaziul din Velykyi Bereznyi	Gimnaziul din Velykyi Bereznyi
Gimnaziul din Vynohradiv	Gimnaziul din Vynohradiv
Gimnaziul din Uzhgorod	Gimnaziul din Uzhgorod
Gimnaziul-cămin din Hus	

În regiunea Transcarpatia funcționează 18 instituții de învățământ superior de stat cu nivelele de acreditare: Colegiul de Medicină din Beregovo, Colegiul de Medicină din Uzhgorod, Institutul de Artă din regiunea Transcarpatia, Colegiul de Artă din cadrul Universității Naționale de Tehnologie din Uzhgorod, Liceul Tehnic din Transcarpatia, Liceul Tehnic de Inginerie din Uzhgorod, Liceul Tehnic Național de Agricultură din Mukachevo, Liceul Tehnic de Comerț din Mukachevo, Liceul Tehnic de Comerț din Uzhgorod, Liceul profesional de medicină din Mukachevo, Liceul Zador din Uzhgorod, Liceul de Cultură din Uzhgorod.

Republica Slovacă

INFORMAȚII GENERALE DESPRE ȚARĂ

Republica Slovacă – stat continental situat în centrul Europei și se învecinează cu Austria, Ungaria, Polonia, Ucraina și Republica Cehă. La nord și nord-est Republica Slovacă este limitată de munții Carpați. Teritoriul montan reprezintă peste 33 % din suprafața țării. Populația țării – 5,4 milioane de oameni. Populația majoritară sunt slovacii (85% din populație) – popor slav din vest, istoric și cultural se află în strânsă legătură cu Europa de Vest. Limba de stat este limba slovacă, chiar dacă limbile maghiară și cehă sunt, de asemenea, destul de utilizate. Capitala statului este orașul Bratislava.

Sistemul de învățământ în Slovacia este guvernat de următoarele legi de bază: Constituția Republicii Slovace (adoptată în 1992), Legea Învățământului, legile de specialitate și reglementările guvernamentale în vigoare pentru o perioadă determinată de Parlamentul țării și altele.

Rolul principal în managementul educației în Slovacia este conferit Ministerului Educației, Științei, Tineretului și Sportului, care a fost creat și funcționează în conformitate cu legea.

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE DEZVOLTARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN REPUBLICA SLOVACĂ

ÎN PERIOADA ANILOR 2012-2021

Strategia de dezvoltare a învățământului în Republica Slovacă a fost elaborată de Ministerul Educației Republicii Slovace, descrierea detaliată a acesteia se poate vedea accesând link-ul

www.ecav.sk/files/user/strategia_rozvoja_skolstva_v_ecav.pdf

INFORMAȚII GENERALE DESPRE SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN REPUBLICA SLOVACĂ

Învățământul în Republica Slovacă, asemănător cu cel din țările CSI este divizat în:

- Preșcolar
- Primar
- Mediu-general
- Superior

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

În Republica Slovacă există instituții de învățământ superior publice, de stat și private. De asemenea, toate instituțiile de învățământ superior sunt împărțite în două tipuri: instituții de învățământ superior de tip universitate (de exemplu, Universitatea Kamenskoho din Bratislava), instituții de învățământ superior de tip nu universitar (adesea în funcție de specializare).

În prezent funcționează 12 universități, 5 școli tehnice superioare, 3 școli superioare de artă, 1 școală superioară de studii economice, 2 școli militare și de

poliție, 10 instituții de învățământ superior private și, de asemenea, 3 instituții de învățământ superior străine, care oferă posibilitate de a obține studii pe teritoriul Republicii Slovace.

Instituțiile de învățământ superior în Republica Slovacă oferă studii în cadrul programelor de învățământ acreditate, divizându-se pe trei nivele.

Primul nivel – studiile se finalizează cu acordare absolvenților a gradului de licențiat (Bc. sau BcA – Bacalaureat), studiile durează de obicei trei ani, în unele instituții de învățământ superior patru ani.

Al doilea nivel este mai complex. Studiile durează de obicei 2 ani, dar sunt și cazuri de durată între 1 și 3 ani. Există trei programe diferite.

Primul program presupune acordarea gradului academic de Masterant (Magister), care este analogic cu cel de Mag. sau MgA (Masterant în Artă) sau conform sistemului anglo-saxon MA (Master of Arts), M.Sc. (Master of Science) și M.F.A. (Master of Fine Arts). După susținerea examenului, se atribuie titlul de: RNDr. (Doctor în Științe Naturale – program în domeniul Științelor Naturii), PharmDr. (Doctor în Științe Farmaceutice – în cadrul programelor farmaceutice), PhDr. (Doctor în Filosofie – în cadrul programelor de științe sociale și arte), JUDr. (Doctor în Drept – în cadrul programelor juridice), PaedDr. (Doctor în Pedagogie – în cadrul programelor de pedagogie și educația fizică), ThDr. (Doctor în Teologie – în cadrul programelor teologice).

Cel de-al doilea program disponibil pe al doilea nivel al învățământului superior este programul de Inginerie cu acordarea gradului academic de Inginer (Ing. – Inžinier). Se atribuie absolvenților domeniului tehnic, agricol, și, spre deosebire de alte state, și celui economic. Spre deosebire de programul de masterat, absolvenții programelor de Inginerie nu pot susține așa-numitul examen riguros. Gradul academic analogic german este Dipl.-Ing. (Diplom-Ingenieur), iar în specializările tehnice anglo-saxone M. Eng. (Master of Engineering), Master of Science sau Master of Applied Science.

Al treilea program disponibil pe al doilea nivel al învățământului superior este programul de doctorat, în care se atribuie următoarele grade academice: MUDr. (Medic Generalist), MDDr. (Medic-Stomatolog) sau MVDr. (Veterinar).

Al treilea și cel mai înalt nivel de învățământ superior în Republica Slovacă cuprinde programul de doctorat care durează cel mult 3 ani cu forma studiului la zi și 5 ani la distanță. Se acordă următoarele grade academice Ph.D. (Doctor), Art.D. (Doctor în Științele Artei), sau Th.D. (Doctor în Științele Teologice).

.....

Ungaria

sunt similare sau în parte, conținutul educațional similar.

Gradele de bacalaureat și masterat sunt divizate pe următoarele domenii:

- formare în domeniul agricol
- formare în domeniul filozofiei
- formare în domeniul economic
- formare în domeniul informaticii
- formare în domeniul juridic și administrativ
- formare în domeniul tehnic
- formare în domeniul artistic
- formare în domeniul artei intermediare
- formare în domeniul apărării naționale și în domeniul militar
- formare în domeniul medicinei și a sănătății
- formare în domeniul pedagogic
- formare în domeniul sportului
- formare în domeniul științelor sociale
- formare în domeniul științelor naturii

Nivele de formare:

Sistemul de formare care se bazează pe trei cicluri de formare este prezentat în diagramă și este în funcție de nivelul de formare. Pentru a se familiariza cu propunerea de sistem de învățământ superior, vă rog să vizualizați următoarea diagramă.

INFORMAȚII GENERALE DESPRE STAT

Localizarea regiunii Szabolcs-Szatmár-Bereg

Ungaria este situată în Europa Centrală între munții Carpați, munții Alpi și munții Dinarici, dar aproape trei sferturi din teritoriul țării este localizat în câmpie. Populația - aproximativ 10 milioane de oameni. Capitala - Budapesta. Majoritatea populației este reprezentată de unguri, cuprinde 97 % din populație.

Limba oficială este cea maghiară, limbile engleză și germană sunt predate în școlile de învățământ secundar ca a doua limbă.

Rolul principal în managementul învățământului din Ungaria îl are Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, care este organizat și funcționează în conformitate cu legislația.

Sistemul de învățământ în Ungaria este guvernat de următoarele legi de bază: Constituția Ungariei, Legea Învățământului, legile de specialitate și reglementările guvernamentale în vigoare pentru o perioadă determinată de Parlamentul țării și altele.

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN UNGARIA

Pe parcursul ultimilor ani învățământul din Ungaria s-a confruntat cu schimbări considerabile și, conform hotărârii Parlamentului țării din decembrie 2011, se desfășoară reînnoirea învățământului general, a pregătirii profesionale, a învățământului superior și a celui pentru adulți.

Învățământul în Ungaria cuprinde:

- învățământ preșcolar (grădiniță);
- școala primară;
- învățământ mediu-general;
- învățământ superior.

În prezent există 2 forme de învățământ secundar:

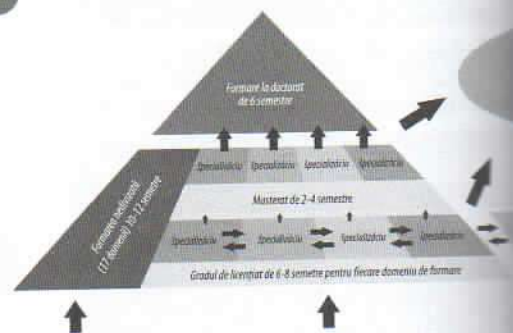
- studii cu scopul de a obține diploma care îi pregătește pe elevi pentru continuarea studiilor în cadrul instituțiilor de nivel superior sau le oferă posibilitatea continuării studiilor în instituțiile de formare profesională (gimnazii și școli profesionale)
- studii tehnice profesionale, care asigură posibilitatea obținerii unei profesii în urma susținerii unui examen de specializare în cazul elevilor cu rezultate slabe în învățare.

GIMNAZIUL va funcționa și în continuare în sistem de 4-6-8 ani academici, de asemenea, va fi introdus așa-numitul an pregătitor pentru instruire în limbi străine.

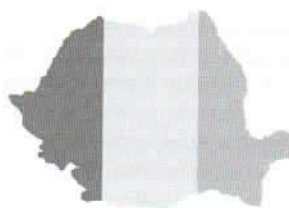
ȘCOALA MEDIE PROFESIONALĂ presupune 9-12 ani academici care se finalizează cu susținerea examenelor de absolvire și posibilitatea obținerii specializării profesionale în anii academici 13-14.

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN UNGARIA

Sistemul de formare este venitul din toate ramurile de învățare și subiecte care

În prezent sistemul de învățământ superior în Ungaria este compus din 12 universități de stat, o universitate publică, 12 colegii de stat, 25 de colegii clericale și 9 colegii, susținute de fonduri publice.

România

INFORMAȚII DESPRE ȚARĂ ȘI REGIUNILE DE FRONTIERĂ (SATU MARE ȘI MARAMUREȘ)

România este situată în partea de sud-est a Europei Centrale, suprafața țării cuprinde 238391 de kilometri pătrați. Din punct de vedere geografic, Carpații românești și Delta Dunării, cu ieșire la Marea Neagră, sunt îmbinate într-un peisaj divers și distribuite armonios (câmpie - 36% dealuri și podișuri - 33%, munți - 31%).

România se învecinează cu Ungaria, Ucraina, Republica Moldova, Bulgaria și Serbia. În partea de sud-est are ieșire la Marea Neagră.

Potrivit ultimului recensământ, numărul total de locuitori a scăzut la 21623849 de oameni. Partea preponderentă a populației este formată din români (89,4%). De asemenea, pe teritoriul României locuiesc unguri (7,1%), inclusiv și Szeklers, romi (1,7%) și alte minorități (1,8%).

Minoritățile naționale au dreptul constituțional de a folosi limba maternă în viața de zi cu zi (administrația de stat, școli, mass-media, etc).

ADMINISTRAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI în România.

Cadrul legal pentru educație este bazat pe Legea privind Educația Națională nr. 1/2011. Dreptul de a implementa prevederile Legii menționate aparține Ministerului Educației Naționale din România.

Învățământul obligatoriu în România este de 10 ani, cuprinzând învățământul primar și secundar, iar învățământul secundar este obligatoriu până în 2020. Studiile obligatorii cu durata de 10 ani sunt obținute de cetățeni până la vârsta de 18 ani.

Învățământul național preuniversitar este alcătuit din toate instituțiile de stat, private și religioase / instituții de învățământ acreditate.

Învățământul preuniversitar în România conform cu ISCED (Clasificarea Internațională Standard în Educație) cuprinde următoarele nivele:

a) educație (0-6 ani), inclusiv la stadiul incipient al învățământului preșcolar (0-3 ani și 3-6 ani) care cuprinde formare în cadrul grupelor mici, medii și mari.

b) învățământ primar care include anul pregătitor și instruire în clasele 1-4;

c) învățământ secundar care cuprinde:

- Învățământ secundar incomplet sau complet cu formare între clasele 5 și 9

- Învățământ superior sau secundar care este alcătuit din formare în liceu în clasa a 10, a 12/13 cu program de pregătire teoretic și tehnico-profesional.

d) Formarea resurselor umane pe durata între 6 luni și 2 ani

e) Învățământ preuniversitar care îl cuprinde pe cel post-secundar

• Anul academic de regulă începe în prima zi lucrătoare din octombrie și include două semestre. Un semestru de obicei cuprinde 14 săptămâni, după care, cel puțin trei săptămâni, sunt dedicate examenelor. Structura cursului în cadrul universității este aprobată de către Senatul Universității.

Diplome:

• **Primul ciclu:** după finalizarea gradului de licențiat cu denumire «Diploma de licență» sau, în funcție de circumstanțe, «Diploma de inginer» sau «Diploma de designer de peisaj urban».

• **Al doilea ciclu:** în urma absolvirii gradului de masterant conform programului de învățământ și a susținerii cu succes a lucrării de locență se numește «Diploma de masterat».

• **Al treilea ciclu:** după finalizarea cu succes a programului de formare PhD în cadrul universității se acordă «Diploma de Doctor în filozofie».

Programe de studii postuniversitare:

a) programe postdoctorale pentru cercetări științifice de perspectivă

b) educație postuniversitară și dezvoltarea profesională a programelor fără intrerupere.

ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

În România învățământul superior este asigurat de universități, academii, institute, școli cu studii superioare care pot fi de stat, private sau religioase.

CERCETĂRILE ÎN DOMENIUL EDUCAȚIEI

ÎN REGIUNILE DE FRONTIERĂ REFERITOR LA NECESITĂȚI ȘI PĂSIBILITĂȚI DE INSTRUIRE A ELEVILOR/STUDENȚILOR STRĂINI ÎN INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN REGIUNILE DE FRONTIERĂ.

În cadrul proiectului au fost efectuate cercetările privind formarea elevilor/studentilor străini în instituțiile de învățământ din regiunile de frontieră. În versiunea de prezentare a Ghidului este inclusă o scurtă descriere a situației privind existența unor burse și programe speciale. Materialele cercetărilor au fost incluse în varianta completă a Ghidului care este o parte integrantă a versiunii Demo și se adaugă pe CD.

DISPOZIȚII GENERALE PRIVIND INSTRUIREA STRĂINILOR ÎN UCRAINA

• Reguli generale privind admiterea străinilor la studii în instituțiile de învățământ superior din Ucraina sunt stabilite la nivel de stat, în cadrul reglementărilor riguroase din această țară.

• Dreptul străinilor de a obține studii în Ucraina este garantat de Legea Ucrainei «Privind statutul de drept al străinilor și a persoanelor fără cetățenie» (cu modificări), «Privind instruirea cetățenilor străini în Ucraina» (cu modificări) și din 05.08.1998 nr.1238 «Privind aprobarea dispoziției despre admiterea străinilor și a persoanelor fără cetățenie la studii în cadrul instituțiilor de învățământ superior».

• În cazul admiterii la studii instituțiile de învățământ superior se bazează, de asemenea, și pe acordurile stabilite cu persoane juridice și fizice. Persoanele străine cu ședere permanentă pe teritoriul Ucrainei au dreptul la admitere în instituțiile de învățământ superior cu condiții egale ca cele existente pentru cetățenii Ucrainei

Tipuri de activități educaționale privind instruirea cetățenilor străini.

1 Pregătire pentru admitere în instituțiile de învățământ superior din Ucraina (secția de pregătire)

• Durata studiilor – 10 luni.

Programul secției de pregătire cuprinde:

- învățarea limbii ruse sau ucrainene;
- studierea intensivă a materiilor de bază din școala secundară.

2 Pregătire în domeniile și specializările acreditate la nivel de calificare educațională:

- «Licențiat»
- «Specialist»
- «Masterant»
- «PhD»

Limba de instruire – de regulă, ucraineana, rusa sau engleza, la alegerea studentului.

REZULTATELE CHESTIONĂRII ELEVILOR DIN ORAȘUL UZHGOROD PRIVIND DORINȚA CONTINUĂRII STUDIILOR PESTE HOTARE

În anii academici 2012-2013 experții proiectului «Școala Europeană de Schimb

de Experiență» (parțial împreună cu organizația «Ucraina Conștientă») au chestionat 324 de elevi din școala secundară aparținând de șase școli cu profil diferit și localizare diferită din orașul Uzhgorod: școala specializată nr.2 de gradul I-III, școala specializată nr.5 de gradul I-III, școala medie generală nr.15 de gradul I-III, gimnaziul din orașul Uzhgorod, gimnaziul lingvistic, liceul «Lider» cu profil multiplu. (Rezultatele chestionării se pot găsi în supliment). Trebuie luat în considerare și faptul că chestionarul s-a desfășurat în școlile cu limba de predare ucraineană.

Concluzii generale:

• Majoritatea elevilor chestionați (61%) și-ar dori să studieze în străinătate. Impedimentul principal pentru efectuarea studiilor peste hotare este lipsa de fonduri (54%) și cunoașterea insuficientă a limbilor străine (22%).

• Țările cele mai atractive pentru obținerea diplomei de studii superioare sunt Polonia (24%), Republica Slovacă (16%), Republica Cehă (14%) și Ungaria (12%). O parte din elevi (12%) și-ar dori să studieze în orice altă țară din UE.

• Pentru elevii din Uzhgorod cele mai populare specializări pentru studii în străinătate sunt medicina (18%), jurnalism și informatică (16%), turismul internațional (13%).

• Motivul principal pentru alegerea instituției de învățământ superior considerat de către elevi este dorința, interesul (34%), orientarea spre profesii de prestigiu și oportunitatea angajării (27%).

• În general, elevii evaluează nivelul de învățământ în sistemul educațional ucrainean ca fiind satisfăcător (3,7 puncte pe o scară de 5 puncte) și consideră că studiile în străinătate conferă perspective mai bune pentru viitor (48%), chiar dacă doar 21% planifică angajarea peste hotare după absolvirea instituției de învățământ superior.

BURSE ÎN REGIUNEA SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG

Consiliul maghiar ce acordă burse (HSB) este o organizație responsabilă pentru distribuirea burselor în Ungaria (site-ul oficial: www.scholarship.hu)

În anul 2005 ministrul învățământ din Ungaria a creat fondul de burse pentru dezvoltarea mobilității studenților în instituțiile de învățământ superior și acordarea cetățenilor străini a oportunităților de creștere a calificării în cadrul instituțiilor maghiare de învățământ superior.

Sunt oferite burse pentru următoarele programe:

1 Cursul de bază în cadrul universității (5-10 luni)

Cerințele pentru admitere: candidatul trebuie să dețină diploma de absolvire a studiilor medii complete și în momentul depunerii cererii să urmeze studiul în cadrul programului de licență sau specializare.

2 Studii postuniversitare (3-21 zile sau 1-10 luni)

Cerințele pentru admitere: la momentul depunerii cererii candidatul trebuie să fie încadrat la Masterat.

3 Doctorat (1-3 ani)

Cerințele pentru admitere: deținere a diplomei de masterat.

4 Postdoctorat (1-10 luni) Cerințele pentru admitere: gradul de doctor în științe.

5 Activități de cercetare pentru lectori seniori sau oameni de știință (3-21 zile sau 1-10 luni). Cerințele pentru admitere: participarea activă la cercetarea științifică.

6 Cursuri de vară (2-4 săptămâni)

Aceste burse se acordă conform programelor pentru orice specializare umană sau științelor naturale pe durata perioadei agreate. Bursele pentru cursurile de bază în cadrul universității nu pot fi acordate pe o perioadă mai mare de 3 ani.

Bursierii trebuie să rămână pe teritoriul Ungariei pe parcursul perioadei de valabilitate a bursei.

BURSE ÎN REPUBLICA SLOVACĂ

Cetățenii străini pot accesa bursele pentru cursuri de studii

studierea limbii slovace, practica pentru masteranți/doctoranți pe baza unor acorduri interministeriale, interguvernamentale sau în cadrul acordurilor de colaborare între instituții de învățământ (informații utile pe site-ul: www.minedu.sk sau www.studyin.sk)

Programul național de burse din Republica Slovacă funcționează pentru a sprijini schimbul de studenți, doctoranți, lectori universitari și colaboratori științifici (savanți).

TIPURI DE BURSE:

- burse pentru studenți din instituțiile străine de învățământ superior (care sunt cel puțin la al 6-lea semestru de studii), admiși la studii parțiale în cadrul instituțiilor slovace de învățământ superior pentru programul de masterat de unu-două semestre (de la 5 la 10 luni).
- burse pentru masteranți străini admiși la studii parțiale de masterat în cadrul instituțiilor slovace de învățământ superior, în centre de cercetări științifice (de la 1 până la 12 luni);
- burse pentru lectori universitari din străinătate și oamenii de știință pentru cursuri sau efectuarea practicii de cercetare în instituțiile slovace de învățământ superior, institute de cercetări științifice și în cadrul organizațiilor non-guvernamentale pe bază de invitație (de la 1 la 12 luni).

Candidații pentru burse nu pot fi studenții, masteranți, colaboratori științifici (savanți) sau lectori universitari care sunt la studii sau lucrează în momentul depunerii cererii în instituțiile slovace de învățământ superior, institute de cercetări științifice sau în cadrul organizațiilor non-guvernamentale.

Candidații pentru burse pot fi cetățenii următoarelor țări:

- țările Uniunii Europene – Austria, Belgia, Bulgaria, Marea Britanie, Ungaria, Germania, Olanda, Grecia, Danemarca, Irlanda, Spania, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Finlanda, Franța, Republica Cehă, Suedia, Estonia.
- țările care susțin Declarația de la Bologna (sunt enumerate numai acele țări care nu sunt menționate în punctul anterior): Azerbaidjan, Albania, Andorra, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Islanda, Liechtenstein, Macedonia, Republica Moldova, Norvegia, Federația Rusă, Serbia, Turcia, Ucraina, Croația, Muntenegru, Elveția, Belarus;
- Canada, Mexic, America Latină, America Centrală, SUA;
- Australia, Vietnam, Egipt, Israel, India, Indonezia, China, Noua Zeelandă, Coreea de Sud, Thailanda, Taiwan, Africa de Sud, Japonia.

Programul de burse nu susține:

- studenți și masteranți străini admiși pentru studii integrale de masterat sau doctorat în Republica Slovacă sau acei care sunt admiși la studii complete în Slovacia doresc achitarea parțială a acestora din fondurile din cadrul Programului Național de Burse.
- colaboratori științifici (savanți) și lectori universitari care deja lucrează în instituțiile slovace de învățământ superior sau în cadrul institutelor de cercetări științifice;
- cetățenii Republicii Slovace care studiază sau lucrează în instituții străine de învățământ superior sau în institute de cercetare științifică;
- candidații străini admiși la practică în Republica Slovacă în cadrul altor programe de burse (de exemplu, Fondul Vișegrad, Erasmus, CEEPUS, acorduri interguvernamentale și așa mai departe).

secundare, universități, studii postuniversitare în beneficiul cetățenilor străini de origine română care locuiesc în alte țări și, de asemenea, pentru cetățenii străini care nu au origine română dar sunt interesați de cultura, știința și civilizația română.

d) în baza colaborării europene între universități și în cadrul programelor de mobilitate:

- ERASMUS MUNDUS
- CEEPUS
- TEMPUS
- ASIA

Centrul Național de Burse pentru Studii în Străinătate (CNBSS) care administrează programe de burse pentru cercetări în alte țări, reprezintă legislația în vigoare și organizează concursuri naționale în România pentru astfel de burse. Pentru obținere de informații suplimentare, vă rogăm, să accesați www.roburse.ro

STUDII ÎN LIMBI STRĂINE

Pentru programe de studii acreditate, care se efectuează în limbi străine, Instituția de învățământ superior primitoare organizează testarea limbii străine. Persoanele care provin din țări unde limba oficială este cea în care se predau cursurile și persoane care dețin certificatul de limbă recunoscută internațional, sunt eliberate de la acest test.

.....

BURSE ÎN ROMÂNIA. JUDEȚUL MARAMUREȘ

Studiile în România a cetățenilor străini și a cetățenilor români cu reședință în alte țări sunt reglementate de Hotărârea Guvernamentală 288/1993, de asemenea, posibilitatea acordării de burse de către Statul Român sau din surse proprii.

Bursele se acordă de către Statul Român pe baza de:

- acorduri bilaterale conform cu dispozițiile actelor internaționale de colaborare pe linie culturală;
- pe bază de interese pe plan extern ale României - 150 de burse pe an.
- 50 de burse pe an prin intermediul Fondului Român de Cultură pentru școli

METODOLOGIA REALIZĂRII PROIECTULUI «ȘCOALA EUROPEANĂ PENTRU SCHIMB DE EXPERIENȚE»

www.europeanschool.com

Oficial proiectul «Școala Europeană de Schimb de Experiență» și-a început activitatea pe 17 ianuarie 2011 de la data semnării contractului cu principala instituție de gestionare a programului «Ungaria - Slovacia - România - Ucraina». Dar lucrările puternice de pregătire au început cu șase luni înainte de semnarea contractului, și anume: Asociația orașelor din regiunea Transcarpatia a anunțat concursul «Dacă eram președinte eu» între diferite grupe de vârstă. Câștigătorii acestui concurs au fost invitați la interviu, în scopul de a defini viziunea viitorului Școlii Europene. Împreună cu un grup de elevi de la diferite școli din orașul Uzhgorod a fost definită problematica principală a procesului educațional în regiune. În acest caz, inițiativa «Școala Europeană», a fost definită ca de durată și cu inițiativă constantă care a început cu mult înainte de începerea realizării oficiale a proiectului și a continuat după încheierea proiectului prin punerea în aplicare a noilor inițiative în domeniul educației.

DESPRE PROIECT

Dezvoltarea tinerei generații este influențată de factorul alegerii între două modele de viață: cel pasiv (atunci când cineva face alegere și decide în locul unei persoane) și cel activ (atunci când o persoană decide conștient cum ar trebui să trăiască și să acționeze). Alegând primul model de viață tinerii cresc ca fiind persoane pasive ceea ce reprezintă o pierdere pentru societate în ansamblu. Societatea modernă are nevoie de oameni energici, cu inițiativă, cu calități de lider, capabili să organizeze activități. Astfel, apare necesitatea formării acestui tip de persoane încă de la școală.

Proiectul «Școala Europeană de Schimb de Experiență» inițiat de organizația publică «Centrul pentru Inițiative Europene». Sarcinile proiectului se datorează experienței acumulate, statutului de actualitate și a necesităților definite ale instituțiilor de învățământ în regiunile de frontieră în cadrul inițiativelor de succes anterioare în domeniul educației.

În cadrul Școlii Europene am încercat să creăm o atmosferă în care tinerii ar avea posibilitate de a dezvolta potențialul lor creativ. Activitatea școlii este organizată în așa fel încât o inițiativă aparută are forma unei idei și aspirații, a unei încercări de acțiune. Aceasta se dezvoltă fără să fie suprimată de adulți. În instituție este o atmosferă în care se formează proactivitatea copiilor, se stabilesc parteneriate. Școala implementează funcția de autoorganizare internă a elevilor, este orientată spre perspectiva participării viitoare a tinerei generații în organele de administrare și guvernare publică și de stat.

În cadrul proiectului «Școala Europeană» tinerii lideri participă la training-uri specializate privind formarea de abilități de comunicare și de informare,

cunoșterea calculatorului, a bazelor turismului internațional, a management-ului. În cadrul unor astfel de cursuri, elevii învață să întreprindă relații constructive cu alții, colaborează activ unii cu ceilalți, aplică în practică cunoștințele acumulate, se realizează într-un mod creativ. Formarea capacităților de lider este determinată și de discuții deschise pe parcursul cărora fiecare își poate exprima punctul său de vedere.

CREAREA REȚELEI INTERNAȚIONALE DE PARTENERIAT A ÎNSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Pe 29 ianuarie 2013 din inițiativa coordonatorilor instituțiilor de învățământ secundar din orașul Uzhgorod și a organizațiilor publice, șanume: a directorului Școlii specializate nr.5 de gradul I-III cu studiere intensivă a limbilor străine, Petro Kindiuh, a directorului Gimnaziului din orașul Uzhgorod, Serghiy Roman, a directorului Liceului «Lider» cu profil multiplu - Școala de educație medie nr.20, Marian Komarnytski și a coordonatorului Centrului de Inițiative Europene, Natalia Nosa, a fost luată o decizie privind rostul îmbinării și de a consolida experiența instituțiilor de învățământ și celor de proiect cu scopul participării în cadrul proiectelor internaționale și a programelor educaționale, a formării de parteneriate, schimbului activ de experiență în domeniul implementării inițiativelor educaționale și a prezentării instituțiilor de învățământ pe plan internațional.

Fiecare dintre școlile sus menționate are propria experiență unică în cooperare internațională conform cu specializarea deținută.

În cadrul consorțiu-lui a fost definită specializarea fiecărui participant și anume:

Republica Slovacă
educație tehnică, de inginerie

Ungaria
ecologie

România
consolidarea energiei

Ucraina
afaceri și relații internaționale
leadership, toleranță

METODOLOGIA CREĂRII ȘCOLII EUROPENE ÎN UCRAINA

Înainte de a începe funcționarea proiectului pe parcursul a câteva luni împreună cu un grup-pilot de elevi, experții Centrului de Inițiative Europene au creat viziunea școlii viitorului. În cadrul training-urilor specialiștii copii și-a exprimat punctul lor de vedere.

În primul rând, a fost identificat că Școala Europeană reprezintă:

- 1 Programe și metodologii noi de instruire;
- 2 Adaptarea cunoștințelor, a tehnologiilor moderne pentru necesitățile personale ale copiilor;
- 3 Sprijinul pedagogic individual al copiilor;
- 4 Dezvoltarea inițiativei și a creativității;
- 5 Încurajarea autorealizării, automenagement-ului și așa mai departe.

Școala Europeană trebuie:

- 1 Să se bazeze pe educarea liderilor, deoarece această trăsătură este absolut necesară în viață contemporană.
- 2 Să ofere copiilor posibilitatea de a discuta despre subiecte, așa ca: energia, mediul, leadership, inginerie cu alți copii de aceeași vârstă din Ungaria, Slovacia, România. Copiii trebuie să privească învățământul, școala, țara, din alt punct de vedere.
- 3 Să identifice creativitatea, inițiativa
- 4 Să transmită elevilor senzația necesității lor pentru societate.
- 5 Școala are menirea de a ajuta în unirea persoanelor din diferite țări. Nu se poate ocoli dialogul intercultural. Învățarea limbilor fără comunicare cu cunosătorii de limbă, este inefficient.

Încă de la începutul funcționării a fost identificată direcția activității școlii:

- 1 Autorealizarea creativă;
- 2 Cultivarea autorespectului;
- 3 Tehnologii interactive;
- 4 Luarea în considerare a priorităților intereselor copiilor;
- 5 Motivarea activității creative.

METODA DE ORGANIZARE A TRAINING-URILOR

De ce, totuși, a fost aleasă metoda de training pentru desfășurarea cursurilor în cadrul Școlii Europene.

Training este o formă specială de instruire pe parcursul căreia persoana acumulează la nivel maxim cunoștințe noi, dobândește noi abilități, revizuieste propriile valori și priorități, corectează, îmbunătățește și dezvoltă anumite calități și caracteristici personale, alege pentru sine formele și metodele de conduită care corespund cu propria situație și identitate. Printre alte forme de instruire tocmai training-ul oferă posibilitatea de a asimila 90% din informația primită.

Metoda training-ului transformă procesul de învățare într-unul de interes, neîmpovărat, iar după aceasta inevitabil se trece la un alt nivel de relaționare, susținerea acesteia și în afara grupului de training. Metoda training-ului este într-adevăr cea mai eficientă, astfel și rezultatul practic al acesteia este considerabil mai semnificativ în comparație cu seminarii și cursuri.

Training-ul diferă considerabil față de formele tradiționale de instruire. Studiile tradiționale sunt mai mult orientate către corectitudinea răspunsului și, în esență, reprezintă o formă de transfer de informații și de asimilare a cunoștințelor. În schimb, training-ul, în primul rând, este axat pe întrebări și căutarea răspunsurilor.

Spre deosebire de cele tradiționale, formele de instruire, bazate pe training, acoperă în ansamblu întregul potențial al persoanei: nivelul și extinderea competențelor sale (sociale, emoționale și intelectuale), independența, capacitatea de a lua decizii, de a interacționa etc.

Studiile științifice au demonstrat că o persoană, de regulă, asimilează doar aproximativ 30% (sau mai puțin) din informații pe care le aude sau vede, sau pe care le aude și vede în același timp. În timpul participării active, de exemplu, în timpul discuțiilor, nivelul de asimilare a informației de către o persoană crește până la aproximativ 50%. În timpul activității practice rata de asimilare crește la aproximativ 75%. Nivelul cel mai înalt de asimilare (aproximativ 90%) se observă atunci când oamenii utilizează imediat cunoștințele acumulate în viața reală sau îi învață pe ceilalți. Prin urmare, este imposibil să existe așteptări în obținerea celor mai bune rezultate dacă instruirea se desfășoară doar prin metoda cursului. Pentru a maximiza eficiența în învățare este necesar să se implementeze instruirea prin acțiunile proprii ale elevilor.

Metode de instruire:

- 1 Activitatea în grup
 - Activitatea în grupuri mici
 - Câte două persoane

- Câte trei persoane
- 2 Cursuri
- 3 Minicursuri
- 4 Prezentări
- 5 Prezentări colective
- 6 Atac pe creier (Brain storming)
- 7 Discuții
- 8 Metode de caz (analiza exercițiilor contextuale)
- 9 Joc de roluri
- 10 Joc de afaceri
- 11 Facilitarea
- 12 Moderație

CADRUL CONCEPTUAL AL ACTIVITĂȚII CU TINERET PRIVIND MANAGEMENTUL PROIECTULUI ȘI A STRÂNGERII DE FONDURI

• Trebuie subliniat faptul că în cadrul proiectului sunt implicați, în primul rând, reprezentanții tineretului care și-au demonstrat activ poziția față de dezvoltarea țării/regiunii/orașului. Pentru participarea în cadrul proiectului au fost invitați elevii din clasele de liceu din diferite școli care au luat parte în cadrul concursului «Dacă eram președinte eu».

În cadrul proiectului «Școala Europeană de Schimb de Experiență» sunt implementate metodele inovatoare privind mobilizarea tinerilor, și anume:

- metoda implicării active a reprezentanților proiectului, a operatorilor Școlii Europene la activitatea proiectului. Pentru participarea la seminarii și conferințe prevăzute pentru un auditoriu de experți privind dezvoltarea educației, au fost invitați, de asemenea, reprezentanții tineretului din regiunile de frontieră.
- Pe durata ședințelor de training echipa de experți a desfășurat un număr de instruirii de tip training privind managementul de proiect. Grupuri naționale și internaționale de tineret au asistat la training-ul privind bazele strângerii de fonduri și a management-ului de proiect. Rezultatele acestor training-uri sunt proiectele elaborate, dintre care unele deja au primit finanțare în cadrul programului «Tinerii în acțiune» și au fost implementate de către tineret în anul 2012, celelalte se pregătesc pentru a fi realizate în anul 2013.
- Este implementat principiul de transmitere a informației de la tinerii specialiști privind management-ul proiectului Centrului European de Inițiativă către grupul-tintă – tineret.

METODOLOGIA ACTIVITĂȚII ȘCOLII EUROPENE ÎN JUDEȚUL MARAMUREȘ ȘI DESFĂȘURAREA PRIMEI ȘI CELEI DE-A DOUA SESIUNI «ENERGIE»

Agenția de Management Energetic din Maramureș (AMEMM) nu este implicată direct în instituțiile de învățământ, astfel pentru implementarea corespunzătoare a proiectului «Școala Europeană de Schimb de Experiență» a fost selectată o școală principală și alte câteva.

Metodologia generală a proiectului se bazează pe următoarele premise:

- necesitatea creșterii cunoștințelor studenților, cadrelor didactice și a societății în ansamblu, privind eficiența energetică, surse de regenerare ale energiei și schimbările climatice;
- necesitatea creării și testării programelor și a metodologiilor de învățământ inovatoare care ar putea fi utilizate în viitor cu scopul creșterii influenței proiectului;

• necesitatea consolidării colaborării între instituțiile de învățământ din regiunile de frontieră.

Metodologia care a fost utilizată pentru implementarea acestui proiect s-a concentrat pe satisfacerea acestor nevoi.

Principalele măsuri implementate de AMEMM în cadrul proiectului «Școala Europeană de Schimb de Experiență» sunt menționate mai jos:

- întâlniri și evenimente legate de administrarea proiectului;
- participarea și organizarea seminariilor cu instituții de învățământ și partenerii proiectului;
- vizitarea școlilor din județul Maramureș și în regiunile partenerice;
- instruirea operatorilor Școlii Europene;
- elaborarea bazei de date cu instituțiile de învățământ interesate în colaborare;
- realizarea ghidului practic și a cercetării;
- colectarea bazei de date cu experți;
- crearea rețelei «Școlii Europene de Schimb de Experiență», Consorțiu-lui Internațional «Alians»;
- crearea grupurilor de lucru;
- crearea grupurilor de studenți;
- dezvoltarea portalului web (www.europeanschool.amemm.ro);
- organizarea training-urilor video privind energia durabilă;
- organizarea vizitei de cunoaștere pentru partenerii din Ucraina din domeniul de energie și artă;
- participarea și organizarea taberelor tematice;
- promovarea proiectului (mijloace și materiale concrete, de asemenea, înregistrări pe YouTube).

Fără îndoială, una dintre activitățile cele mai intense și cu un succes considerabil și uimitor se referă la desfășurarea taberelor tematice (sesiuni de schimb). AMEMM a organizat două tabere tematice în domeniul energetic și de artă din județul Maramureș. Scopul acestora a fost de a oferi participanților cunoștințe în domeniul de energie și a problemelor de schimbare a climei într-un context informal: prin cursuri interactive și demonstrații practice, experimente, muncă în echipă, jocuri și concursuri. Participanții au descoperit și au primit cunoștințe teoretice aplicate, au elaborat sub coordonarea organizatorilor experimente / scheme / dispozitive operaționale care pot fi utilizate în viața de zi cu zi.

Studenții au construit un dispozitiv de bucătărie care funcționează pe baza energiei solare, turbină de vânt din carton, turbină de vânt Savonius din conserve, uscătoare solare de fructe și case solare. De asemenea, ei au aflat lucruri noi despre natură. Tabăra a reprezentat o ocazie minunată pentru a asigura copiilor contactul pozitiv cu mediul înconjurător.

În afară de energie, tabăra a atras atenția și asupra altui subiect – arta. Activitatea a fost legată de muzică (interpretare la fortepiano și vioară, vocal), dansuri și pictare pe sticlă, ceea ce a determinat încântarea studenților și le-a încurajat creativitatea.

A doua sesiune de schimb a atras atenția asupra subiectelor fundamentale precum energia în conformitate cu protejarea mediului înconjurător și conservarea resurselor naturale, stil de viață sănătos, schimb intercultural, prietenie și colaborare.

METODOLOGIA ACTIVITĂȚII ȘCOLII EUROPENE ÎN REGIUNEA SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG.

DESFĂȘURAREA PRIMEI ȘI CELEI DE-A DOUA SESIUNI «ECOLOGIE»

CELE MAI BUNE PRACTICI BAZATE PE COMPETENȚE ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

VILMOS TEICHMANN.

Distribuirea instruirii bazată pe competență a constituit primul pas pentru reconstruirea programului pedagogic al instituției.

Cu scopul de a dezvolta cultura pedagogică, se desfășoară extinderea instrumentelor și a metodelor de instruire, a programelor metodologice de formare în grup.

Realizarea proiectului cu utilizarea SDT și a echipamentelor digitale similare, a tehnologiilor necesare pentru folosirea programului de instruire reprezintă o condiție obligatorie (tabla interactivă, laptop-uri pentru elevi).

În programul pedagogic școlar sunt incluse metodele de predare pe bază de competențe precum pedagogia dramatică, metode de instruire în grup, practicile de predare diferențiate.

Este importantă formarea competențelor-cheie de bază ale studenților:

- limba maternă (înțelegerea și compunerea textului literar);
- limba străină;
- matematica-logică;
- științele naturale;
- digitale (utilizarea SDT);
- auto-învățarea eficientă;
- competențe sociale (publice) și ecologice;
- capacități de inițiativă și întreprinzătoare;
- cunoștințe estetice și artistice;
- construirea traiectoriei de viață.

O formă importantă a organizării diferențiate a instruirii este efectuarea sarcinilor de către elevi într-un mod independent, individual. O condiție esențială pentru asigurarea dezvoltării personalității este abilitatea elevilor de a lucra independent.

În acest scop, elevii acestei școli, începând cu clasa întâi, se confruntă cu soluționarea unei varietăți de situații în procesul de studiere singuri sau cu ajutorul prietenilor. Profesorii din cadrul programului predau în mod conștient metoda de învățare individuală, formează treptat algoritmul alegerii și a soluționării independente a sarcinilor, utilizarea corectă a diferitelor baze de date și a mijloacelor auxiliare. Folosirea metodelor de predare în grup, încurajează participarea activă a elevilor la cursuri. În astfel de cazuri, profesorul sprijină activitatea elevilor în grupuri de pe plan secundar. La sfârșitul proiectului sunt organizate expoziții de produse, rezultate din sarcinile efectuate. Cu ajutorul schimbului de experiență între experți cu competențe într-un anumit domeniu și a cadrelor didactice devine posibil schimbul de cunoștințe a acestei tematici.

Cursuri de formare internă pentru cadre didactice contribuie la implicarea în ansamblu în oportunitățile oferite de planul programului, testarea metodei de învățare în grup, colaborare activă contribuie la realizarea proiectelor cu durată de două săptămâni și a săptămânilor tematice.

METODOLOGIA ACTIVITĂȚII ÎN REGIUNEA PRESOV

Apropierea teritorială de frontieră a regiunilor din Ungaria, Slovacia, România și Ucraina prevede posibilitatea migrării educaționale a tinerilor. Proiectul «Școala Europeană de Schimb de Experiență» este direcționat spre instruirea tinerilor din regiunile Ungariei (Szabolcs-Szatmár-Bereg), Slovaciei (regiunea Presov), României (judetul Maramureș) și Ucrainei (regiunile Transcarpatia și Ivano-Frankivsk) în cadrul fiecărei școli secundare și obținerea studiilor complete în țara de proveniență.

Scopul acestui proiect este de a găsi algoritmul și structura de schimb a studenților pentru asigurarea obiectivelor proiectului. Pentru acest scop au fost implicați experții. Rolul experților presupune evaluarea și elaborarea planului, asigurarea conformității scopului documentelor.

1. Sarcina tehnică

Sarcina nr.1. Elaborarea analizei stării curente a educației în cadrul învățământului primar și secundar a țărilor partenere.

Sarcina nr.2. Evaluarea stării structurii propuse și a funcționării «Școlii Europene de Schimb de Experiență» după finanțarea proiectului.

Sarcina nr.3. Proiectul cu structura tematică a activității propuse pentru «Școala Europeană de Schimb de Experiență» după finalizarea finanțării proiectului.

Sarcina nr.4. Propunerea finanțării structurii oferite pentru asigurarea funcționării «Școlii Europene de Schimb de Experiență» după finalizarea proiectului.

Sarcina nr.5. Elaborarea structurii organizatorice finale a «Școlii Europene de Schimb de Experiență».

2. Resurse.

Proiectul cu structură organizatorică «Școala Europeană de Schimb de Experiență». Structura organizatorică propusă a celulelor «Școlii Europene de Schimb de Experiență» reprezintă o structură ierarhică care este alcătuită din organismul central (orașul Uzhgorod), organismele naționale (reprezentanțe deschise de instituții partenere care implementează proiectul) și a unităților realizatoare (instituții partenere care implementează proiectul).

3. Rezultat.

Structura organizatorică cuprinde ultima versiune a instituției în limbile engleză, maghiară, română, slovacă și ucraineană. Planul de realizare a propunerii este în limbile engleză, maghiară, română, slovacă și ucraineană.

Strategia principală a obiectivelor este descrisă în documentul elaborat de Regiunea cu auto-guvernare din Presov

[www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-](http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf)

[PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-](http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf)

[2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf](http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty/Rozvojove-dokumenty-PSK/Koncepcia-rozvoja-skol-psk-2003-az-2012/03_koncepcia_rozvoja_skol_psk_2003-2012_material.pdf)

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК

для представників сфери освіти та громадських організацій
прикордонних регіонів України, Угорщини, Словаччини та Румунії

«Європейська школа обміну досвідом» – платформа для забезпечення стійкої співпраці
між освітніми установами в прикордонних регіонах України, Словаччини, Угорщини та Румунії

HUSKROUA/0901/011

www.europeanschool.com

Дизайн, комп'ютерне верстання Стричик Анни
Формат 64x90/8. Тираж 500 шт. Замовл. №1
Виготовлено ФОП Євтіхова Т. М.
88000 м. Ужгород, вул. Заньковецької, 6

м. Ужгород
2013

Проект «Європейська Школа обміну досвідом» реалізується у рамках програми транскордонного співробітництва ЄІСП «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2007-2013» (www.huskroua-cbc.net), і фінансується Європейським Союзом через Європейський Інструмент Сусідства та Партнерства. Загальна мета Програми – інтенсифікувати та поглибити співробітництво між Закарпатською, Івано-Франківською та Чернівецькою областями України і прийнятними та додатковими регіонами Угорщини, Румунії та Словаччини в екологічно-, соціально-, та економічно-сталій спосіб.

«Європейський Союз складається з 28 країн-членів, які вирішили поступово об'єднати свої знання, ресурси, та долі. Спільно, протягом 50 років, вони збудували зону стабільності, демократії та сталого розвитку, зберігаючи культурне різноманіття, терпимість та свободу особистості. Європейський Союз прагне поділитися своїми досягненнями та цінностями з країнами та народами за його межами».

Європейська Комісія є виконавчим органом ЄС.

Проект впроваджується Ужгородською спеціалізованою школою I-III ступенів №5 з поглибленим вивченням іноземних мов.

Видання надруковане за сприяння Європейського Союзу. За зміст цієї публікації відповідальність несе ГО Центр Європейських Ініціатив. Зміст публікації не обов'язково збігається з позицією Європейського Союзу.

The project «European Exchange School» is implemented under the Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine ENPI Cross-Border Cooperation Programme 2007-2013 (www.huskroua-cbc.net), and is co-financed by the European Union through the European Neighbourhood and Partnership Instrument. The overall objective of the Programme is to intensify and deepen cooperation in an environmentally, socially and economically sustainable way among Zakarpatska, Ivano-Frankivska and Chernivetska regions of Ukraine and eligible and adjacent areas of Hungary, Romania and Slovakia.

The European Union is made up of 28 Member States who have decided to gradually link together their know-how, resources and destinies. Together, during a period of enlargement of 50 years, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms. The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

The European Commission is the EU's executive body.

The project is implemented by the Uzhhorod specialized school of I-III degrees №5 in-depth study of foreign languages.

This publication has been developed with the financial assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of NGO European Initiatives Center and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.